

Nynazisme i Norge og Sverige

- Fra partiorganisering til revolusjon

Christoffer Jacob Øimoen

Masteroppgave i historie

Høsten 2012

Institutt for arkeologi, konservering og historie, IAKH

Humanistisk fakultet

UNIVERSITETET I OSLO

10.11.2012

Jeg skylder Terje Emberland en stor takk for god veiledning, gjennomlesing og innspill gjennom to år med dette masterarbeidet. En stor takk fortjener også Øystein Sørensen og de andre forskere og studenter som har vært tilknyttet Nettverk for totalitarismeforskning ved IAKH. En spesiell takk fortjener også Tore Bjørgo som har åpnet sitt arkiv for meg.

Christoffer Jacob Øimoen

10. november 2012

Innholdsfortegnelse:

1.0 Innledning:	7
1.1 Presentasjon:	7
1.2 Problemstilling og avgrensing:	8
1.3 Begreper – nazisme og nynazisme:	10
1.4 Litteratur og gjeldende teori:	12
1.5 Muntlig vs. skriftlige kilder, og noen praktiske opplysninger:	14
2.0 En ideologisk krise i amerikansk nynazisme:	17
2.1 The American Nazi Party (ANP):	17
2.2 William Pierce blir en del av ANP:	18
2.3 Splittelse og fall for ANP:	19
2.4 National Alliance:	19
2.5 <i>The Turner Diaries</i> (1978) og <i>Hunter</i> (1989):	21
3.0 <i>The Turner Diaries</i> og <i>Hunter</i> – politisk ideologi og revolusjonær teori:	23
3.1 Samfunnsoppfatning – dekadanse og undergang:	23
3.2 Den evige jøde – den evige fiende:	25
3.3 De Svarte – de nye slaverne:	27
3.4 Kvinner og raseforrædere:	29
3.5 "The System" – forestillingen om en okkupasjon:	31
3.6 Gjenfødelse gjennom borgerkrig:	32
3.7 "Celleprinsippet" – doktrinen i <i>The Turner Diaries</i> :	33
3.8 "Leaderless resistance" – doktrinen i <i>Hunter</i> :	35
4.0 <i>The Turner Diaries</i> og <i>Hunter</i> - virkningshistorie i USA:	39
4.1 Distribusjon av <i>The Turner Diaries</i> og <i>Hunter</i> :	39
4.2 The Silent Brotherhood – The Order (<i>The Turner Diaries</i>):	41
4.3 "Ensomme ulver" (<i>Hunter</i>), og bomben i Oklahoma:	43
4.4 Andre revolusjonære ideologer:	46
5.0 Partiorganisasjon i Norge og Sverige:	49
5.1 Svensk og norsk etterkrigsnazisme – ett historisk riss:	49
5.2 Norsk Front og NRP – politisk strategi:	52
5.3 Norsk Front og NRP – partitropper som politisk virkemiddel:	52
5.4 Indre kollaps, splittelse og tragedie:	54
5.5 Den revolusjonære ideologien kommer til Skandinavia:	57
6.0 <i>Vit revolution utan pardon</i> – svensk nynazisme fra 1990:	61

6.1 <i>STORM</i> blir til – magasinets mål, rekruttering og oppbygging:	61
6.2 Etablering av den nye raseideologien – "ZOG" vs. "The System":	64
6.3 Nynazistene disiplineres og VAM går til aksjon:	66
6.4 VAM – lederskap og organisasjon:.....	70
6.5 VAM og <i>STORM</i> – ideologisk påvirkning:	71
7.0 Norge – ett raserevolusjonært forsøk:	75
7.1 "Slaget om Brumunddal" som radikaliserende faktor:	75
7.2 En tur til Sverige – nye ideologiske impulser:	77
7.3 Hvit Arisk Motstand (HAM) – Organisasjon og politisk strategi:.....	78
7.4 HAM – politisk aksjon:	80
7.5 HAM – fallet:	81
8.0 "Leaderless resistance" i Norge og Sverige:.....	83
8.1 <i>Werwolf</i> – et krigskommuniké for enslige aktivister:	83
8.2 "Lasermannen" – "en ljuspunkt i mørkret":.....	86
8.3 Tilfellet Anders Behring Breivik – en politisk og strategisk kontekst:	88
9.0 Konklusjon:	91
10.0 Litteraturliste:	97
10.1 Litteratur:.....	97
10.2 Artikler og antologier:.....	98
10.3 Kilder:.....	99
10.4 Muntlige kilder:.....	100
10.5 Ikke anvendte kilder:.....	101

1.0 Innledning:

Dette kapittelet vil introdusere oppgaven og dens problemstilling. Det vil redegjøre for litteraturen og forklare sentrale begreper som nazisme og nynazisme. Kapittelet vil også redegjøre for muntlig og skriftlig kildebruk.

1.1 Presentasjon:

Adolf Hitler, partileder for Tysklands nasjonalsosialistiske parti og Fører for den tyske nasjon, begikk selvmord i en bunker i Berlin den 30. april 1945. Med Hitler døde drømmen om Det Tredje Riket, men også nasjonalsosialismen som politisk legitim ideologi. Krig, industrielle massedrap, slavearbeid og etniske rensing førte til at regimets gjenlevende ledere ble brakt for retten. Det ble også kollaboratører og ledere for satellittregimene i de land og regioner nazistene okkuperte. På slutten av 1940-tallet kunne det se ut til at nasjonalsosialismen var et avsluttet kapittel i europeisk historie.

Men nasjonalsosialismen døde ikke med Hitler. I etterkrigsårene ble det i flere land stiftet politiske partier etter nasjonalsosialistisk mønster. Noen av disse gjorde alt for å tilsløre sine koblinger til nasjonalsosialismen. Andre spilte aktivt på nazismens mørke fortid for å få avisoverskrifter og oppmerksomhet.

Men uavhengig av tid, sted og nasjon slo de politiske strategiene etter 1945 feil. Den nye nazismen hadde ingen appell hos befolkningen. I de politiske partiene førte mangelen på parlamentarisk fremgang til stagnasjon. Stagnasjonen resulterte i dyp frustrasjon. Man innså at en nasjonalsosialistisk renessanse ikke var mulig. Blant annet i USA skulle dette føre til at det nazistiske miljøet opplevde en splittelse om den politiske kursen videre.

Krisen blant etterkrignazistene banet veien for nye ideologiske initiativer. Det førte til at den amerikanske professoren og nynazistiske pioneren, William Pierce skrev to romaner: *The Turner Diaries* som ble publisert i 1978, og *Hunter* i 1989. Bøkens ideologiske innhold er forkledd som rasistisk skjønnlitteratur. Her blir man kjent med protagonistene Earl Turner og Oscar Yeager som fører krig mot et undertrykkende jødisk tyranni for å redde den hvite rase. Likevel er det klart at William Pierce, skjult bak pseudonymet Andrew MacDonald, bruker

bøkene til å lansere revolusjonær strategier som skal inspirere nynazistene til å ta statsmakten med våpen i hånd.

1.2 Problemstilling og avgrensing:

Den 20. desember 1991 ble en tyrkisk pizzeria i Nacka utenfor Stockholm sprengt i luften. Siden januar dette året har et stort antall brannbomber blitt kastet mot asylsentre og forretninger drevet av innvandrere i både Sverige og Norge.¹ Hendelsen var ikke spesiell i så måte. Men bomben i Nacka skilte seg likevel ut. Samme kveld mottok svensk politi et krav: en gruppe fengslede "ariske martyrer" tilknyttet det nynazistiske nettverket VAM (Vitt Arisk Motstånd), ansvarlige for bankran og den brutale stormingen av politistasjonen i Lidingö den 11. april samme år, måtte settes fri.² Ellers...

Kravet ble ikke innfridd, og politiet gikk til aksjon. To personer ble anholdt, og saken var avsluttet – enn så lenge. Så, den 30. desember, mottok politiet et tips om en ny bombe. Denne gang i Stockholm Centralstation. Politiet rykket ut, og området ble evakuert, men da bomben gikk av ble en politimann hardt skadet. På nødsentralen mottok man et kjent krav: de fengslede VAM-medlemmene måtte settes fri. Igjen nektet politiet, og de neste timene mottok nødsentralen intet mindre enn 23 bombetrusler. Alle viste seg å være falske, men politiet kunne ikke ta noen sjanser. Som et resultat ble nyttårstrafikken ifra Stockholm fullstendig paralyisert.

På nyåret kommer *STORM*, det erklærte nyhetsmediet til VAM, med en kunngjøring. Svenskene har fått en norsk broderorganisasjon! Organisasjonen kaller seg HAM (Hvit Arisk Motstand), og har sitt hovedsete i Gjøvik.³ I mars 1992 står lederen for HAM frem i *Dagbladet* og forteller at organisasjonen har væpnede celler spredt utover hele landet.⁴ Man kan bare vente seg!

---

¹ Tore Bjørgo, "Terroristisk vold mot innvandrere og flyktninger i Skandinavia: mønstre og motiver", i *Rasistisk vold i Europa*, red. Tore Bjørgo og Rob Witte (Oslo: Tiden Norsk Forlag, 1993), 46.

² Tore Bjørgo, *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia: Patterns, Perpetrators and Responses*. (Oslo: Tano Aschehoug, 1997), 153.

³ "Nya Tidningar" i *STORM* (1992, nr. 7-8, 3. årgang).

⁴ Henrik Lunde, *Aller ytterst: de rasistiske grupperinger i dagens Norge*. (Oslo: Antirasistisk senter, 1993), 34.
Terje Emberland, "Nynazisme – en økende trussel?" i *Kriminalitet i Norge 1994* (Oslo: Kriminaliteknisk Forum, 1994), 414.

Det var ikke nytt at nynazister brukte vold. I 1979 kastet en aktivist fra partiet Norsk Front en bombe mot 1. mai-toget i Oslo. I 1985 innledet unge partimedlemmer fra Nordiska Rikspartiet (NRP) i Göteborg en kampanje bestående av trusselbrev og brevbomber mot antirasister og kommunister.

Men volden på begynnelsen av 1990-tallet var likevel annerledes enn tidligere. Aktørene var ikke lenger tilknyttet politiske partier på den ytre høyresiden. Strukturene var løsere, og retorikken skarpere. Målet for volden var ikke like ofte vilkårlig valgte innvandrere, jøder eller antikommunister. Fra og med 1990-tallet ble den stadig rettet mot statlige og private institusjoner, grupper og personer med makt i det samfunnet nynazistene hatet. I Sverige var slagordet: "vit revolution utan pardon".

Kan det være at nynazismen i Norge og Sverige importerte ideologi fra utlandet? Kan det tenkes at den importerte ideologien kom fra to bøker skrevet av en amerikansk nynazist med en akademisk fortid? Min tese er at det finnes en forbindelse. Bøkene til William Pierce fant veien over Atlanteren – til svenske og norske nynazister som for lengst hadde innsett at deres forsøk på å danne tradisjonelle partier var fånýttes. Denne oppgaven tar sikte på å finne svar på to spørsmål:

1. Hvilken særskilt ideologi og politisk strategi gir i bøkene *The Turner Diaries* (1978) og *Hunter* (1989), skrevet av professor William Pierce under pseudonymet Andrew MacDonald, uttrykk for?
2. I hvilken grad kommer denne ideologien og strategiene til uttrykk i svenske og norske nynazisters politiske propaganda og praksis?

Denne oppgaven vil begrense seg til Norge og Sverige. En rekke forskere – deriblant professor i sosiologi Katrine Fangen, har påpekt at norske og svenske nynazister hadde omfattende kontakt, og derfor vil man trolig oppdage at norske nynazister ble påvirket av sine svenske meningsfeller.⁵ Dette skyldes trolig norske og svenske forhold som okkupert og nøytral stat under andre verdenskrig. Mens norske nazister ble nødt til å ta et rettslig oppgjør med fortiden, kunne svenske nazister mer eller mindre fortsette som før. Dette har skapt ulike betingelser for nynazistisk aktivitet i de to landene og har antagelig også preget mottagelsen av Pierce' bøker.

---

⁵ Katrine Fangen, *En bok om nynazister*. (Oslo: Universitetsforlaget, 2001), 41.

Tidsspennet som denne oppgaven skal behandle er mer problematisk å avgrense. Det er viktig å undersøke det politiske klimaet som forutsatte den revolusjonære linjen William Pierce ga uttrykk for i sine bøker, og hvilken virkning bøkene hadde på amerikansk etterkrigsnazisme. Også utviklingen av norsk og svensk etterkrigsnazisme er viktig å gjøre rede for. For enkelhets skyld vil man kunne påpeke at denne oppgaven vil ta for seg nazismen etter 1945 og frem til de revolusjonære drømmene til nynazistene fall i grus i 1993-1994.

Når det er sagt, vil det nærmest som et etterord være av interesse å plassere terrordåden 22. juli 2011 innenfor denne oppgavens rammeverk. Bomben som gikk av ved regjeringskvartalet i Oslo og de mange ungdommene som ble skutt og drept på Utøya på grunn av deres politiske engasjement, rystet en hel verden. Selv om gjerningsmannen – Anders Behring Breivik, avviser enhver nasjonalsosialistisk tilhørighet har flere forskere og eksperter på høyreekstremer vold pekt på *The Turner Diaries* og *Hunter* i den påfølgende rettssaken. I lys av dette vil denne oppgaven forsøke å plassere Breivik i kontekst.

1.3 Begreper – nazisme og nynazisme:

Nazisme og nynazisme er beslektede uttrykk. Jødehat, rasisme og antikomunisme er elementer som ofte forbindes med begge begrepene. Likevel bør man ikke komme i skade for å sette likhetstegn mellom fenomenet nynazisme og Adolf Hitlers nasjonalsosialisme, hevder professor Terje Emberland.⁶ Selv om nynazismen bør sees i sammenheng med Hitlers ideologi, har den også tatt til seg politiske komponenter fra andre autoritære og rasistiske tradisjoner.

La oss i første omgang definere nazisme. Her er det viktig å understreke at det er skrevet en rekke politiske betraktninger om nazismen, og at det finnes en mengde ulike definisjoner. Dette må sees i sammenheng med at nasjonalsosialismen var en relativt kortlevd politisk ideologi. Den rakk aldri å produsere noen systematisk politisk teoribygning i motsetning til for eksempel liberalismen og sosialismen.⁷ Debatten om hva nazismen egentlig er, lar seg derfor vanskelig oppsummere i ett par setninger.

---

⁶ Emberland, Terje. "Nynazisme – en økende trussel?", 406.

⁷ Roger Griffin, *The Nature of Fascism*. (London and New York: Routledge, 1991), 14.

Likevel kan vi ta utgangspunkt i teorien til professor i politisk teori, Roger Griffin, som med sitt verk *The Nature of Fascism* fra 1991 har forsøkt å komme frem til en minimumsdefinisjon av nasjonalsosialismen som de fleste forskere kan enes om. Griffin hevder at nazisme kan betraktes som en variant av fascisme.⁸ Det som kjennetegner en fascisme, hevder han, er synet på det moderne liberale demokratiet som dekadent, altså noe som vil føre til nasjonens fall og derfor også samfunnets undergang. Fascismens mål er å snu utviklingen ved å gjennomføre en nasjonal renselse som vil resultere i en ny og autoritær samfunnsorden.⁹ Hva som særpreger nazismen i forhold til fascismen, er at man mener det dekadente demokratiet er båret frem av jøder og kommunister. En biologisk revolusjon er i nazismen den rensende kraften som vil bringe frem det nye samfunn. Jødehat og raseteori bør altså betraktes som aspekter ved nazismen som skiller den fra andre varianter av fascisme.

Varianter av de samme forestillingene kan man finne igjen hos grupper som gjerne omtales som nynazistiske. Også her blir moderniteten med dens liberale holdninger, med kulturelt mangfold og respekt for minoriteter og ulike etniske grupper, betraktet som en trussel mot den nasjonale identiteten. Likevel er det verdt å spørre seg om grupper eller partier som gjerne omtales som nynazistiske egentlig kan kalles nazistiske i tradisjonell forstand. Selv pleier mange av dem å unngå denne selvbetegnelsen. Det oppdaget Katrine Fangen i sin feltstudie fra 1993.¹⁰ "Nasjonalister", "radikale nasjonalister", "motstandskjempere", eller "revolusjonære" var merkelapper aktørene var mer komfortable med å benytte seg av.

Slik tildekking av politisk tilhørighet har ofte strategiske årsaker. For ethvert parti vil det være politisk selvmord å bli sammenlignet med et av verdenshistoriens mest brutale regimer. I okkuperte land som Norge ble selvbetegnelsen nazist ett negativt stigma – synonymt med landsforræderi. Som nøytral stat har stigmaet vært mindre i Sverige, selv om også svenske nynazister fra tid til annen også har kviet seg for å omtale seg som nazister.¹¹

Enkelte forskere velger å benytte noe mer nøytrale begreper om nynazistene – begreper som passer bedre inn i deres eget selvbilde. Nasjonalister eller høyreekstreme er merkelapper som har blitt foreslått, og til dels benyttet. På den annen side er dette nokså innholdsløse begreper.

---

⁸ Griffin, Roger. *The Nature of Fascism*, 18.

⁹ Griffin, Roger. *The Nature of Fascism*, 201.

¹⁰ Fangen, Katrine. *En bok om nynazister*, 45.

¹¹ Fangen, Katrine. *En bok om nynazister*, 113.

Høyreekstremer kan ofte gi assosiasjoner til ideologier eller regimer som har tatt sterk avstand fra nazismen.¹²

Men det er ikke nødvendigvis så viktig å finne nøytrale begreper, hevder historiker Karl C. Lammers. Til tross for hva aktørene selv vil kalle seg, og de ideologiske nyansene dem imellom, kan hakekors i kombinasjon med en hevet høyre arm og et brølende "Heil", vanskelig forstås som noe annet enn en tilslutning til nasjonalsosialistisk ideologi.¹³ Når jødehatet i tillegg ser ut til å være blant gruppens kjerneforestillinger, er det lite rom for tvil. Begrepet nynazisme kan derfor brukes om grupper eller partier som i varierende grad forsøker å bygge bro til den tyske nasjonalsosialismen.

1.4 Litteratur og gjeldende teori:

På et nordisk historikermøte i 1995 hevdet professor i historie, Øystein Sørensen, at nynazismen var et felt som hadde blitt neglisjert av norske historikere.¹⁴ Dette er mer enn femten år siden. Siden den gang har det kommet få forskningsbidrag som har endret Sørensens uttalelse.

Årsaken kan være at mange historikere føler nynazismen ligger for tett opptil vår egen samtid. Dermed har man kanskje sett på studiet av den som noe annet enn et historiefaglig emne. I hovedsak har nynazismen blitt belyst fra andre akademiske fag. Sosiologer og sosialantropologer har med jevne mellomrom levert sine bidrag, og det meste av forskningen er ifra 1990-tallet og noe tidlig 2000-tall. Etter dette har akademias interesse forta seg. Dette bør sees i sammenheng med terrorangrepet mot New York og Pentagon den 11. september 2001 da radikal islamisme ble satt på dagsordenen.

Etter terrorangrepet mot Oslo og Arbeiderpartiets ungdomsleir på Utøya, den 22. juli 2011, har flere forskningsmiljøer igjen fått øynene opp for den ekstreme høyresiden. Den nye litteraturen

---

¹² Bjørge, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 22.

¹³ Karl Christian Lammers, "Fra Nazisme til nynazisme" i *Nazisme og nynazisme: gammel og ny fascisme og nazisme i Norden og Europa*, red. Ottar Dahl og Øystein Sørensen (Oslo: Historisk institutt ved Universitetet i Oslo, 1995), 102.

¹⁴ Øystein Sørensen, "Nyere forskning om norsk nasjonalsosialisme og nynazisme", i *Nazisme og nynazisme: Gammel og ny fascisme og nazisme i Norden og Europa*, red. Ottar Dahl og Øystein Sørensen (Oslo: Historisk institutt, Universitetet i Oslo, 1994), 87.

etter 22. juli har imidlertid fått liten plass i denne oppgaven. Dette skyldes at den tar for seg et bredere spekter av høyreekstremisme, ultranasjonalisme og antiislamisme, og altså ikke ren nynazisme. Videre er det et poeng at den nye litteraturen er konsentrert om en periode som ligger utenfor det mest aktuelle tidsrommet for denne oppgaven – begynnelsen av 1990-tallet.

I denne oppgaven er det særlig to verk som har vært sentrale. Bøkene *Racist and Right-Wing Violence in Scandinavia: Patterns, Perpetrators, and Responses* fra 1997 av professor i politivitenskap, Tore Bjørge fra Politihøgskolen i Oslo, og *Nazisme i Sverige 1980-1997* av doktor i historie, Heléne Lööw ifra Göteborg Universitet, utgjør langt på vei rammen for denne oppgaven. Begge forskerne tar for seg både norsk og svensk etterkrigsnazisme, men har likevel hovedvekt på deres eget hjemland.

Andre viktige bidragsytere er Per Bangsund som gjennom boken *Arvtakerne* fra 1984 illustrerer nazismens tilbakekomst i Norge og Sverige etter 1945. Stieg Larsson og Anna-Lena Lodenius har gjennom *Extremhögern* fra 1991 levert godt materiale. Felles for deres utgangspunkt er imidlertid en journalistisk tilnærming. Det betyr ikke at arbeidet mangler kvalitet, men at formelle henvisninger til kilder og litteratur kan være fraværende.

De amerikanske bidragene består av bøker og artikler. Men bare noen få av disse tar for seg *The Turner Diaries* og *Hunter*. På generelt grunnlag kan man si at svært få har analysert disse bøkene grundig. Forskerne har for det meste valgt å konstatere deres betydning for ulike nynazister, uten å gå dypere inn på selve meningsinnholdet. Med tanke på min analyse av bøkene har det tidvis vært frustrerende å ikke alltid kunne støtte seg til forskningslitteraturen.

Andre amerikanske bidrag er journalistene Kevin Flynn og Gary Gerhardt som med boken *The Silent Brotherhood* har vært til god nytte i forståelsen av den nynazistiske terrororganisasjonen The Order. Men her er utgangspunktet igjen journalistisk. Utdanningsprofessor Robert S. Griffins bok *The Fame of a Dead Man's Deeds* har vært sentral da den inneholder verdifulle intervjuer med William Pierce ifra 1997. På den annen side vil jeg påpeke at antirasistiske organisasjoner så som SPLC (Southern Poverty Law Center) i USA kommer med sterk kritikk av Griffin, som de mener lot Pierce slippe unna de mest kritiske spørsmålene. Griffin leverer altså et verk hvor Pierce fremstår som en uskyldig og misforstått mann som aldri hadde voldelige baktanker.

Nå som det er redegjort for den sentrale litteraturen, er det på sin plass å konstatere at forskerne peker på ulike årsaker som ligger bak radikaliseringsprosessen av det nynazistiske miljøet på slutten av 1980-tallet og begynnelsen av 1990-tallet. På den ene siden står Tore Bjørge og Stieg Larsson. Bjørge og Larssons hovedforklaring er at radikaliseringsprosessen skyldes ideologisk import fra USA, og begge mener *The Turner Diaries* og *Hunter* har vært sentrale i så måte. Bjørge hevder eksempelvis at bøkene til Pierce har blitt viktigere for nynazistene enn Hitlers *Mein Kampf*.¹⁵ På den andre siden står Heléne Löw, og Katrine Fangen som med *En bok om nynazister*, har observert det nynazistiske miljøet på nært hold. Löw og Fangen vektlegger i stedet sosiale faktorer for å forklare radikaliseringsprosessen av norsk og svensk nynazisme. Fangen mener ekstreme bevegelser vokser frem som et resultat økonomiske nedgangstider, og at aktørene er lavt utdannede og arbeidsløse.¹⁶

Det er imidlertid viktig å påpeke at dette er nyanser og ulik vektlegging i forskernes analyser. Bjørge både anerkjenner og peker selv på sosiale faktorer som forklarer nynazistenes vold. Löw viser til at bøkene til William Pierce var viktige for svenske nynazister, og påpeker at *The Turner Diaries* og *Hunter* ble solgt gjennom nynazistenes postordretjenester.¹⁷

1.5 Muntlig vs. skriftlige kilder, og noen praktiske opplysninger:

Mye av denne oppgaven tar for seg nynazismen på begynnelsen av 1990-tallet. Det er knappe tjue år siden. Med noen unntak er de aller fleste aktørene fra denne perioden ennå i live. Men den kanskje aller viktigste enkeltpersonen denne oppgaven berører, William Pierce, døde i 2002. Av de gjenlevende aktørene i Norge og Sverige har en del trukket seg ut av det nynazistiske miljøet. Andre er i varierende grad fortsatt aktive.

Med dette i bakhodet har det vært en løpende vurdering om muntlige kilder kan berike oppgaven. I rettssaken mot Anders Behring Breivik har jeg riktignok valgt å benytte de åpne videoopptakene av enkelte forskere som stilte som vitner. Disse finner man lett på NRKs nettsider. Utover dette har jeg stilt meg skeptisk til muntlig kildebruk. Dette skyldes langt på vei den allmenne kjensgjerning at hukommelse er et omskiftelig fenomen. Minner lar seg lett

---

¹⁵ Bjørge, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 157.

¹⁶ Fangen, Katrine. *En bok om nynazister*, 105-113.

¹⁷ Heléne Löw, *Nazismen i Sverige 1980-1997: Den rasideologiska undergroundrörelsen: musiken, myterna, riterna*. (Stockholm: Ordfront Förlag, 2000), 376.

justere over tid. For det andre er det mye som taler for at muntlige kilder både intensjonelt så vel som uintensjonelt kan finne på å overvurdere eller undervurdere egen innsats. I et miljø som det nynazistiske, hvor konspirasjoner og hemmelighetskremmeri preget virkelighetsforståelsen, hvor vold ga status og fengslinger martyrdom, er det verdt å spørre seg om muntlige kilder har noen troverdighet. Tillitten blir ikke styrket når Katrine Fangen avslører at sladder og baksnakking preget miljøet.¹⁸

Min vurdering er at nynazistenes egne skrifter og magasiner fra begynnelsen av 1990-tallet gir det beste grunnlaget for å besvare denne oppgaven. I magasinene kommer nynazistenes ideologi til uttrykk, og retorikken kan knyttes til et unikt tidspunkt. Men en avvisning av muntlige kilder til fordel for skriftlige forutsetter at nynazistiske magasiner og tidsskrifter fra begynnelsen av 1990-tallet er tilgjengelige.

På dette punkt har det meldt seg flere utfordringer. Materialet nynazistene produserte var hjemmelaget undergrunnslitteratur med lave opplag. Magasinene lot seg ikke kjøpe i kiosker eller butikker. Arkiveringen – i den grad det fantes noen, var dårlig. Institusjoner man kanskje forventer tar vare på denne type litteratur, gjør det ikke.

Siste forsøk ble private arkiver. Heller ikke det har vært uproblematisk. Via e-post den 22.10 2011 fortalte Katrine Fangen at hun trolig hadde makulert sitt arkiv. Antirasistisk Senter i Oslo skal imidlertid ha takk for å ha åpnet sine dører. Men deres materiale bestod i hovedsak av avisutklipp, og senteret hadde heller dårlig med nynazistenes egne publikasjoner.

Kontakt med Politihøgskolens professor Tore Bjørgo viste seg å være svært fruktbart. I sitt private arkiv hadde han blader som *BootBoys* fra en nasjonalistisk gruppe med samme navn, og *Vikingen* tilhørende HAM/Birkebeinergruppa. Men Bjørgo hadde også flere utgaver av det svenske magasinet *STORM* og forløperen *Vit Rebell*. Disse bladene var ikke bundet til en spesiell gruppe, men stod likevel i tilknytning til VAM – Vitt Arisk Motstånd. Det gjorde også det selverklærte krigskommunikeet *Werwolf*, som i følge samtale med Tore Bjørgo den 08.04 2011, ble produsert av fengslede VAM-aktivister.¹⁹ Med tanke på alt kildematerialet som brått ble tilgjengelig, skylder jeg Tore Bjørgo en stor takk.

---

¹⁸ Fangen, Katrine. *En bok om nynazister*, 23.

¹⁹ Bjørgo, Tore (2011). Samtale ved Politihøgskolen i Oslo, 08. april.

I arbeidet med kildene dukket det imidlertid opp et par formelle siteringsproblemer som fortjener en rask redegjørelse. Flere av de nynazistiske magasinene er ikke merket med utgivertidspunkt. Magasinet *BootBoys* glemmer som regel å påføre årstall. *STORM* som var et magasin med en redaksjon bestående av flere bidragsyttere, underskriver ikke artiklene sine. Nummererte sider er også noe så som så. Mine kildehenvisninger har derfor latt seg prege av dette.

Liknende problemer dukker opp i møte med bøkene *The Turner Diaries* og *Hunter*. Bøkene er ikke tilgjengelige i bokhandlerne, men kan kjøpes via nettjenesten Amazon. Men etter anbefaling fra Tore Bjørge valgte jeg å laste bøkene gratis ned fra internett. Bøkene er inndelt i kapitler, men sidetall er ikke påført. Teksten viser seg også å være forflyttelig alt etter hvilket format bøkene vises i. Å henvise til et sitats nøyaktige plassering, er derfor nytteløst. I denne oppgaven vil derfor sitater hentet fra *The Turner Diaries* og *Hunter* kun henvise til kapittelet.

2.0 En ideologisk krise i amerikansk nynazisme:

Dette kapittelet vil redegjøre for amerikansk nazisme etter andre verdenskrig. Etterkrigsnazistene organiserte seg i et parti, og trodde de kunne vinne politisk terreng ved å føre en konfrontasjonsstrategi som gjorde dem bemerket i mediene. Men enkelte i miljøet innså at parlamentarismen aldri kunne føre nasjonalsosialistene tilbake til makten. Dermed ble miljøet snart splittet i synet på den politiske strategien videre.

2.1 The American Nazi Party (ANP):

Amerikansk etterkrigsnazisme ble grunnlagt av George Lincoln Rockwell (1918-1969). Under andre verdenskrig hadde han tjenestegjort som pilot, og da amerikanerne gikk inn i Korea-krigen på 1950-tallet, deltok han også der. Da han vendte tilbake til USA i 1959 begynte han sin politiske karriere ved å grunnlegge han partiet som skulle få navnet The American Nazi Party (ANP).

Men partiet til Rockwell ble aldri stort. I mellomkrigsårene hadde mer enn 15 000 amerikanske nazister samlet seg i Silver Legions of America under ledelse av William Dudley Pelley. På det meste bestod ANP av noe omkring 100-150 medlemmer.²⁰ Partiets manglende appell skyldes nok langt på vei nazismens dystre arv. Andre verdenskrig hadde sørget for at nasjonalsosialistisk ideologi var ensbetydende med konsentrasjonsleirer, masse mord, deportasjoner og krig.

Tross størrelsen gjorde ANP seg likevel bemerket i amerikanske medier. I følge Jeffrey Kaplan, professor i religion, var Rockwell ute etter avisoppslag og omtale uavhengig om denne var positiv eller negativ.²¹ Rockwell og hans ANP-tilhengere kledde seg i nazi-inspirerte uniformer og tok i bruk hakekorsbannere for å markedsføre sin politikk. Da borgerrettighetskampene tok til på 1960-tallet, fulgte ANP etter demonstrantene i sine såkalte hat-busser.²²

---

²⁰ Robert Griffin, *The Fame of a Dead Man's Deeds: an Up-close Portrait of White Nationalist William Pierce*. (Bloomington: AuthorHouse, 2001), 84.

²¹ Jeffrey Kaplan, *Encyclopedia of White Power: A Sourcebook on the Radical Racist Right* (Walnut Creek: AltaMira, 2000), 2.

²² Mattias Gardell, "Rasstaten och dens försvarare", i *Brunt! Nationalistisk och nazistisk mobilisering i vår närmaste omvärld under efterkrigstiden*, red. Mats Deland og Charles Westin (Stockholm: Atlas, 2007), 31.

Den provoserende fremferden til ANP-kadrene førte til fysiske konfrontasjoner. Men det var ikke bare svarte borgerrettighetsforkjempere som lot seg provosere. Også en rekke krigsveteraner kunne ikke tolerere nazi-flagget. En god del av disse krigsveteranene kom fra organisasjoner som The Jewish War Veterans of America.²³

2.2 William Pierce blir en del av ANP:

Provoserende opptredener som resulterte i nyhetsinnslag, var selve essensen i Rockwells konfrontasjonsstrategi. På denne måten ble det lille ANP kjent over hele USA, og partiet fikk muligheten til å tiltrekke sympatisører.

Flere fremtidige lederskikkelser i det nynazistiske USA ble introdusert for ANP på denne måten. En av disse var William Pierce (1933 – 2002). Ved en senere anledning kom Pierce til å hevde at hans sympatier med Rockwell skyldtes de som svarte ANPs appell med vold.²⁴

William Pierce ble snart et medlem av ANP. Men Pierce var ikke helt som de andre partimedlemmene. I motsetning til de fleste av dem var han høyt utdannet. Før han ble med i partiet var han professor i fysikk ved Oregon State University i delstaten Washington. Der hadde han vært et medlem av John Birch Society – en politisk interesseforening som jobbet mot kommunisme og statlig styring.²⁵ Pierce var altså ikke helt ukjent i landskapet på den ytre høyresiden.

Rockwell så et potensial i William Pierce. Etter kort tid ble han derfor utnevnt til propagandaansvarlig, og redaktør av partiavisen *National Socialist World*.²⁶ Pierce beundret Rockwell, men var lite imponert over de andre medlemmene av partiet. I ett senere intervju hevdet han at over nitti prosent av partiet bestod av: "[...] cowards, dopes, nuts, one-track minds, blabbermouths, boobs, incurable tight-wads and worst of all – hobbyists".²⁷ Mens Pierce drømte om en nasjonal maktovertagelse, var det gateslagene mot Jewish War Veterans of America og svarte borgerrettighetsforkjempere som drev de andre medlemmene.

---

²³ Kaplan, Jeffrey. *Encyclopedia of White Power*, 264.

²⁴ Griffin, Robert. *The Fame of a Dead Man's Deeds*, 82-83.

²⁵ Griffin, Robert. *The Fame of a Dead Man's Deeds*, 83.

²⁶ Kaplan, Jeffrey. *Encyclopedia of White Power*, 244.

²⁷ Kaplan, Jeffrey. *Encyclopedia of White Power*, 1.

2.3 Splittelse og fall for ANP:

Svarte borgerrettighetsforkjempere og krigsveteraner fra blant annet The Jewish War Veterans of America forsøkte å bringe Rockwell til taushet med voldelige midler. Volden genererte avisoverskrifter som igjen førte til at personer som sympatiserte med Rockwell tok kontakt. Dermed ble de voldelige motdemonstrantene og mediene redskaper i Rockwells propagandamaskineri.

Det var rabbineren Solomon A. Fineberg som innså denne dynamikken. Han forstod at dersom volden opphørte, ville mediene gradvis slutte å skrive om ANP. Rockwell ville til gjengjeld miste grepet om sine tilhengere, og partiet ville miste evnen til å tiltrekke nye medlemmer. Denne strategien kalte Fineberg "dynamic silence".²⁸

I 1967 opplevde partiet til Rockwell to alvorlige kriser. Fineberg hadde på dette tidspunkt fått gjennomslag for sin strategi. ANP fikk ikke lenger medieoppmerksomhet og Rockwell slet med rekrutteringen. Eksterne problemer førte altså til at partiet var i ferd med å rakne. Samtidig begynte ANP å bli plaget av interne stridigheter. Disse kulminerte i drapet på Rockwell den 25. august 1967. Morderen het John Patler og var en av Rockwells partimedlemmer.

Drapsmotivet synes imidlertid å være nokså tåkete. Likevel er det neppe tilfeldig at drapet skjedde på et tidspunkt da ANP var i dyp krise. Ideologiske tvister, lederskapsdisputter eller krangel om partiets politiske strategi, kan altså ha vært blant drapsmotivene.

2.4 National Alliance:

Drapet på Rockwell utløste en maktkamp i det lille partiet. Denne ble sentrert rundt to personer med ulike syn på partiets videre kurs. På den ene siden stod Matt Koehl og hans tilhengere. De mente at Rockwells strategi var avgjørende. Partiet måtte bygges ved å posere i uniformer og tiltrekke seg journalistenes oppmerksomhet.

---

²⁸ Kaplan, Jeffrey. *Encyclopedia of White Power*, 3.

William Pierce befant seg i motsatt fløy, og karakteriserte Koehl og hans menn for "Hollywood-nazister". Han og tilhengerne hans innså at de gamle metodene ikke lenger fungerte. Denne fløyen innså dessuten at et nytt naziparti aldri ville kunne vinne frem ved å følge demokratiske spilleregler. Noe måtte gjøres, og både Pierce og hans tilhengere snakket om revolusjonære metoder.²⁹

Men det var kretsen rundt Matt Koehl som vant kontrollen om partiet. Den nye føreren betraktet Pierce og hans tilhengere som et problem. For ham var tiden moden for en rensking av partiet. Dette resulterte i at de radikale elementene med Pierce i spissen ble ekskludert fra ANP.³⁰

I årene fremover førte Pierce en omflakkende tilværelse mellom ulike organisasjoner på den ekstreme høyresiden. Men i 1974 – syv år etter drapet på Rockwell, var flakkingen over. William Pierce startet sin egen organisasjon – National Alliance, i delstaten Virginia.

National Alliance var en liten organisasjon. Men i motsetning til Rockwell, drømte ikke William Pierce om en tradisjonell politisk karriere. Erfaringene som ansvarlig redaktør for medlemsavisen til ANP hadde fått Pierce til å innse hvilken makt som lå i det skrevne ord: "I came to the conclusion that fiction really can be a powerful medium for getting ideas across", fortalte han til Robert Griffin i 1997.³¹

Denne innsikten var sentral i Pierce' planer om å gjøre National Alliance til et mektig rasistisk medieimperium.³² Ved sin død i 2002 kontrollerte Pierce forlaget National Vanguard Books som distribuerte rasistiske bøker og tegneserier, radiokanalen American Dissident Voices, flere internettsider, og det fremste nynazistiske plateselskapet i USA – Resistance Records.³³

---

²⁹ Jeffrey Kaplan, "The Postwar Paths of Occult National Socialism" i *The Cultic Milieu: Oppositional Subcultures in an Age of Globalization*, red. Jeffrey Kaplan og Heléne Lööw (Walnut Creek: AltaMira, 2002), 240.

³⁰ Kaplan, Jeffrey. *Encyclopedia of White Power*, 246.

³¹ Griffin, Robert. *The Fame of a Dead Man's Deeds*, 238.

³² Brad Whitsel, "The Turner Diaries and Cosmotheism: William Pierce's Theology" i *Nova Religio: The Journal of Alternative and Emergent Religions* (University of California Press: Vol. 1. nr. 2, 1998), 186.

³³ Kaplan, Jeffrey, *Encyclopedia of White Power*, 249-250.

2.5 The Turner Diaries (1978) og Hunter (1989):

Boken som skulle bli *The Turner Diaries* ble for første gang utgitt som føljetong i magasinet til National Alliance.³⁴ At teksten utkom på denne måten, kan tyde på at Pierce ønsket å teste lesernes interesse for nye ideologiske bidrag. At han senere bestemte seg for å utgi den som bok, kan tyde på at interessen i miljøet var stor nok.

Kopier av *The Turner Diaries* ble sendt ut til flere ulike forlag. Alle redaktørene takket imidlertid nei, og begrunnet avslaget ved å peke på bokens rasistiske karakter.³⁵ En roman hvor hvite rasister organisert i en gerilja bekjemper en urban frigjøringskamp mot tyranniske jøder og svarte, var usmakelig. Dette var hovedårsaken til at Pierce valgte å etablere sitt eget forlag – National Vanguard Books, og fra 1978 var det mulig å kjøpe *The Turner Diaries* i trykket utgave.

Boken bør først og fremst betraktes som et viktig bidrag til en politisk bevegelse som ikke hadde levert noen selvstendige bidrag etter andre verdenskrig. ANP hadde riktignok vært et etterkrigsnazistisk parti, men i følge Frederick J. Simonelli produserte likevel ikke partiet noen ny ideologi.³⁶ Partiets strategi var en kopi av en oppskrift som hadde fungert for tyske nazister i mellomkrigsårene.

Elleve år etter utgivelsen av *The Turner Diaries* kom *Hunter* i 1989. Boken skildrer Oscar Yeager som på eget initiativ og utstyrt med en pistol med lyddemper, velger å bekjempe det jødiske statstyraniet ved å utføre politiske attentat. Også *Hunter* måtte utgis på National Vanguard Books. Men i motsetning til *The Turner Diaries* som ofte har blitt stående som William Pierce' mest berømte bok, har ikke interessen for *Hunter* vært like merkbar. I følge Robert Griffin er dette noe William Pierce har vært skuffet over siden han har ment at *Hunter* var en litterært bedre roman enn *The Turner Diaries*.³⁷

Rent språklig er kanskje *Hunter* hakket mer elegant, men som vi skal se er den ideologiske verdensanskuelsen identisk i begge bøkene. Den ene merkbare forskjellen er en strategisk endring av den revolusjonære doktrinen som skal lede nynazistene til seier. Mens *The Turner*

---

³⁴ Griffin, Robert. *The Fame of a Dead Man's Deeds*, 141.

³⁵ Griffin, Robert. *The Fame of a Dead Man's Deeds*, 141.

³⁶ Frederick J. Simonelli, "Thriving in a Cultic Milieu" i *The Cultic Milieu: Oppositional Subcultures in an Age of Globalization*, red. Jeffrey Kaplan og Heléne Lööw (Walnut Creek: Altamira, 2002), 212.

³⁷ Griffin, Robert. *The Fame of a Dead Man's Deeds*, 141.

Diaries tar til ordet for en cellebasert geriljakrig, illustrerer *Hunter* enkeltindividets krig mot et undertrykkende liberalt demokrati.

Årsaken til at *Hunter* ikke har blitt like populær som *The Turner Diaries* kan skyldes at sistnevnte har hatt et forsprang på ellevere år i det rasistiske bokmarkedet. En mer sannsynlig forklaring er at *The Turner Diaries* har blitt assosiert med flere terroraksjoner. Første gang med aksjonene til terrorgruppen The Order – også kjent som The Silent Brotherhood, i 1983-84, og deretter med Oklahoma-bomben som krevde 168 menneskeliv i 1995. Likende hendelser har ikke blitt forbundet med *Hunter*.

3.0 The Turner Diaries og Hunter – politisk ideologi og revolusjonær teori:

Amerikansk etterkrigsnazisme opplevde både eksterne og interne problemer som kulminerte i en splittelse om valg av strategi. Bøkene til William Pierce må langt på vei sees i sammenheng med denne splittelsen, i ett forsøk på å promotere de nye revolusjonære ideene. Kapittelet vil redegjøre for forestillingsuniverset, og for de to doktrinene *The Turner Diaries* og *Hunter* argumenterer for.

3.1 Samfunnsoppfatning – dekadanse og undergang:

Det er viktig å understreke at verken *The Turner Diaries* eller *Hunter* er basert på noe fra virkeligheten. Bøkene er utelukkende fiksjon – eller for å sitere journalisten Didrik Söderlind: "en bisarr blanding av røverroman, terrorhåndbok og ideologisk traktat".³⁸ Likevel bør man nok gå ut ifra at William Pierce hadde til hensikt å utnytte fiksjonen på en måte som illustrerte hvordan han selv og de andre revolusjonære nynazistene så på verden.

Derfor tar Pierce utgangspunkt i en dystopisk fiksjon – altså en marerittaktig fremtidsvisjon av et samfunn som i følge forfatteren kan bli virkelighet om ikke gode krefter står sammen for å føre samfunnet over på riktig kurs. Franz Kafkas *Prosesen* hvor hovedpersonen Josef K. må gjennom en rettsprosess uten å vite hvorfor, og George Orwells portrett av et totalitært regime i 1984, er kjente eksempler på dystopisk litteratur.

The Turner Diaries og *Hunter* ligner de overnevnte eksemplene, men er likevel annerledes på ett sentralt punkt. Kafka og Orwell dystopier var ikke liberale demokratier. Det er imidlertid det undertrykkende regimet Pierce fremstiller. Litterært tar han dermed utgangspunkt i en av kjernemytene som i følge Roger Griffin kjennetegner fascismen – nemlig ideen om den nært forestående renselsen og gjenfødselen av nasjonalstaten.³⁹ I Pierce' univers er nemlig det liberale demokratiet skyldig i USAs forfall. Demokratiet har sørget for at blandingssekteskapene flourer, noe som resulterer i at den hvite rase er i ferd med å utslettes.

---

³⁸ Didrik Söderlind, "Odins Guru: David Lane og kampen for den hvite rase", i *Konspiranoia: konspirasjonsteorier fra 666 til WTC*, red. Arnfinn Pettersen og Terje Emberland (Oslo: Humanist Forlag, 2011), 220.

³⁹ Griffin, Robert. *The Fame of a Dead Man's Deeds*, 33-34.

Demokratiet har ført til at de homofile kan vise sin legning offentlig, og tappe HIV-infisert blod ifra årene sine for så å kaste det på personer som ikke respekterer dem.⁴⁰ Demokratiet har også sørget for at svarte borgere kan selge narkotika på åpen gate om dagen, og begår innbrudd, drap og voldtekt om natten uten sanksjoner fra myndighetene. Konklusjonen til Pierce er altså at det liberale demokratiet er dekadent og på randen av anarki.

I universet til Pierce gikk det så galt fordi demokratiet i egenskap av å være folkestyre, åpner for en forskyvning av maktbalansen. Det ligger innbakt i det liberale demokratiets natur å gi innrømmelser overfor samfunnets ulike minoriteter, det være seg etniske eller religiøse. Slike hensyn blir med fascistiske øyne selve symbolet på forfallet.⁴¹ Dette synet deles av Pierce som ved flere anledninger skaper scener hvor rasistene uttrykker sin skepsis i demokratiske former, men hvor de likevel blir kneblet av det Pierce beskriver som en uthullet offerretorikk: "All the liberals and the Jews had to do was begin screeching about "inhumanity" or "injustice" or "genocide,[...]"⁴² Dermed vinner minoritetene nok en gang. Ytringsfriheten blir i dette universet et verktøy i minoritetenes hender for å dominere majoriteten.

Minoritetenes makt over majoriteten skyldes altså det demokratiske systemet. Men også mediene er ansvarlige for forfallet fordi de utelukkende representerer minoritetenes syn. For Pierce reflekterer altså ikke mediene et bredt utvalg av synspunkter og interesser. Tvert om er de et propagandaverktøy som bygger oppunder dekadansen: "The media enthusiastically promoted every form of degeneracy and sickness[...]", skriver Pierce.⁴³ De promoterer seksuell promiskuitet, homofili og blandingsekteskap. Men de avleder også oppmerksomheten bort fra de virkelige problemene, nemlig overgrepene mot den hvite befolkningen. Isteden fokuserer mediene på de hvites overgrep mot jøder og svarte. I litteraturen til Pierce er ikke mediene objektive, men bryter aktivt ned den hvite befolkningens evne til selvrefleksjon og manipulerer deres virkelighetsoppfatning.⁴⁴

Som et resultat av de liberale verdiene som er båret frem av massemediene, kan altså minoritetene ture frem med en dekadent og kriminell atferd. Pierce forteller hvordan svarte

---

⁴⁰ Andrew Macdonald (William Pierce), *Hunter*, (Hillsboro: National Vanguard Books, 1989), Chapter XXXI.

⁴¹ Griffin, Robert. *The Fame of a Dead Man's Deeds*, 177.

⁴² Andrew MacDonald (William Pierce), *The Turner Diaries* (National Vanguard Books: 1978), Chapter VI.

⁴³ MacDonald, Andrew (William Pierce). *Hunter*, Chapter XIV.

⁴⁴ MacDonald, Andrew (William Pierce). *The Turner Diaries*, Chapter IX.

tvinger seg inn i hvite forsteder: "[...] forcing their way into White homes to rob and rape".⁴⁵ Denne atferden får bare konsekvenser for ofrene i den hvite majoriteten – ikke for utøverne. Den hvite befolkningen lar seg heller tie i hjel fordi de sosiale omkostningene ved å ta til motmæle er for store: "No one wanted to be suspected of racism".⁴⁶ De som uttrykker sin rasisme risikerer å bli slått i hjel, forklarer Pierce. Dette til tross 50 % av USAs hvite kvinner kan forvente å bli voldtatt av svarte menn.⁴⁷

Renselsesmyten eller gjenfødslesmyten er sentral i begge bøkene. Men gjenfødselen kan bare finne sted ved at det dekadente demokratiet ødelegges. Men den hvite majoriteten skal ikke bare ta tilbake makten over statsapparatet. Samfunnet må renses ved at tre grupper: jødene, de svarte og hvite medløpere – eller raseforræderne blir permanent fjernet.

3.2 Den evige jøde – den evige fiende:

Pierce skildrer altså en dystopi. I dette universet må demokrati, toleranse, ytringsfrihet og fri presse forstås som jødiske redskap i kampen om verdenshegemoni. Det er altså en del av den jødiske plan at man befinner seg på randen av anarki.

Som allerede nevnt, får man vite at den hvite rasens eksistens står på spill. Overgrep mot hvite kvinner og blandingsekteskap er grunnen til det. Men det er også et jødisk mål, får vi lese: "The elimination of our race is at the top of their [jødenes] agenda".⁴⁸ Gode, hvite krefter må altså mobilisere for å snu utviklingen med våpen i hånd. Når de gode kreftene fyrer av sine atomvåpen mot Israel og de asiatiske og afrikanske kontinentene, fremstilles ikke dette som grove drap. Tvert om representerer bombingene den endelige frigjøringen fra det jødiske kaos.

Verken *The Turner Diaries* eller *Hunter* må betraktes som høyverdig litteratur. Likevel hevder Elana Gomel, professor i engelske og amerikanske studier ved universitetet i Tel Aviv, at bøkene apokalyptiske strid og deres skarpe skille mellom det gode og onde krefter minner om

---

⁴⁵ MacDonald, Andrew (William Pierce). *The Turner Diaries*, Chapter II.

⁴⁶ MacDonald, Andrew (William Pierce). *The Turner Diaries*, Chapter XXVI.

⁴⁷ MacDonald, Andrew (William Pierce). *The Turner Diaries*, Chapter VIII.

⁴⁸ MacDonald, Andrew (William Pierce). *Hunter*, Chapter VII.

science-fiction.⁴⁹ Gomel skriver: "the enemy is denied not merely the human rights but the very appellation of "human". The racial Other is literally a monster".⁵⁰ Dersom man således ser hvordan Pierce fremstiller jødene eller den jødiske karakter i sine bøker, vil man oppdage at Gomels beskrivelse er svært treffende:

Ah, but parasitism is fundamental to Judaism. The religion, if it's fit to be called that, is based on parasitism, on the exploitation of the Gentiles by the Jews. Throughout the Jewish scriptures one finds the attitude that the world owes The Jews a living, together with a seething resentment that the world hasn't done enough for them.⁵¹

I denne sammenheng fremstilles jødiskhet som en etnisk stereotypi – ikke en religiøs tro. Bøkene benytter stereotype kjennetegn som er svært gamle uttrykk for antisemittiske forestillinger. Jødiskhet fremstilles som parasittisk – det ligger i blodet og er man jøde kan man altså ikke forandres. Pengegriskhet, higen etter makt, nepotisme og generell umoral er uttrykk for slike gamle forestillinger, men er også personkarakteristikk vi støter på i *The Turner Diaries* og *Hunter*.⁵²

Dette tatt i betraktning bør det ikke komme som noen overraskelse at jødene i *The Turner Diaries* eier og driver snuskete virksomheter som utsalgsteder for alkohol og pornografi. Det er heller ingen overraskelse at de kontrollerer bankvesenet og mediene. Men i Pierce' univers er altså ikke problemet avgrenset til en gruppe enkeltindividers gjerninger. De er alle aktører i den pågående utslettelsen av den hvite rase: "the Jewish people— the Jewish nation, the Jewish race, whatever you want to call the damned thing— is at war with our people, make no mistake about it".⁵³

Til syvende og sist er det ikke så mye nytt i det bildet Pierce tegner av jødene. Personkarakteristikkene og den såkalt parasittiske jødiskhet er lett gjenkjennelige antisemittiske stereotypier. Likevel har Gomel et poeng når hun hevder at umenneskeliggjøringen også har sin parallell til science-fiction-litteraturen hvor: "evil is tied to

---

⁴⁹ Elana Gomel, "Aliens among Us: Fascism and Narrativity", i *Journal of Narrative Theory*, (vol. 30, nr. 1 vinter 2000, s. 127-162), 130.

⁵⁰ Gomel, Elana. "Aliens among Us: Fascism and Narrativity", 130

⁵¹ MacDonald, Andrew (William Pierce). *Hunter*, Chapter XVI.

⁵² Trond Berg Eriksen, Håkon Harket, og Einhart O. Lorenz, *Jødehat: antisemittismens historie fra antikken til i dag*. (Oslo: N.W. Damm, 2005), 9.

⁵³ MacDonald, Andrew (William Pierce). *Hunter*, Chapter XII.

physical ugliness and goodness to health and beauty".⁵⁴ Det gjøres ikke forskjell på jødiske menn, kvinner eller barn. Her er alle jøder representanter for en genetisk bestemt ondskap og umoral.

3.3 De Svarte – de nye slaverne:

I bøkene til William Pierce er jødernes mål en total utslettelse av den hvite rase. Men verken i *The Turner Diaries* eller *Hunter* står jødene uten hjelpere. Fremst i rekken av villige kollaboratører står de svarte, eller bare "blacks" som Pierce kaller dem.

Nøyaktig hva Pierce legger i begrepet "blacks" er noe diffust. Man kan anta at han mener USAs afroamerikanske befolkning. I så fall er det viktig å understreke at begrepet speiler en stor gruppe mennesker med ulikt etnisk opphav. Men for Pierce spiller dette ingen egentlig rolle. I summariske vendinger avslutter *The Turner Diaries* med at hele det asiatiske og afrikanske kontinent renses med både biologiske, kjemiske og kjernefysiske våpen. Den store renselsen begrenser seg altså ikke til USA som nasjon, men er global og total i sitt omfang. I Pierce' fiksjon er renselsen kompromissløs. De svarte betraktes som en konstant trussel mot den hvite befolkning, og Pierce minner stadig om farene ved seksuelt samkvem på tvers av etnisk tilhørighet:

No excuse for our failure will have any meaning, for there will be only a swarming horde of indifferent, mulatto zombies to hear it. There will be no White men to remember us-either to blame us for our weakness or to forgive us for our folly.⁵⁵

Frykten for raseblanding er ikke bare ett uttrykk for en klart rasistisk forestilling, hvor gode, hvite kvaliteter utvannes og forsvinner. I *The Turner Diaries* og *Hunter* fremstår voldtektene av hvite kvinner som det fremste våpen i den pågående krigen mellom rasene:

Nowadays gangs of Black thugs hang around parking lots and school playgrounds and roam the corridors of office buildings and apartment complexes, looking for any attractive, unescorted White girl and knowing that punishment, either from the disarmed citizenry or the handcuffed police, is extremely unlikely.⁵⁶

---

⁵⁴ Gomel, Elana. "Aliens among Us: Fascism and Narrativity", 140.

⁵⁵ MacDonald, Andrew (William Pierce). *The Turner Diaries*, Chapter V.

⁵⁶ MacDonald, Andrew (William Pierce). *The Turner Diaries*, Chapter VIII.

De svarte fremstilles her som dyriske vesener som ikke klarer å holde tilbake sine instinktive impulser. De er ikke selvreflekterende, tenkende og empatiske individer. Dette blir skildret gjennom koloniale forestillinger om de svarte som kannibaler. I *The Turner Diaries* kommer over protagonisten Earl Turner over en kjeller hvor svarte har slaktet hvite barn for å spise dem, og selge kjøttet på svartebørsen.⁵⁷

Tatt i betraktning all volden og umenneskeligheten som blir tillagt de svarte, fremstår disse karakterene som mer barbariske og primitive enn de jødiske. Det er de svarte som står for voldtekter av hvite kvinner og lemlesting av hvite barn, ikke jødene. På den annen side må man huske at Pierce illustrerer de svarte som verktøy i jødiske hender: "Without Jews pulling the strings the blacks would never be able to achieve their goal of racial pollution", skriver Gomel.⁵⁸ I Pierce' dystopiske univers betraktes de svarte som viljeløse brikker i jødenes spill. Likevel må de dø.

At alle ikke-hvite grupper må utslettes, kan betraktes som et nytt ideologisk element. Sant nok graderte nasjonalsosialismen etniske grupper etter et hierarkisk verdssystem basert på forestilte rasemessige egenskaper. Men selv om for eksempel nasjonalsosialistene betraktet slaviske østeuropeere som sjelløse brikker i hendene på kommunistiske jøder, hadde nazistene til hensikt å redusere og underkue den slaviske befolkningen – ikke å utrydde den totalt. Det betyr imidlertid ikke at slaverne kunne vente seg en ærerik plass i Hitlers rike. Hos nasjonalsosialistene hadde den slaviske befolkning utelukkende en økonomisk nytteverdi.⁵⁹

Men nasjonalsosialistenes syn på østeuropeiske slaver, blir ikke fulgt opp av Pierce. I bøkene blir ikke slaverne omtalt som egen rase. Når den hvite motstandsbevegelsen slipper sine atombomber over det jødisk-kontrollerte Moskva, er det med tungt hjerte fordi så mange uskyldige hvite liv går tapt.⁶⁰

Dette er en interessant vending som viser at Pierce beveger seg forbi tradisjonell nasjonalsosialisme. I verdensbildet til Pierce blir det slaviske folket som nasjonalsosialistene

---

⁵⁷ MacDonald, Andrew (William Pierce). *The Turner Diaries*, Chapter XXI.

⁵⁸ Gomel, Elana. "Aliens among Us: Fascism and Narrativity", 143.

⁵⁹ Øystein Sørensen, *Drømmen om det fullkomne samfunn fire totalitære ideologier – én totalitær mentalitet?*. (Oslo: Aschehoug, 2011), 139.

⁶⁰ MacDonald, Andrew (William Pierce). *The Turner Diaries*, Chapter XXVII.

betraktet som sjelløse brikker, oppgradert. I *The Turner Diaries* blir det derfor umulig å snakke om en snever arisk eller nordisk rase. Man har isteden en bred hvit raseforståelse.

Denne raseideologiske revisjonen må imidlertid sees i kontekst. Skal vi tro religionshistoriker Mattias Gardell skyldes den nye raseideologien en sammensmelting av nazisme og tradisjonell amerikansk rasisme.⁶¹ Den bør nok derfor ikke tilskrives William Pierce, men betraktes som en mer generell tendens i amerikansk nynazisme hvor det såkalt rene ariske opphavet ikke var like lett å redegjøre for. Forestillingen smittet senere over til de europeiske nynazistene som ikke lengre fryktet den slaviske rasen, men så med uro på den afrikanske, asiatiske og fremfor alt muslimske innvandringen til det hvite Europa.

3.4 Kvinner og raseforrædere:

Pierce illustrerer et univers med et klart skille mellom godt og ondt. Det finnes for eksempel ingen jøder eller svarte overløpere i de revolusjonære rasistenes tjeneste. Men når det kommer til den hvite befolkningen er bildet mer komplisert. Tore Bjørge hevder for eksempel at Pierce portretterer majoriteten av hvite menn og kvinner som passive medløpere i jødernes komplott.⁶² Likevel er det bare hvite kvinner som stemples som rene forrædere.

Forræderiet kobles til sex. Ved å ligge med jødiske eller svarte menn, begår hvite kvinner en dødssynd. I *Hunter* er disse kvinnene og deres elskere et viktig mål for protagonisten Oscar Yeager. Med lyddempet pistol og lasersikte skyter han dem ned på parkeringsplasser og utenfor kjøpesentre. Lignende raseri mot de hvite kvinnene finner vi i *The Turner Diaries* på et tidspunkt hvor den hvite geriljaen har fått fullstendig kontroll over California. Seieren feires med et oppgjør mot forræderne. Protagonisten Earl Turner forteller:

There are many thousands of hanging female corpses like that in this city tonight, all wearing identical placards around their necks. They are the White women who were married to or living with Blacks, with Jews, or with other non-White males.⁶³

---

⁶¹ Gardell, Mattias. "Rasstaten och dens försvarare", 31.

⁶² Bjørge, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 158.

⁶³ MacDonald, Andrew (William Pierce). *The Turner Diaries*, Chapter XXIII.

Det verste forræderiet er altså biologisk. Kvinnene er med på å redusere de gode, hvite raseegenskapene ved å tillate sæden til menn med dårlige raseegenskaper. Ved å akseptere seksuell omgang med andre raser, gjør kvinnen seg skyldig i utslettelsen av den hvite rase.

Kvinner som derimot velger hvite partnere, portretteres annerledes. Disse er søte og uskyldige individer. De er opptatt av blomster og rene hjem, kakebaking og sminke. De er vakre skapninger med edle holdninger og er selvfølgelig dypt lojale mot sine hvite menn. Men desto viktigere er det denne type kvinner som rettferdiggjør mennenes vold: "She was beauty and innocence and human goodness personified. She was the prototypal woman of his race. She was Oscar's ultimate justification for his private war against the System".⁶⁴ Men selv om volden langt på vei skyldes et ønske om å forsvare den hvite kvinnen, er kjæresten til Oscar Yeager uvitende om den volden mannen utøver.

Dette har pragmatiske årsaker. For Yeager er hemmeligholdet ikke bare et spørsmål om sikkerhet. Han er nemlig overbevist om at hans kvinne innerst inne er en rasebevisst kvinne. Problemet er at hun ikke vil forstå årsaken til at han må begå volden:

In women [...] the fighting hormones were missing— and more: the fighting instinct, the innate fighting micro-skills, finely honed over a million generations of primate evolution, during which the males were the hunters and fighters, and the females the nurturers.⁶⁵

Argumentet er at kvinnen ikke kan forstå volden av biologiske grunner. Ømhet, pleie og empati er i biologisk nedfelt i selve kjønnnet. Dette er et trekk man finner igjen i *The Turner Turner Diaries*. Her er kvinnene deltagere i den hvite geriljaen, men bare som husmødre som har til oppgave å maskere mennene eller lage mat.⁶⁶ Avviket er forræderi. Kvinnen er da for alltid besudlet og uren, og hun må dø.

---

⁶⁴ MacDonald, Andrew (William Pierce). *Hunter*, Chapter IV.

⁶⁵ MacDonald, Andrew (William Pierce). *Hunter*, Chapter IX.

⁶⁶ MacDonald, Andrew (William Pierce). *The Turner Diaries*, Chapter II.

3.5 "The System" – forestillingen om en okkupasjon:

Bøkene til William Pierce illustrerer et bredt fiendebilde bestående av jøder, svarte og den passive hvite majoriteten. Men som vi har sett er ikke forholdet mellom disse fiendegruppene likeverdige. De hvite raseforræderne og de svarte må forstås som brikker i et jødisk spill hvor det endelige mål er verdensherredømme og utslettelse av den hvite rase.

Men bøkene forklarer imidlertid at jødene allerede nå kontrollerer samfunnet. I *The Turner Diaries* blir våpenrestriksjonslover og antidiskrimineringslover fremmet av jødene, og israelske spesialagenter blir fløyet inn i USA for å bistå med å slå ned den hvite geriljaen. I *Hunter* oppdager protagonisten at det føderale politiet FBI er ledet av jøder.⁶⁷

Det at jødene allerede kontrollerer statsapparatet, er et nytt ideologisk element. Didrik Söderlind hevder at: "mens tidligere generasjoner høyreekstremister har villet forsvare USA mot ytre fiender som Sovjet og verdenskommunismen, er selve det amerikanske systemet fienden for dagens revolusjonære nazister".⁶⁸ I følge deres forestillingsverden står man altså ikke bare på randen av en jødisk maktovertagelse. Den har allerede funnet sted, og jødenes makt over statsinstitusjonene står igjen som selve forklaringen på at nynazistene ikke kan vinne frem med parlamentariske midler.

Denne angivelige jødiske makten eller okkupasjonen kaller William Pierce "The System". Dette henspiller imidlertid ikke på en fremmed okkupasjonsmakt, men viser til at jødene har tatt kontroll over alle statlige institusjoner og mediene, og lar dem utøve det liberale diktaturets politikk. Private mediehus og banker, men også statsinstitusjoner som politiet og militæret er allerede infisert. Nettopp fordi disse institusjonene støtter oppom det eksisterende systemet, er de legitime og nødvendige mål i kampen mot det angivelige jødiske tyranniet.

Det er videre legitimt å drepe lederskikkelser. Det er et poeng som blir understreket i *Hunter*. Protagonisten har i lang tid begått vilkårlige snikmyrderier på såkalte blandingspar, altså hvite kvinner som går hånd i hånd med svarte menn. Men etter hvert blir protagonisten gjenstand for en ideologisk oppvåkning hvor han innser at de vilkårlige drapene ikke vil føre til "The

---

⁶⁷ MacDonald, Andrew (William Pierce). *Hunter*, Chapter XI.

⁶⁸ Söderlind, Didrik. "Odins Guru: David Lane og kampen for den hvite rase", 222-223.

Systems" endelige fall. Derfor endrer protagonisten strategi og myrder ledende jødiske skikkelser innenfor det apparatet han ønsker skal kollapse.⁶⁹

3.6 Gjenfødelse gjennom borgerkrig:

I bøkene har "The System" et totalt grep om samfunnet og kontrollerer alle dets maktinstitusjoner. Dette grepet umuliggjør normal politisk virksomhet for hvite rasister. Pierce beskriver mediene som partiske og fullstendig under "The Systems" kontroll. Mediene kan bare bli upartiske med vold: "One day we will have a truly American press in this country, but a lot of editors' throats will have to be cut first", skriver Pierce.⁷⁰

Forsøk på å endre samfunnet med legale midler er ikke bare håpløst. En legitim kamp er uønsket fordi det endelige målet er å fjerne jøder, svarte og raseforræderne permanent. Dette er bare mulig med ett voldelig oppgjør. Folkemord er således et nødvendig onde for at ett raserent samfunn kan få vokse frem: "There is no way we can destroy the System without hurting many thousands of innocent people, no way. It is a cancer too deeply rooted in our flesh".⁷¹ Pierce betrakter dermed folkemord som en renselse, en kraft som skal bringe frem en ny verdensorden. En slik beskrivelse er i tråd med renselsmyten Roger Griffin hevder er sentral i fascismen.

For Pierce er det altså nødvendig å bryte ned det eksisterende samfunnet fullstendig. Men i bøkene er ikke gjenfødelsesmyten begrenset til en renselse. En ny og bedre hvit mann skal så visst dyrkes frem:

Our cause is a secure and progressive future for our race. We want a White world some day— a White world that is conscious of itself and its mission; a world governed by eugenic principles; a world in which the goal of families as well as governments is the upward breeding of our race; a cleaner, greener world, with fewer but better people, living closer to Nature; a world in which quality once again rules over quantity, in which people's lives have purpose, in which beauty and excellence and honor once again have meaning and value.⁷²

---

⁶⁹ MacDonald, Andrew (William Pierce). *Hunter*, Chapter XXVIII.

⁷⁰ MacDonald, Andrew (William Pierce). *The Turner Diaries*, Chapter VI.

⁷¹ MacDonald, Andrew (William Pierce). *The Turner Diaries*, Chapter VI.

⁷² MacDonald, Andrew (William Pierce). *Hunter*, Chapter VII.

Målet til Pierce er følgelig utopisk. Samtidig blir det understreket at utopien bare kan bringes frem med vold. Volden skal på sin side virke mobiliserende. I følge Pierce fører vold til at "The System" blir mer repressiv, noe han mener vil generere sympati for de hvite revolusjonære: "one of the major purposes of political terror, always and everywhere, is to force the authorities to take reprisals and to become more repressive, thus alienating a portion of the population and generating sympathy for the terrorists", skriver Pierce.⁷³ Han argumenterer altså for en krisemaksimeringsstrategi hvor voldelige handlinger mot statsmakten vil bringe frem repressive tiltak mot befolkningen som igjen vil føre til at stadig flere støtter de revolusjonære nazistene. Dette er et viktig moment i begge bøkene. Men som vi skal se argumenterer *The Turner Diaries* og *Hunter* for to vidt ulike *modus operandi* i kampen mot The "System" – det jødiske tyranniet.

3.7 "Celleprinsippet" – doktrinen i *The Turner Diaries*:

Bøkene til Pierce konstruerer et dystopisk univers hvor forholdet mellom gode og onde karakterer gir assosiasjoner til science-fiction. Med dette i mente kan man trekke den konklusjon at *The Turner Diaries* og *Hunter* er rasistisk underholdningslitteratur.

Men bøkene fungerer også som ideologiske opplæringsmanualer. De forklarer og peker ut de ansvarlige for den hvite rases angivelige undergang. Mens plottet i de fleste science-fiction-univers er å utrydde de onde kreftene representert som fabeldyr eller romvesener, får etniske grupper som eksisterer i vår virkelige verden denne funksjonen i *The Turner Diaries* og *Hunter*.⁷⁴ Etniske grupper og maktinstitusjoner de onde kreftene angivelig kontrollerer, blir altså legitime mål i kampen mellom godt og ondt. Denne tvetydigheten som gjør bøkene til en propagandamessig genistrek, hevder Didrik Söderlind.⁷⁵ Tunge ideologiske utlegninger som kan kjede leseren har blitt erstattet med underholdende fiksjon.

Denne tvetydigheten har ofte ført til at bøkene til Pierce blir betraktet som terrorlitteratur. Men en slik karakterisering kan imidlertid gi feilaktige assosiasjoner. Verken *The Turner Diaries* eller *Hunter* bør betraktes som håndbøker i hvordan man fører en urban geriljakrig.⁷⁶ Man må

---

⁷³ MacDonald, Andrew (William Pierce). *The Turner Diaries*, Chapter VII.

⁷⁴ Gomel, Elana. "Aliens among Us: Fascism and Narrativity", 142.

⁷⁵ Söderlind, Didrik. "Odins Guru: David Lane og kampen for den hvite rase", 220.

⁷⁶ Whitsel, Brad. "The Turner Diaries and Cosmotheism: William Pierce's Theology", 184.

altså ikke forvente en skjematisk fremstilling av bomber og overlevelsesteknikker slik man finner i annen terrorlitteratur, så som *The Anarchist Cookbook*, eller Kurt Saxons *The Poor Man's James Bond*.

Likevel er det ikke til å komme bort ifra at bøkene til Pierce formidler visse kunnskaper som kan være interessante for personer med voldelige hensikter. Det er særlig i forbindelse med Oklahoma-bomben fra 1995 – en hendelse vi snart kommer å vende tilbake til, at *The Turner Diaries* har blitt kjent som en terrormanual. Dette til tross for at boken bare redegjør for én bombeoppskrift. Denne bombeoppskriften blir illustrert av protagonisten Earl Turner i det han og cellen han tilhører planlegger å sprengte et lokalt FBI-hovedkvarter:

My day's work started a little before five o'clock yesterday, when I began helping Ed Sanders mix heating oil with the ammonium nitrate fertilizer in Unit 8's garage. We stood the 500 pound bags on end one by one and poked a small hole in the top with a screwdriver, just big enough to insert the end of a funnel. While I held the bag and funnel, Ed poured in a gallon of oil. Then we slapped a big square of adhesive tape over the hole, and I turned the bag end over end to mix the contents while Ed refilled his oil can from the feeder line to their oil furnace. It took us nearly three hours to do all 44 sacks, and the work really wore me out.⁷⁷

Bomben som her blir gjengitt er en såkalt kunstgjødselbombe. Det vil si at den er basert på ammoniumnitrat fra kunstgjødsel blandet med oppvarmet bensin. Man trenger med andre ord ingen kyndige kunnskaper om eksplosiver eller store pengesummer for å konstruere en uhyre kraftig bombe. På tross av dette er denne ene oppskriften så innbakt i fiksjonen at *The Turner Diaries* vanskelig lar seg kunne kalle en terrormanual.

Det er imidlertid andre sider ved *The Turner Diaries* som ikke har blitt viet like mye oppmerksomhet, men som likevel gir grunn til uro. Det er til eksempel verdt å merke seg at Pierce bruker uhyre mye tekst på å forklare hvordan den hvite geriljahæren som kjemper mot "The System" er organisert. I *The Turner Diaries* er denne geriljahæren cellebasert. Den består av en rekke små celler med få personer – noe rundt åtte individer, forteller Pierce. Disse cellene opererer innenfor bestemte geografiske områder og kjenner identiteten til medlemmer i eller tilholdsstedene til andre celler. Årsaken til dette er for å unngå infiltrasjoner fra "The

---

⁷⁷ MacDonald, Andrew (William Pierce). *The Turner Diaries*, Chapter VI.

System".⁷⁸ Mulige opprullinger og tap blir dermed begrenset til enkeltceller, og ikke hele nettverket.

Cellene opererer altså uavhengig av hverandre, og er nokså selvstendige. For cellen til protagonisten Earl Turner, fører dette til en kronisk pengemangel. For å skaffe kapital til våpen og utstyr velger de å utføre væpnede ran av forretninger som eies av jøder.⁷⁹

Men cellene operer ikke uten et hierarki. I overfladiske vendinger forteller Pierce at Turner mottar ordre fra et regionalt kommandosenter. Senere fremkommer det at den hvite geriljaen blir ledet av en krets som kaller seg "The Order".⁸⁰ "The Order" gir imidlertid assosiasjoner til Heinrich Himmlers SchutzStaffel (SS) som ble organisert som en orden og spilte en viktig rolle i jødeutryddelsene under andre verdenskrig.⁸¹ Pierce velger altså å knytte forbindelse til Hitlers nasjonalsosialisme, men uten at Førerprinsippet blir et ideologisk element.

The Turner Diaries kan neppe karakteriseres som en praktisk stridsmanual. Innbakt i dens rasistiske fiksjon informerer den likevel om hvordan man lager en kunstgjødselbombe og strukturerer celler. Gitt den ideologiske rammen, peker den da også ut potensielle angrepsmål.

3.8 "Leaderless resistance" – doktrinen i *Hunter*:

The Turner Diaries skildrer en bred motstandsgerilja basert på aktivister organisert i strengt autonome celler bestående av få individer. Denne doktrinen kan vi godt omtale som "celleprinsippet". Men med *Hunter* ifra 1989 blir man kjent med en ny doktrine. "Celleprinsippet" med dets mange aktører og hierarkiske struktur blir lagt til side. Isteden skildrer Pierce en solocelle – en "ensom ulv", som er løsrevet formelle strukturer i kamp mot "The System". En slik doktrine blir kalt for "leaderless resistance".

En av årsakene til at *Hunter* presenterer en ny strategi, ligger i konkrete hendelser som fant sted i de elleve årene som har gått mellom utgivelsene. *The Turner Diaries* hadde fått god

---

⁷⁸ MacDonald, Andrew (William Pierce). *The Turner Diaries*, Chapter IV.

⁷⁹ MacDonald, Andrew (William Pierce). *The Turner Diaries*, Chapter II.

⁸⁰ MacDonald, Andrew (William Pierce). *The Turner Diaries*, Chapter X.

⁸¹ MacDonald, Andrew (William Pierce). *The Turner Diaries*, Chapter XVI. I følge fiksjonen i *The Turner Diaries* begynner man seg i året 1993. I henviste kapittel hevder man at The Order har eksistert i 68 år, altså siden 1925. 1925 er det året SS ble opprettet som Hitlers livgarde.

mottakelse blant amerikanske meningsfeller, og i 1983-1984 inspirerte boken en gruppe rasister som kalte seg The Order, en gruppe vi vil ta for oss senere. Men The Order ble snart gjenstand for politiets infiltrasjon, og FBI gikk til en storstilt aksjon som la hele miljøet i grus. I følge Jeffrey Kaplan kom dette som et sjokk på mange amerikanske nynazister.⁸² Lederskikkelsene i det rasistiske USA innså at selv en cellebasert gerilja bestående av tilsynelatende lojale aktivister kunne utgjøre et sikkerhetsproblem.

Tiden var moden for en strategiendring. Denne omstillingen førte til at Pierce skrev *Hunter* hvor handlingen bygger rundt "leaderless resistance". Boken åpner med at protagonisten utfører noe vilkårlige attentat mot ektepar av blandet etnisitet.⁸³ Bak disse drapene ligger et renselsesmotiv, men også et uttrykt ønske om at drapene skal sparke i gang en kjede med copycats: "[...]most important, they were acts that could easily be imitated by others", skriver Pierce.⁸⁴ Akkurat som i *The Turner Diaries* ser man tendensen til en krisemaksimeringsstrategi, hvor man mener at terroraksjoner vil føre til at det liberale demokratiet viser sitt sanne ansikt, noe som igjen vil føre til at massene flokker til de revolusjonære nazistene.

I *Hunter* blir protagonisten snart gjenstand for en ideologisk oppvåkning. Yeager innser at vilkårlige drap på parkeringsplasser og ved kjøpesentre verken vil føre til "The Systems" fall, eller den lyse fremtid for den hvite rase. Attentatene blir isteden rettet mot jødiske samfunnsstopper: "He had had such a good feeling [...] he really had a hankering now to take out a Senator or a bishop or a university president".⁸⁵ Dette er menn som i følge Yeager står direkte ansvarlige for samfunnsforfallet.

Protagonisten står utenfor den formelle strukturen og hierarkiet som protagonisten i *The Turner Diaries* befinner seg i. I *Hunter* er krigen mot det liberale demokratiet et personlig anliggende. Derfor takker Yeager nei når en gjeng fredelige, kaffedrikkende rasister inviterer han med i deres såkalte opplysningsorganisasjon. Yeager frykter nemlig at den vesle gruppen med rasister kan bli forfulgt av "The Systems" agenter i jakten på han selv.⁸⁶ Dette er selve essensen ved "leaderless resistance", hevder Stieg Larsson. Dersom aksjonisten velger å stå utenfor

---

⁸² Kaplan, Jeffrey. *Encyclopedia of White Power*, 21.

⁸³ MacDonald, Andrew (William Pierce). *Hunter*, Chapter I.

⁸⁴ MacDonald, Andrew (William Pierce). *Hunter*, Chapter II.

⁸⁵ MacDonald, Andrew (William Pierce). *Hunter*, Chapter VIII.

⁸⁶ MacDonald, Andrew (William Pierce). *Hunter*, Chapter XIX.

formelle rasistiske grupperinger og organisasjoner vil politiet få store problemer med å identifisere og gripe ham.⁸⁷

---

⁸⁷ Stieg Larsson, Larsson, Stieg. "Det heliga raskriget – terrorism och judehat", i *Demokratins förgörare*, red. Bim Clinell (Stockholm: Fakta Info Direkt, 1999), 152.

4.0 The Turner Diaries og Hunter - virkningshistorie i USA:

Dette kapittelet vil forsøke å redegjøre for hvilke grupper som fant interesse for *The Turner Diaries* og *Hunter*. Samtidig vil kapittelet se nærmere på hvem og hvordan bøkene inspirerte til handling i USA. Til sist vil vi i korthet peke på andre revolusjonære ideologer for å illustrere at Pierce ikke var alene om sine meninger.

4.1 Distribusjon av The Turner Diaries og Hunter:

Bøkenes voldelige og rasistiske karakter resulterte i at ingen etablerte forlagshus ønsket å utgi dem. Dette var årsaken til at William Pierce utgav *The Turner Diaries* og *Hunter* på eget forlag – National Vanguard Books.⁸⁸ Men hvem var egentlig interessert i å lese denne type litteratur?

Det rimelig å anta at Pierce forsøkte å distribuere bøkene til det nettverket han selv var en del av. Det være seg venner og bekjente, men også organisasjoner som delte hans politiske verdensbilde. Aryan Nations var en av de organisasjonene som reklamerte for *The Turner Diaries* gjennom sitt medlemsblad.⁸⁹ Det betød imidlertid ikke at salget tok av. Man må tross alt anta at det nynazistiske markedet var svært lite. Selv i USA med en befolkning på flere hundre millioner, fantes det bare noen få hundre som søkte seg til nynazistiske grupper.

Men det fantes også andre grupper på den ekstreme høyresiden som fattet interesse. Det være seg grupper som kunne være rasistiske, sterkt antiføderale og våpenfikserte, men som likevel ikke identifiserte seg med nynazistenes ideologi. *The Turner Diaries* ble for eksempel tilbudt gjennom postordretjenesten til det kommersielle militærmagasinet *Soldier of Fortune*.⁹⁰ Det gjorde også den militærfanatiske postordretjenesten *Delta Press*.⁹¹ Per dags dato kan nye og brukte utgaver av *The Turner Diaries* og *Hunter* bestilles via netthandeltjenesten www.amazon.com.

Bøkene til Pierce fant altså veien ut av de nynazistiske gruppene og inn i et bredere, høyreekstremt landskap. Dermed økte også den potensielle lesegruppen. Et estimat utført av en

---

⁸⁸ Griffin, Robert. *The Fame of a Dead Man's Deeds*, 141.

⁸⁹ James Ridgeway, *Blood in the Face: The Ku Klux Klan, Aryan Nations, Nazi Skinheads, and the Rise of a New White Culture*. (New York: Thunder's Mouth, 1995), 19.

⁹⁰ Griffin, Robert. *The Fame of a Dead Man's Deeds*, 223.

⁹¹ Griffin, Robert. *The Fame of a Dead Man's Deeds*, 240.

interesseorganisasjon som har til formål å bekjempe ulike hatgrupper i USA, har anslått at så mange som mellom 150,000 – 450,000 amerikanere kan ha interesse av den type litteratur *The Turner Diaries* og *Hunter* representerer.⁹²

Estimatet sier imidlertid bare noe om potensielle kjøpere, ikke hvor mange som har kjøpt bøkene eller tatt seg bryet med å lese dem. Forskerne opererer her med flere tall. Ifølge Heléne Lööw har *The Turner Diaries* alene solgt i noe omkring 45.000 eksemplarer på verdensbasis.⁹³ Brad Whitsel på sin side anslår noe rundt 200.000 eksemplarer.⁹⁴ Robert Griffin som intervjuet Pierce i 1997, hevder at *The Turner Diaries* har solgt i 300.000 eksemplarer.⁹⁵ Felles for alle disse anslagene er imidlertid at de stammer fra utgiveren selv – William Pierce. I sine noter oppgir nemlig de aller fleste forskerne at de baserer seg på tall som stammer fra National Alliance.

Man kan gå ut ifra at anslagene til National Alliance er riktige. Samtidig er det mulig å mistenke om at anslagene er sterkt overvurderte. Som sett overfor spriker estimatene voldsomt. Det kan tyde på at Pierce har følt et behov for å hevde sin rolle som ideolog og vellykket forfatter. På den annen side er det et faktum at han har hatt en unik betydning i amerikansk og internasjonal nynazisme så vel som andre høyreekstreme grupper. Jeffrey Kaplan hevder blant annet at Pierce har vært like viktig for amerikansk nynazisme som George Rockwell.⁹⁶ Tore Bjørgo på sin side hevder at *The Turner Diaries* har blitt viktigere for nynazister enn Hitlers *Mein Kampf*.⁹⁷ Samtidig åpner estimatene fra den tidligere nevnte interesseorganisasjonen muligheten for at bøkene faktisk kan ha blitt distribuert til et betydelig antall mennesker.

To konkrete hendelser i amerikansk etterkrigstid har bidratt kraftig til å promotere *The Turner Diaries*. Første gang var da den rasistiske terrorgruppen The Silent Brotherhood – også kjent som The Order – erklærte rasekrig og startet sine operasjoner i USA mellom 1983-1984. Andre gang var den 19. april 1995 da Timothy McVeigh parkerte en varebil utenfor Alfred P. Murrah Federal Building i Oklahoma. Bomben som var plassert i varebilen tok 168 menneskeliv.

---

⁹² Raphael S. Ezekiel, *The Racist Mind – Portraits of American Neo-Nazis and Klansmen*. (New York: Viking Penguin, 1995), Introduction xxi.

⁹³ Lööw Heléne. *Nazismen i Sverige 1980-1997*, 376.

⁹⁴ Whitsel, Brad. "The Turner Diaries and Cosmotheism: William Pierce's Theology", 184.

⁹⁵ Griffin, Robert. *The Fame of a Dead Man's Deeds*, 138.

⁹⁶ Kaplan, Jeffrey. *Encyclopedia of White Power*, 244.

⁹⁷ Bjørgo, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 157.

4.2 The Silent Brotherhood – The Order (*The Turner Diaries*):

Sent i september 1983 var en gruppe hvite menn samlet ved en gård ved Metaline Falls i delstaten Washington. De gikk ut i låven, og stilte seg omkring et hvitt spedbarn – datteren til en av mennene. I skyggen av brennende fakler gjorde de Hitler-hilsen, og svor en ed. Fra dette øyeblikk trådte de ut av sine vanlige liv, og lovet å kjempe til døden for den hvite rase og lede an den raserevolusjonære kampen. Gruppen bestod for det meste av arbeidsløse menn som fra nå av kalte seg The Silent Brotherhood, eller The Order.⁹⁸

Mannen som stod bak samlingen i Metaline Falls het Robert Jay Mathews (1953 – 1984), og kom ifra Marfa i Texas. I følge professor i politisk teori, Michael Barkun, hadde Mathews vært medlem av National Alliance siden 1980, og hans fascinasjon for *The Turner Diaries* stakk dypt.⁹⁹ I følge Mathews ville romanens dystopi bli politisk realitet i løpet av få år. Derfor gjaldt det å komme på offensiven.

Det er flere paralleller mellom aksjonene til The Order og ideologi ifra *The Turner Diaries*. Mathews fascinasjon for boken var åpenbar for alle de involverte. Det var nok heller ikke uten grunn at de kalte seg selv The Order – akkurat som den fiktive lederklikken i romanen. Samtidig gir det påfallende assosiasjoner til *The Turner Diaries* at gruppen trodde de kunne provosere frem et opprør som ville være i stand til å velte de rådende maktstrukturene – eller "The System", som gruppen kalte det føderale USA.¹⁰⁰

Hva som kanskje vekker størst interesse er gruppens aksjonsmønster. I likhet med protagonisten Earl Turner, innledet også The Order en serie ran av såkalt umoralske forretninger. Formålet var å finansiere oppbyggingen av den hvite geriljaen. Men Mathews hadde ikke tatt høyde for at pornografiforretninger og alkoholutsalg hadde relativt lave kassebeholdninger. Risikoen mennene utsatte seg for veide ikke opp for forventingene om utbytte. The Order skiftet strategi, og i løpet av kort tid gikk de over til å rane banker og verditransporter isteden.¹⁰¹

---

⁹⁸ Kevin Flynn og Gary Gerhardt, *The Silent Brotherhood: inside America's Racist Underground*. (New York: Signet, 1990), 125.

⁹⁹ Michael Barkun, *Religion and the Racist Right – The Origins of the Christian Identity Movement*. (The University of North Carolina Press, 1994), 229.

¹⁰⁰ Whitsel, Brad. "The Turner Diaries and Cosmotheism: William Pierce's Theology", 184.

¹⁰¹ Flynn, Kevin og Gary Gerhardt. *The Silent Brotherhood*, 132-133.

Disse ranene ga betydelig avkastning. Med tiden skulle den samlede krigskassen utgjøre noe omkring ni millioner dollar, hevder Mattias Gardell.¹⁰² Pengene ble investert i nytt og bedre utstyr, men gruppen investerte også i eiendom. Både i delstaten Idaho og Missouri kjøpte The Order landområder som var tenkt som treningsleirer for nye geriljamedlemmer.¹⁰³ Samtidig ble store deler av ransutbyttet gitt i gaver til ulike organisasjoner på den ekstreme høyresiden – deriblant National Alliance.^{104 105}

Penger var ikke lenger et problem og Mathews mente at tiden var moden for et direkte angrep på deres fiender – jødene. Ingen ble drept, men flere ble såret da gruppen bombet en synagoge i Boise, Idaho.¹⁰⁶ Mathews lagde dødslistene og la planer om å snikmyrde amerikanske politikere, ledende personer innen finansverdenen, TV og radio.¹⁰⁷ Den 18. juni 1984 utførte The Order sin første henrettelse. Denne kvelden ble den jødiske komikeren og radioverten Alan Berg skutt og drept utenfor sitt hjem i Denver Colorado.

Drapet på Alan Berg skulle bli et vendepunkt. FBI var allerede på sporet av Mathews. Etter hvert skulle det da også vise seg at "celleprinsippet" som The Order forsøkte å operere etter, bare ga falsk trygghet. FBI maktet å plassere en informant i gruppen, og i løpet av sommeren og høsten 1984 ble noe omkring hundre personer med tilknytning til The Order arrestert.¹⁰⁸ Mathews klarte imidlertid å skyte seg ut av en omrigning, og for en tid fremover var han på rømmen.

Men den 8. desember 1984 ble Mathews endelig sirklet inn. Kevin Flynn og Gary Gerhart forteller i boken *The Silent Brotherhood*, om ett stort oppbud av FBI-agenter som til slutt omringer Mathews skjulested på Whidbey Island i delstaten Washington.¹⁰⁹ Etter flere timer med forhandlinger og intense skuddvekslinger blir Robert J. Mathews drept.

---

¹⁰² Gardell, Mattias. "Rasstaten och dens försvarare", 40.

¹⁰³ Ridgeway, James. *Blood in the Face*, 113.

¹⁰⁴ Flynn, Kevin og Gary Gerhardt. *The Silent Brotherhood*, 296.

¹⁰⁵ Löw Heléne. *Nazismen i Sverige 1980-1997*, 445.

¹⁰⁶ Ridgeway, James. *Blood in the Face*, 113.

¹⁰⁷ Flynn, Kevin og Gary Gerhardt. *The Silent Brotherhood*, 126.

¹⁰⁸ Löw Heléne. *Nazismen i Sverige 1980-1997*, 378.

¹⁰⁹ Flynn, Kevin og Gary Gerhardt. *The Silent Brotherhood*, 434.

Den ariske revolusjonen til The Order fikk dermed et kraftig tilbakeslag. Likevel var det ikke før to år senere, i 1986, at FBI kunne arrestere de siste medlemmene av The Order. Håpet om en hvit revolusjon lik den Pierce hadde gitt uttrykk for i *The Turner Diaries* var lagt i grus.¹¹⁰

For Mathews og The Order ble fiksjonen fra *The Turner Diaries* overført til virkeligheten. Den ble altså betraktet som noe mer enn rasistisk underholdningslektyre. Den var ideologisk og staket ut kursen til endelig hvit seier. Derfor var det altså *The Turner Diaries* – ikke Adolf Hitlers *Mein Kampf*, som var gjenstand for tolkning og diskusjon innad i gruppen.¹¹¹

4.3 "Ensomme ulver" (Hunter), og bomben i Oklahoma:

Flere politietterforskere og journalister så paralleller mellom den uttrykte ideologien i The Order og *The Turner Diaries*. Men da William Pierce personlig ble konfrontert med disse koblingene, tok han sterk avstand fra alt The Order stod for.¹¹² Den påfølgende etterforskningen fant heller ingen bevis som kunne knytte Pierce til The Order. Mens mange nynazistiske ledere hadde stått for vidererekuttering og uttrykt sympati med Mathews, hadde Pierce vært subtil i sin støtte. Han slapp derfor unna rettsoppgjøret som fulgte i kjølvannet av The Order. Dette til tross for at ett vitne hadde vært til stede da Mathews overrakte ranspenger til Pierce.¹¹³

Mens mange nynazistiske ledere ble trukket inn i dyre og langvarige rettssaker, kunne Pierce bruke tiden på å fundere over hva som hadde gått galt for The Order. Det viste seg at "celleprinsippet" ikke var en garanti mot infiltratorer – noe som altså hadde ført til The Orders fall. Dette var også konklusjonen til Pierce som fem år etter Mathews død utga *Hunter* i 1989. I denne boken presenteres en helt ny strategi – "leaderless resistance", som umuliggjør infiltrasjon og problematiserer rettsforfølgelse av politiske meningsfeller.

Men den strategiske overgangen fra "celleprinsippet" til "leaderless resistance", blir ulikt tolket av forskerne. På den ene siden står sosiologen Raphael Ezekiel som mener at The Orders fall førte til sjokk og frustrasjon i det nynazistiske USA. "Leaderless resistance" ble født i et

---

¹¹⁰ Kaplan, Jeffrey. *Encyclopedia of White Power*, 224.

¹¹¹ Flynn, Kevin og Gary Gerhardt. *The Silent Brotherhood*, 235.

¹¹² Flynn, Kevin og Gary Gerhardt. *The Silent Brotherhood*, 469.

¹¹³ Löw Heléne. *Nazismen i Sverige 1980-1997*, 445.

desperat klima hvor nynazistene var i ferd med å innse at deres raserevolusjonære drømmer ikke var annet enn fantasier. Doktrinen må langt på vei forstås som de revolusjonære nynazistenes siste krampetrekning, skal vi tro Ezekiel.¹¹⁴

På den andre siden står Stieg Larsson. Larsson bestrider imidlertid ikke at "leaderless resistance" ble født i desperasjon, men påpeker at doktrinen innbyr til langt farligere aksjoner enn før. "Celleprinsippet" var tross alt basert på grupper av individer, noe som tross alt åpnet muligheten for infiltrasjon og prevensjon fra politiets side. Den nye doktrinen argumenterer derimot for enkeltindivids ansvar i den kommende rasekrigen. Her skal soloceller eller såkalte "ensomme ulver" foreta egeninitierte angrep på "The System". Dette vil altså vanskeliggjøre politiets preventive tiltak betydelig. I følge Larsson er derfor "leaderless resistance" en slu doktrine som åpner muligheten for maksimal skade med minimale midler, hvor aktørene samtidig unngår å sette hele nettverk og dets sympatisører i fare.¹¹⁵

Da nynazistene begynte å argumentere for "leaderless resistance", var moralen lav. Likevel appellerte den nye doktrinen til aksjoner. For eksempel hevder Mattias Gardell at kjente rasistiske massedrapsmenn som James O. Furrow, Joseph Paul Franklin, Benjamin N. Smith, Walter E. Thody og Paul Hill benyttet seg av "leaderless resistance".¹¹⁶ Mange av disse har blitt erklært sinnssyke i ettertid.

Dette har ofte vært et problem. Overfor psykiatere og rettsvesen har politiet hatt problemer med å bevise at den rasistiske voldsmannen har operert i tråd med en nøye kalkulert doktrine. Flere såkalte "ensomme ulver" har dermed blitt erklært psykisk syke, hevder Tore Bjørge.¹¹⁷ Tidvis er jo dette også tilfelle, men rettsvesenet har som regel valgt å se bort ifra at nynazistiske og rasistiske grupper har promotert "leaderless resistance" overfor gjerningsmannen.

I den sammenheng er det verdt å understreke at det hersker uenighet om hvor nettverksløse de "ensomme ulvene" egentlig er. I rapporten *Lone Wolves: Myth or Reality*, utgitt av det antifascistiske magasinet *Searchlight* sommeren 2011, konkluderes det med at de aller fleste "ensomme ulver" har vært tilknyttet organisasjoner som deler deres meninger: "far-right

---

¹¹⁴ Ezekiel, Raphael. *The Racist Mind*, introduction xxxii.

¹¹⁵ Larsson, Stieg. "Det heliga raskriget – terrorism och judehat", 148.

¹¹⁶ Gardell, Mattias. "Rasstaten och dens försvarare", 42.

¹¹⁷ Bjørge, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 56.

terrorists are not lone wolves but are connected with, influenced by and often helped by organizations whose beliefs they share".¹¹⁸ Til eksempel viser rapporten til at de britiske spikerbomberne Tony Lecomber og David Copeland var medlemmer av det høyreekstreme British National Party (BNP).¹¹⁹ Det er altså en viktig kobling mellom promotering av "leaderless resistance" og rasistisk motivert terror.

Likevel er det vanskelig å knytte de hittil nevnte gjerningspersonene til Pierce' bøker. Ett unntak er Timothy McVeigh (1968 – 2001) som til tross for likheter med *Hunter* i fremgangsmåte hevdes å være inspirert av *The Turner Diaries*. Den 19. april 1995 parkerte McVeigh en varebil lastet med en kunstgjødselbombe utenfor Alfred P. Murrah Federal Building i Oklahoma City. Bomben krevde 168 menneskeliv. Etter en ransakning hjemme hos McVeigh, kom etterforskerne over ett eksemplar av *The Turner Diaries*. Senere etterforskning skulle komme til å avsløre at McVeigh ikke bare var i besittelse av boken, men at han pleide å reise rundt på våpenmesser hvor han solgte kopier av *The Turner Diaries*.¹²⁰

Det som virkelig skulle føre til debatt, og bli et uhyre viktig punkt i den påfølgende rettssaken, var påstandene om at *The Turner Diaries* var selve inspirasjonskilden for bombeattentatet i Oklahoma City. Forskere og journalister i både USA og Skandinavia pekte på flere iøynefallende paralleller.¹²¹ For protagonisten Earl Turner og for Timothy McVeigh var målet en føderal bygning. Både fiktivt og reelt ble bomben plassert i en varebil som ble kjørt inntil bygningen for så å bli forlatt. Begge bombene var i tillegg basert på kunstgjødsel. En iøynefallende om enn kanskje irrelevant parallell, er at bombene gikk av på omtrent samme tid: 09:15 i *The Turner Diaries*, og 09:02 i Oklahoma City.

Men det absolutt viktigste punktet som ble fremholdt var at William Pierce var professor i fysikk. Han hadde derfor kjennskap til virkningen av ulike kjemikalier og eksplosiver, og som vi har vært inne på tidligere, er det nettopp konstruksjonen av en kunstgjødselbombe som Pierce beskriver i *The Turner Diaries*. Man kan altså spørre seg om Pierce var klar over at noen kunne finne på å kopiere hans beskrivelse. Likeledes kan man spørre seg om det var nettopp oppskriften i *The Turner Diaries* som stod modell da Timothy McVeigh lagde sin bombe.

---

¹¹⁸ Gerry Gable og Paul Jackson, *Lone Wolves: Myth or Reality?*. (Ilford: Searchlight, 2011), 7.

¹¹⁹ Tony Lecomber og David Copeland utførte aksjoner uavhengig av og uten forbindelse til hverandre.

¹²⁰ Kaplan, Jeffrey. *Encyclopedia of White Power*, 249.

¹²¹ Larsson, Stieg. "Det heliga raskriget – terrorism och judehat", 150.

Robert Griffin stilte Pierce disse spørsmålene i intervjuet fra 1997. Men Pierce avkreftet alt sammen, og hevdet at alle forskerne og journalistene overdrev da de trakk sine paralleller. Begge bombene var riktignok basert på kunstgjødsel, men bomben i *The Turner Diaries* var en: "ammonium nitrate fertilizer and fuel oil bomb. The one in Oklahoma city consisted of ammonium nitrate fertilizer and nitromethane", hevdet Pierce.¹²² I følge han var det altså små, men vesentlige forskjeller mellom bombene: "he [Timothy McVeigh] obviously had to know more about making bombs than I wrote about in *The Turner Diaries*, because he had a far more sophisticated bomb".¹²³ Pierce konkluderer altså med at Timothy McVeigh måtte ha brukt en annen manual enn *The Turner Diaries*.

Timothy McVeigh var for øvrig heller ingen nynazist. Hans motiver var først og fremst antiføderale, og slo for alvor til da mer enn sytti mennesker ble drept som et resultat av en føderal beleiring av en menighet i Waco, Texas den 19. april 1993. Men som vi har sett, føyer *The Turner Diaries* og *Hunter* seg inn i en sjanger som appellerer til antiføderale krefter i USA – noe som kan forklare McVeighs fascinasjon for bøkene. Videre ville det være merkelig om McVeigh ikke kjente til *Hunter* ettersom han var en selverklært fan av Pierce. Men *Hunter* fikk da altså heller ingen oppmerksomhet i den påfølgende etterforskningen.

4.4 Andre revolusjonære ideologer:

Tidligere ble det redegjort for at *The Turner Diaries* kom til som et resultat av en splittelse mellom tradisjonelle og revolusjonære krefter i det nynazistiske USA. Bokens budskap var langt på vei å oppmuntre til rasekrig. Denne oppmuntringen ble konkretisert i 1983 av Robert Mathews. Men forsøket på å realisere den raserevolusjonære kampen, endte i katastrofe for de revolusjonære nynazistene. Da The Order falt var tiden moden for strategiske revurderinger, noe som altså førte til at *Hunter* ble skrevet.

William Pierce spilte altså en sentral rolle i utviklingen av en revolusjonær nazisme. Samtidig bør det understrekes at ideene om raserevolusjon og et voldelig oppgjør med "The System" ikke skyldes William Pierce alene. Tvert om hadde forestillingene om den apokalyptiske

---

¹²² Griffin, Robert. *The Fame of a Dead Man's Deeds*, 162.

¹²³ Griffin, Robert. *The Fame of a Dead Man's Deeds*. 163.

rasestriden sirkulert i ulike subkulturer i USA i god tid før *The Turner Diaries* ble utgitt i 1978. Mer enn ti år tidligere hadde for eksempel den beryktede kultlederen Charles Manson (1934 -) som mål å provosere frem den store rasekrigen ved å begå mord som skulle se ut som om de var begått av afroamerikanere.¹²⁴

Selv ikke i ANP var Pierce alene om å ha raserevolusjonære ideer. Som vi husker, hadde Rockwells død aktualisert en maktkamp mellom ulike fløyer i partiet. En av de revolusjonære som ble kastet ut av ANP etter at de tradisjonelle vant kontrollen, var Joseph Tommasi (1951-1975). Tommasi var ung og ambisiøs, og mente at tiden var moden for revolusjon. Derfor grunnla han det som skulle bli hetende National Socialist Liberation Front (NSLF).¹²⁵ Organisasjonen hadde som formål å drive terrorvirksomhet i USA akkurat slik The Order skulle komme til å gjøre noe omkring ti år senere. Men også Tommasis planer falt i grus. I 1975 ble han drept av en av tilhengerne sine i NSLF.

Ideene om rasekrig hadde altså eksistert lenge før William Pierce utga *The Turner Diaries*. Det hadde også de strategiske doktrinene som bøkene hans presenterer. For eksempel er "celleprinsippet" kjent fra ulike motstandsgrupper i okkuperte land under andre verdenskrig, mens ett medlem av Ku Klux Klan ved navn Louis Beam var med på å introdusere det rasistiske høyre for "leaderless resistance" på 1980-tallet.¹²⁶

William Pierce kan altså ikke kalles en strategisk innovatør. Forestillingene om en fremtidig rasekrig, ett oppgjør mellom det jødiske demokratiet og hvite rasister med drømmene om en ny og autoritær samfunnsorden på den andre, eksisterte lenge før utgivelsen av *The Turner Diaries* i 1978. Heller ikke "celleprinsippet" eller "leaderless resistance" var hans verk. Det nyskapende ved Pierce' virksomhet er derimot den propagandamessige evnen til å kombinere ideologi og fiksjonslitteratur. Kombinasjonen hadde virket inspirerende på The Order, og som vi snart skal se, fikk den også innvirkning på svenske og norske nynazister.

---

¹²⁴ Löw Heléne. *Nazismen i Sverige 1980-1997*, 379.

¹²⁵ Kaplan, Jeffrey. *Encyclopedia of White Power*, 305.

¹²⁶ Louis Beam, "Leaderless Resistance", *Seditionist* Issue 12, February 1992. gjengitt i *Encyclopedia of White Power: A Sourcebook on the Radical Racist Right*, av Jeffrey Kaplan (Walnut Creek: AltaMira, 2000), 504.

5.0 Partiorganisasjon i Norge og Sverige:

Dette kapittelet vil redegjøre for norsk og svensk etterkrigsnazisme. Selv om utviklingen var noe ulik i de to landene grunnet forholdene som okkupert og nøytral stat under andre verdenskrig, kommer vi til å se at nazistene i begge land forsøkte å danne politiske partier. Men en serie skuffelser og interne stridigheter la en alvorlig demper på drømmene, og enkelte begynte å se seg omkring etter nye ideologiske impulser.

5.1 Svensk og norsk etterkrigsnazisme – ett historisk riss:

Andre verdenskrig førte med seg ulike forhold for nasjonalsosialister i Norge og Sverige. Norge ble liggende under tysk okkupasjon, noe som resulterte i at politiske tilhengere av Vidkun Quislings kollaborasjonsregime og partiet Nasjonal Samling ble knyttet til de fremmede okkupasjonsstyrkene. De aller fleste nordmenn betraktet dem således som landssvikere. I det nøytrale Sverige var imidlertid den politiske situasjonen en annen. Fordi landet var nøytralt, ble ikke nazistene forbundet med fremmedstyre.

Nazi-Tyskland falt i 1945. Den norske regjeringen vendte tilbake til Norge, og innledet straks et rettslig oppgjør med norske nazister, kollaboratører og medlemmer av Nasjonal Samling. Rettsoppgjøret var så omfattende at hver sjuende husstand ble berørt. Dommene var av varierende karakter. De alvorligste tilfellene førte til dødsstraff. Noen fikk fengsel mens andre fikk bøter. Nasjonal Samling ble forbudt, og oppgjøret førte med seg så store sanksjoner at det ble umulig for troende nazister å fortsette sitt politiske arbeide.¹²⁷

Også svenske nazister fikk problemer i 1945. I løpet av krigen sank den politiske oppslutningen etter hvert som Nazi-Tysklands forbrytelser ble kjent. Men et rettsoppgjør var likevel ikke aktuelt. Sverige hadde tross alt ikke vært i noen krig, påpeker Heléne Lööw.¹²⁸ Men etter 1945 forsvant likevel alle de fem svenske nazipartiene, og den politiske virksomheten ble lagt på is.¹²⁹

---

¹²⁷ Per Bangsund, *Arvtakerne: nazisme i Norge etter krigen*. (Oslo: Pax Forlag, 1984), 20.

¹²⁸ Heléne Lööw, ”Den rasistiske undergrunns-kulturen i Sverige” i *Rasistisk vold i Europa*, red. Tore Bjørge og Rob Witte (Oslo: Tiden Norsk Forlag, 1993), 82.

¹²⁹ Heléne Lööw, *Hakkorset och Wasakärven: en studie av nationalsocialismen i Sverige 1924-1950*. (Göteborg: Historiska Institutionen, 1990), 266.

Til tross for at de svenske nazistene opplevde harde tider, var de ikke helt passive. Nøytraliteten hadde gjort Malmö og Stockholm til lukrative fluktmål for europeiske meningsfeller. Allerede før krigens slutt i mai 1945, kom en bølge av europeiske nazister som trengte nye pass og penger for å ta seg frem til Sør-Amerika. Dette hjelpearbeidet ga svenske nazister stor anseelse blant sine europeiske meningsfeller, hevder Per Bangsund.

Selv om svenske nazister la ned partivirksomheten til fordel for andre aktiviteter, betød ikke dette at man hadde gitt opp de politiske ambisjonene. Etter 1945 drømte man lenge om en nasjonalsosialistisk renessanse. Gamle nazistiske og fascistiske ledere som Per Engdahl (1909-1994) nektet å gi slipp på drømmene, og i 1951 ble 1200 venner og meningsfeller invitert ifra hele Europa til en hemmelig konferanse i Malmö. Målet var å danne en hemmelig fascistisk internasjonale.¹³⁰

Men Per Engdahls bestrebelser førte ikke til noen nasjonalsosialistisk renessanse. Likevel banet dette veien for at det første etterkrigsnazistiske partiet i Sverige ble opprettet i 1956. Partiet tok navnet Nordiska Rikspartiet (NRP), og ble ledet av Göran A. Oredsson (1933 – 2010). Til tross for laber mottakelse og en knapp håndfull medlemmer, maktet partiet å høste anerkjennelse i det internasjonale nazimiljøet. Mens deres meningsfeller ennå lå i dekning, og nazistisk virksomhet var blitt forbudt rundt om i Europa, var svenske nazister i ferd med å få hjulene i sving.¹³¹

På samme tid var partibygging uaktuelt i nabolandet Norge. Rettsoppgjøret mot nasisympatisørene berørte som nevnt hver sjuende husstand, og talte mer enn 92 000 enkeltsaker.¹³² Rettsapparatet var sprengt, og flere måtte vente i flere år for å få saken opp til behandling. Mange opplevde å bli gjenstand for mistro og rykter og risikerte å miste sitt arbeid, forteller Bangsund.¹³³ De første etterkrigsnazistiske organiseringene lot seg prege av nettopp dette, og i 1949 ble Forbundet for Sosial Oppreisning dannet av tidligere medlemmer av Quislings Nasjonal Samling.¹³⁴

---

¹³⁰ Bangsund, Per. *Arvtakerne*, 60.

¹³¹ Bjørge, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 149-150.

¹³² Bangsund, Per. *Arvtakerne*, 19.

¹³³ Bangsund, Per. *Arvtakerne*, 19.

¹³⁴ Bangsund, Per. *Arvtakerne*, 52.

Forbundet for Sosial Oppreisning opplevde en serie skuffelser. For det første fikk de ikke den oppslutningen de hadde sett for seg. Mange av de gamle NS-medlemmene lot fortiden ligge, og ville ikke ha noe med forbundet å gjøre.¹³⁵ Fra det offentlige Norge var sosial oppreisning uaktuelt, og de vidtløftende planene til Forbundet for Sosial Oppreisning skrumpet inn. Ved slutten av 1950-tallet var det bare interesseavisen *Folk og Land* igjen. Avisen ble til gjengjeld et klageforum for de bitreste gammelnazistene. Utover på 1960-tallet kom imidlertid redaksjonen frem til en ubehagelig kjensgjerning. De var gamle menn og flere av abonnentene var i ferd med å falle fra.¹³⁶

Dels av frykt for å dø ut, innledet redaksjonen i *Folk og Land* en fornyelsesprosess i perioden 1967-1975. Håpet til den aldrende redaktøren var å finne: "ideologiske arvtakere til den kampen han hadde viet sitt liv til".¹³⁷ Dermed ble avisen distribuert gratis til alle landets ungdomsskoler og gymnaser. Redaksjonen ble offentlig kritisert, men avisen opplevde at unge tok kontakt. En del av dem ble abonnenter og artikkelforfattere, og det ble snakket om å overlate driften til de unge.¹³⁸

En av de unge som tok kontakt med *Folk og Land*, het Erik Blücher (1953 -). Han var overbevist om at tiden var inne for et nytt naziparti. Problemet var bare at de gamle nazistene ikke delte Blüchers entusiasme. De fleste gammelnazistene var opptatt av å legitimere sitt standpunkt under krigen fremfor å videreføre ideologien til en ny generasjon.¹³⁹ På sikt førte det til at de aldrende nazistene tok tilbake kontrollen over *Folk og Land*. Men Blücher og hans unge tilhengerskare ga ikke opp. I 1975 ble endelig planene virkeliggjort med opprettelsen av partiet Norsk Front.¹⁴⁰

Forutsetningene for et nasjonalsosialistisk comeback var ulike i Norge og Sverige. Sveriges nøytralitet under krigen førte ikke til at nazistisk ideologi ble synonymt med landsforræderi. Dermed kunne svenske nazister mer eller mindre fortsette en politisk virksomhet som var forbudt i de fleste andre land. I Norge var derimot stigmaet forbundet med nazisme så

---

¹³⁵ Bangsund, Per. *Arvtakerne*, 54.

¹³⁶ Espen Olavsson Hårseth, *Folk og Land 1967-1975: Fra rehabilitering til nyfascistisk opposisjonsorgan*. (Universitetet i Oslo: masteroppgave i historie, det humanistiske fakultet IAKH, våren 2010), 46.

¹³⁷ Hårseth, Espen Olavsson. *Folk og Land 1967-1975: Fra rehabilitering til nyfascistisk opposisjonsorgan*, 36.

¹³⁸ Bangsund, Per. *Arvtakerne*, 82.

¹³⁹ Fangen, Katrine. *En bok om nynazister*, 76.

¹⁴⁰ Bangsund, Per. *Arvtakerne*, 96.

uttrykkelig at de aldrende nazistene motvillig så på at en ny generasjon nazister opprettet ett parti i 1975.

5.2 Norsk Front og NRP – politisk strategi:

I likhet med Rockwell forsøkte norske og svenske nynazister å bygge politiske partier. Men i USA brukte ANP grov rasistisk retorikk og velkjente symboler for å få oppmerksomhet. Dette var ikke tilfelle i Norge og Sverige.

Tvert om ser det ut til at de norske og svenske etterkrigsnazistene foretrakk en mer subtil retorikk. I motsetning til ANP inntok Norsk Front og NRP en sjenerende holdning til holocaust og andre verdenskrig. I Sverige omgikk man konsekvent spørsmål omkring disse sakene i et forsøk på å gjøre seg politisk akseptable, hevder Stieg Larsson.¹⁴¹ Det samme gjorde Blücher og Norsk Front. I følge Per Bangsund var Blücher overbevist om at man kunne vinne velgere dersom man fremstod som et ryddig parti som ikke minnet for mye om nazisme.¹⁴² Man unnlot altså å komme med åpenlyse antisemittiske utsagn i den tro at man kunne tjene på det politisk.

Til gjengjeld fyret man oppunder den antikommunistiske stemningen. Som følge av den kalde krigen var den såkalte "kampen mot sosialismen" fortsatt politisk akseptabel retorikk.¹⁴³ Det var altså først og fremst på dette punkt at den nazistiske ideologien kom til uttrykk. Samtidig bør man ikke se bort fra at arbeidsinnvandringen som gjorde seg gjeldende utover 1970-tallet virket mobiliserende for både NRP og Norsk Front.

5.3 Norsk Front og NRP – partitropper som politisk virkemiddel:

Den politiske strategien til de etterkrigsnazistiske partiene i både Norge og Sverige hadde mange likhetstrekk. Man hadde et ønske om å fremstå som relativt "normale" partier og unngikk sjenerende spørsmål omkring holocaust og andre verdenskrig. Likevel dannet man såkalte aksjonsgrupper hvor det paramilitære preget gjorde den nazistiske arven mer åpenbar.

---

¹⁴¹ Larsson, Stieg. "Det heliga raskriget – terrorism och judehat", 149.

¹⁴² Bangsund, Per. *Arvtakerne*, 164.

¹⁴³ Heléne Löw, "Det förflutnas skuggor" i *Brunt! Nationalistisk och nazistisk mobilisering i vår närmaste omvärld under efterkrigstiden*, Red. Mats Deland og Charles Westin (Stockholm: Atlas, 2007), 85.

Fra og med 1970-tallet er dette typisk for de etterkrigsnazistiske partiene, skal vi tro Karl Lammers. Den nye generasjonen nazister identifiserte seg med de såkalte kampårene til det tyske nazipartiet – altså årene forut for maktovertagelsen i 1933.¹⁴⁴ Skal vi tro Lammers var aksjonsgruppene derfor å betrakte som en videreføring av nazistisk tradisjon. Men dersom det var et mål for NRP og Norsk Front å unngå assosiasjoner til nasjonalsosialismen, må organiseringen av pøblete aksjonsgrupper til syvende og sist ha virket kontraproduktivt.

Noen av etterkrigsnazistene innså paradokset. I følge Per Bangsund ble aksjonsgruppene kilde til konflikt nynazistene imellom, og i Norsk Front dannet det seg etter hvert to fløyer: på den ene side den moderate fløyen sentrert rundt partilederen Erik Blücher som ville tone ned aksjonsgruppens aktiviteter. På den annen side stod mannen som ledet aksjonsgruppen, Tor Petter Hadland, som gikk inn for voldelige aksjoner, partiuniformer og fjonge titler som en del av den politiske kampen.¹⁴⁵

Også svenske etterkrigsnazister opprettet aksjonsgrupper. På begynnelsen av 1980-tallet innledet venstreradikal ungdom og antirasister en rekke aksjoner mot NRP og partileder Oredsson. For eksempel opplevde man at innganger til møtelokalene ble blokkert eller stormet. NRPs aksjonsgruppe ble langt på vei grunnlagt som et svar på disse angrepene, skal vi tro Lööw.¹⁴⁶

Noen av etterkrigsnazistene innså at partitroppene eller aksjonsgruppene kunne føre til problemer. Likevel førte ikke innsigelsene til at partitroppene la ned gruppene – i alle fall ikke i første omgang. Det kan tvert om se ut til at partiledelsene i Norge og Sverige så seg tjent med pøblete partiaktivister. Med sin doktorgradsavhandling ifra 1997 er Tore Bjørge trolig med på å forklare hvordan. Bjørge kom nemlig frem til at de aller fleste aktørene i rasistiske partier og organisasjoner ikke blir med av politiske årsaker, men av spenningen og hemmelighetskremmeriet slike grupper kan tilby.¹⁴⁷ Og det var nettopp spenning og eventyr som lokket de unge medlemmene til aksjonsgruppen, forteller Per Bangsund.¹⁴⁸

---

¹⁴⁴ Lammers, Karl Christian. "Fra Nazisme til nynazisme", 100.

¹⁴⁵ Bangsund, Per. *Arvtakerne*, 176 og 182.

¹⁴⁶ Lööw Heléne. *Nazismen i Sverige 1980-1997*, 29-34.

¹⁴⁷ Bjørge, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 245.

¹⁴⁸ Bangsund, Per. *Arvtakerne*, 184.

Samtidig opplevde både NRP og Norsk Front at medienes interesse var begrenset. Det var vanskelig å få intervjuer i dagspressen, og partiledelsen følte at man ikke nådde frem til en større offentlighet. Aksjonsgruppene endret på dette. Både i Sverige og Norge opplevde partiene at tagging, vindusknusing og annet hærverk, genererte avisoverskrifter.¹⁴⁹ I Norge var det nettopp vold, overdrivelser og rykter som førte til at partileder Erik Blücher ble invitert til debattprogrammet *På sparket* den 29. mai 1975.¹⁵⁰ For Norsk Front resulterte TV-opptreden i medlemstilstrømning.¹⁵¹ Etterkrignazistene kunne altså konkludere med at rykter, trusler og ulike former for pøbelvirksomhet ga positive resultater.

5.4 Indre kollaps, splittelse og tragedie:

Partiledelsen i både Norge og Sverige ønsket avisoverskrifter og oppmerksomhet. Dette fikk de ved å opprette såkalte aksjonsgrupper. Disse hadde til oppgave å beskytte partitoppene, men også å skape oppmerksomhet ved å utføre pøbelaktige aksjoner. På kort sikt resulterte dette i offentlig oppmerksomhet og nye medlemmer. Men over tid skulle aksjonsgruppenes aktiviteter true med å legge de partipolitiske anstrengelsene i grus.

At aksjonsgrupper kunne representere en trussel mot partiene, viste seg allerede i 1979. Etter at partiledelsen kom med vage oppfordringer til aksjoner mot 1. mai-toget i Oslo, besluttet ett medlem i aksjonsgruppen, Petter Kristian Kyvik, å kaste en hjemmelaget bombe mot demonstrantene.¹⁵² En vakt ble alvorlig skadet, og politiets etterforskning førte til at flere ledende personer i Norsk Front ble arrestert eller hentet inn til avhør.¹⁵³

Partileder Erik Blücher innså at bomben mot 1. mai-toget var dårlig reklame. Flere unge medlemmer forlot partiet, og sommeren 1979 besluttet ledelsen å legge ned virksomheten.¹⁵⁴ Men at Norsk Front ble nedlagt, betød ikke at nynazistene oppga sine ambisjoner. Knappt ett halvt år senere, i 1980, ble partiet Nasjonalt Folkeparti stiftet. Erik Blücher satt som leder, og en rekke kjenninger ifra Norsk Front fulgte med. Det var i realiteten snakk om det samme

---

¹⁴⁹ Bjørge, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 253-254.

¹⁵⁰ Bangsund, Per. *Arvtakerne*, 151.

¹⁵¹ Bangsund, Per. *Arvtakerne*, 152.

¹⁵² Bangsund, Per. *Arvtakerne*, 192.

¹⁵³ Bangsund, Per. *Arvtakerne*, 196.

¹⁵⁴ Anna-Lena Lodenius og Stieg Larsson, *Extremhögern*. (Stockholm: Tiden, 1994), 228.

partiet, skal vi tro Bangsund.¹⁵⁵ Overgangen fra Norsk Front til Nasjonalt Folkeparti var i første rekke et uttrykk for et ønske om å starte med blanke ark med distanse til en belastet fortid.

Likevel ble Nasjonalt Folkeparti hjemsøkt av gamle stridigheter. Nok en gang ønsket Erik Blücher og den moderate fløyen å vektlegge "normal partivirksomhet", og gikk inn for at medlemmene skulle la seg skolere ideologisk. Denne strategien kom under kritikk fra en radikal opposisjon som argumenterte for voldelige løsninger. De radikale ønsket å opprette en ny aksjonsgruppe, og utnytte voldelige hendelser i egen favør, samme om det var tilfeller som Kyvik-bomben eller de beryktede Hadelands-drapene 1981 som ble utført av tre ungdommer som kalte seg Norges Germanske Armé.¹⁵⁶

Stridighetene i Nasjonalt Folkeparti ser ut til å ha gått utover den politiske virksomheten. Medlemmene satte ut rykter om hverandre, og kritikken var krass og personlig. En gang i 1982 fikk Erik Blücher nok. Han sa fra seg alle verv i Nasjonalt Folkeparti, og dro til Brighton, England hvor han begynte å arbeide for britiske meningsfeller i League of Saint George.¹⁵⁷ Uten Blücher ved roret, raknet partivirksomheten fullstendig. I tiden fremover var Nasjonalt Folkeparti i perioder uten lederskap.

Først etter noen år så det ut til å bli orden i ledelsen. Partiet begynte å ekspandere, og i 1985 – altså tre år etter Blüchers avgang, hadde Nasjonalt Folkeparti flere lokalavdelinger i store og mellomstore byer i Norge i tillegg til en Oslo-avdeling som bestod av noe omkring 50-60 medlemmer.¹⁵⁸ Men den 14. juni 1985 ble anstrengelsene nok en gang lagt i grus. En bombe eksploderte utenfor Nor-Moskéen på Frogner i Oslo og politiet arresterte et ungt medlem av Nasjonalt Folkeparti, Ole Kristian Brastad. I motsetning til Norsk Front overlevde Nasjonalt Folkeparti Brastad-bomben, men bare i navnet, hevder Anna-Lena Lodenius og Stieg Larsson.¹⁵⁹ I virkeligheten var den politiske virksomheten død.

---

¹⁵⁵ Bangsund, Per. *Arvtakerne*, 196.

¹⁵⁶ Bangsund, Per. *Arvtakerne*, 215. To småkriminelle ble brutalt henrettet av tre menn som kalte seg Norges Germanske Armé. Bangsund hevder de tre var mest opptatt av spenning og hemmelighetskremmeri. Han hevder derfor at de tre ikke hadde tilstrekkelige ideologiske forutsetninger for å kunne kalles nazister.

¹⁵⁷ Lodenius, Anna-Lena og Stieg Larsson. *Extremhögern*, 229 og 286.

¹⁵⁸ Lodenius, Anna-Lena og Stieg Larsson. *Extremhögern*, 230.

¹⁵⁹ Lodenius, Anna-Lena og Stieg Larsson. *Extremhögern*, 230.

Også NRP opplevde at aksjonsgruppene kom ut av kontroll. Den 15. april 1985 arrangerte unge NRP-aktivister ett utendørsmøte i Växjö, Göteborg. Men nynazistene ble møtt av illsinte venstreradikale og antirasister, og i all hast måtte de fåtallige NRP-ungdommene flykte fra området.¹⁶⁰ Tore Bjørge påpeker at det var nettopp fordi NRP-ungdommene ikke var i stand til å vise tallmessig styrke ute på gaten at ungdommene så seg nødt til å ta igjen med andre midler.¹⁶¹ Dermed innledet NRP-ungdommene en kampanje mot enkeltpersoner på den radikale venstresiden som kunne vente seg alt fra telefontrusler og falske postordrebestillinger til brannbomber.¹⁶² Ingen ble drept, men et par ble skadet, og andre følte sterkt ubehag ved å motta trusselbrevne og telefoner.

Det tok ikke lang tid før NRP-ungdommene i Göteborg ble arrestert. Men i motsetning til Norsk Front, ble ikke partiledelsen i NRP arrestert eller avhørt, og partileder Oredsson la heller ikke ned virksomheten. Tvert om fraskrev han seg ethvert ansvar, og gikk offentlig ut og fordømte voldshandlingene til de unge aktivistene.¹⁶³ På den måten kunne NRP fortsette å eksistere som parti. Til gjengjeld mistet partiet enhver troverdighet blant de unge medlemmene som trodde de hadde aksjonert med partiledelsens velsignelse.¹⁶⁴

I både Norge og Sverige dannet de etterkrigsnazistiske partiene aksjonsgrupper. Hensikten med disse aksjonsgruppene var kanskje ulik i de to landene. Mens nordmennene i hovedsak ser ut til å ha sett på aksjonsgruppene som et politisk instrument som kunne generere oppmerksomhet rundt eget parti, var intensjonen til NRP at aksjonsgruppene skulle forsvare partiorganisasjonen mot ytre fiender. Men i begge tilfeller kom aksjonsgruppene ut av partiledelsens kontroll. Voldelige aksjoner førte til at partiene enten falt fra hverandre som i Norge, eller måtte fraskrive seg ansvar og dermed tape verdifulle medlemmer slik som i Sverige. I begge land var imidlertid resultatet det samme: det var partiorganisasjonen som måtte betale.

---

¹⁶⁰ Lööw Heléne. *Nazismen i Sverige 1980-1997*, 33.

¹⁶¹ Bjørge, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 80.

¹⁶² Bjørge, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 80.

¹⁶³ Bjørge, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 150.

¹⁶⁴ Lööw Heléne. *Nazismen i Sverige 1980-1997*, 46.

5.5 Den revolusjonære ideologien kommer til Skandinavia:

Ett sentralt spørsmål i de etterkrigsnazistiske partiene ble om vold kunne aksepteres som et instrument i en politisk strategi. Men i både Norge og Sverige bidro partienes voldsbruk til deres egen undergang – ikke til økt oppslutning slik enkelte hadde sett for seg. Mot slutten av 1980-tallet hadde derfor de aller fleste nynazistene gitt opp drømmen om en partipolitisk renessanse. Sviktende tro på partienes evne til å bringe makt og innflytelse, førte til at de siste årene frem mot 1990-tallet kan karakteriseres som årene med søken etter en ny politisk kurs.¹⁶⁵

Det var altså først og fremst nederlagsstemningen i nynazistenes egne rekker som banet vei for nye politiske impulser. Disse impulsene ble imidlertid ikke skapt nasjonalt. Erik Blücher og Göran Oredsson var organisatorer og politiske ledere – ikke ideologer og strategiske innovatører på nivå med William Pierce, Louis Beam eller mannen som lanserte en religiøs nazisme, Ben Klassen (1918-1993).

De norske og svenske nynazistene hentet isteden ideologi gjennom sine forbindelser til utlandet. Som vi allerede har vært inne på, hadde de utenlandske forbindelsene allerede eksistert en tid. Sverige hadde vært ett arnested for ulike forsøk på etterkrigsnazistisk organisering. I 1951 hadde for eksempel den aldrende Per Engdahl organisert en hemmelig konferanse med rundt 1200 nazister fra hele verden.¹⁶⁶

Forbindelsene til det internasjonale nazinettverket ble imidlertid overtatt og godt vedlikeholdt av Göran Oredsson og hans NRP. Blant annet hadde Oredsson tett kontakt med den amerikanske ANP-lederen George Rockwell som i 1962 hadde opprettet organisasjonen World Union of National Socialists (WUNS). Rockwells ambisjon var å gjøre WUNS til en slags internasjonale hvor nazistene kunne koordinere sine aktiviteter og utveksle erfaringer på tvers av landegrensene.¹⁶⁷ Oredsson var aktiv i WUNS, og i følge Jeffrey Kaplan var det Oredsson som introduserte Rockwell for islandske meningsfeller.¹⁶⁸ Forbindelsene mellom Rockwell og Oredsson var tilsynelatende svært tette, og WUNS var altså en mulig kanal for utveksling av ideologi.

---

¹⁶⁵ Lööw, Heléne. ”Den rasistiske undergrunnskulturen i Sverige”, 95.

¹⁶⁶ Bangsund, Per. *Arvtakerne*, 60.

¹⁶⁷ Kaplan, Jeffrey. *Encyclopedia of White Power*, 352.

¹⁶⁸ Kaplan, Jeffrey. *Encyclopedia of White Power*, 356.

Men i motsetning til svenske meningsfeller, ser det ikke ut til at nordmennene pleiet de internasjonale forbindelsene like systematisk. Bangsund hevder imidlertid at nordmennenes forbindelser til utlandet var i vekst fra og med 1980-tallet.¹⁶⁹ Likevel har han vanskelig for å peke på noen konkrete forbindelser som støtter påstanden.

Erik Blücher var en mann som visste å skape sine egne forbindelser uavhengig av hva man kan kalle formelle organisasjoner. I 1982 hadde han reist til Brighton for å arbeide blant meningsfeller i organisasjonen League of Saint George. Nøyaktig hva Blücher foretok seg i Brighton frem til han flyttet til Sverige i 1983, er imidlertid noe uklart. Riktignok har Lodenius og Larsson registrert en hektisk reisevirksomhet i denne perioden, men uten at det har fremkommet noen detaljer omkring det konkrete arbeidet Blücher utførte.¹⁷⁰

Det er imidlertid mye som tyder på at Blücher lot seg radikalisere i den perioden han jobbet i England. Det hevder flere av hans gamle venner overfor Bangsund.¹⁷¹ Påstanden blir videre støttet av Lodenius og Larsson. De viser til at det var Blücher, som gjennom en serie postordreselskaper, stod som ansvarlig utgiver av magasinet *Hardcore Survival* som utkom i Sverige i 1986. Bladet hadde en ekstrem, om enn apolitisk profil hvor ulike beskrivelser av volds – og drapsteknikker var i fokus.¹⁷² Gitt Blüchers politiske radikalisering, kan det virke sannsynlig at han ble introdusert for William Pierce' forfatterskap, eller i det minste fikk sansen for en ny og revolusjonær nazisme i perioden han jobbet i England.

Så langt er det redegjort for to sannsynlige kanaler som kan forklare hvordan den revolusjonære nazismen kan ha blitt introdusert for norske og svenske nynazister. Den ene kanalen må kunne kalles formell, i den forstand at den foregikk via ulike partier eller gjennom organisasjoner så som WUNS. Den andre må kunne kalles uformell i den forstand at ideologien ble formidlet mellom enkelpersoners private forbindelser eller mellom enkeltpersoner og organisasjoner, noe som kan være tilfelle med Erik Blücher.

Om det var formelle eller uformelle kanaler som dominerte den ideologiske utvekslingen på tvers av landegrensene, er imidlertid vanskelig å vurdere. Likevel kan man konstatere at den nye ideologien først ble introdusert i Sverige. Dette skjedde i 1989 da magasinet *Vit Rebell*

---

¹⁶⁹ Bangsund, Per. *Arvtakerne*, 253.

¹⁷⁰ Lodenius, Anna-Lena og Stieg Larsson. *Extremhögern*, 287.

¹⁷¹ Bangsund, Per. *Arvtakerne*, 220-221.

¹⁷² Lodenius, Anna-Lena og Stieg Larsson. *Extremhögern*, 284-288.

utkom med undertittelen: "vit revolution utan pardon". *Vit Rebell* hadde relativt kort levetid, men bladet var likevel nyskapende på to punkter: for det første var det *Vit Rebell* som relanserte den grove antisemittiske retorikken i svensk nynazisme.¹⁷³ For det andre var det *Vit Rebell* som var først ute med å presentere drømmen om "en rasideologisk undergroundrørelse bygd på lokala stormavdelinger av skinheads".¹⁷⁴

De lokale stormavdelingene *Vit Rebell* ser for seg i 1989, minner om "celleprinsippet" som presenteres i *The Turner Diaries*. Samtidig er det ut ifra tilgjengelig kildemateriale verken mulig å avkrefte eller bekrefte at redaksjonen bak *Vit Rebell* kjente til William Pierce eller hans forfatterskap på dette tidspunktet.

Dersom William Pierce og hans forfatterskap var ukjent for svenske nynazister på denne tiden, kan det tenkes at svenske aktivister ble indirekte introdusert for den revolusjonære ideologien. Ett intervju i aller siste utgave av *Vit Rebell* kan tyde på det. I intervjuet uttrykker Tom Metzger (1938 -), leder for den amerikanske organisasjonen White Aryan Resistance (WAR) stor sympati for The Order, og betrakter de fengslede aktivistene som nære venner: "Vi [WAR] er inte högerkonservativa utan vi är revolutionära och stöder all kamp mot Systemet. Länga leve THE ORDER!".¹⁷⁵ En sannsynlig antakelse kan derfor være at svenske aktivister ble introdusert for aksjonene til The Order av WAR før de ble kjent med *The Turner Diaries*.

---

¹⁷³ Larsson, Stieg. "Det heliga raskriget – terrorism och judehat", 144.

¹⁷⁴ Lööw, Heléne. *Nazismen i Sverige 1980-1997*, 71.

¹⁷⁵ "Vitt arisk motstånd", i *Vit Rebell* (1989, nr. 4, s. 10).

6.0 Vit revolution utan pardon – svensk nynazisme fra 1990:

Forrige kapittel påpekte at det fantes både formelle og uformelle kanaler som kan ha ført den revolusjonære nynazismen til Sverige og Norge. Mens norske nynazister forble isolerte, begynte nye ideer å komme til uttrykk i magasinet *Vit Rebell* fra 1989. Kapittelet vil vise hvordan den revolusjonære nynazismen vokste i Sverige, og hvordan enkelte begynte å forberede seg på hva de mente var et uunngåelig oppgjør med "The System".

6.1 STORM blir til – magasinet mål, rekruttering og oppbygging:

Vit Rebell forsvant omtrent like raskt som det ble til. Innen det var gått ett år ble bladet politianmeldt for "hets mot folkgrupp" grunnet den grove retorikken mot jøder og innvandrere. Mot slutten av 1989 valgte derfor redaksjonen å legge ned virksomheten: "detta har beslutats eftersom tidningen löjligt har polisanmälts för rasehets och vi inte vill att personer med nationella ideal ska skadas".¹⁷⁶ Dermed kunne det se ut til at den nye ideologiens talerør skulle gå tapt.

Det å legge ned virksomheten på denne måten, er i følge Heléne Lööw vanlig praksis blant nynazistiske magasiner eller postordreselskaper.¹⁷⁷ Ved å legge ned etter en politianmeldelse, slipper bakmennene unna et ubehagelig oppgjør og alvorlige eller til tider kostbare søksmål. Likevel tar det ikke lang tid før de samme bakmennene dukker opp igjen med nye navn på selskapene eller magasinene sine, forklarer Lööw.¹⁷⁸ Dette var da også tilfelle med *Vit Rebell* som i siste nummer skriver: "kära läsare, vi kommer tillbaka, oroa er inte, även om det är under nya former".¹⁷⁹ Redaksjonen holdt hva de lovte, og i 1990 utkom ett nytt magasin. *STORM* var født.

Fra starten var *STORM* et samarbeidsprosjekt mellom flere personer. Noen av aktørene oppgir pseudonymer så som "Peter Rebell" og "Löjtnant Erik Storm". Andre står frem med sine virkelige navn, som for eksempel Klas Lund og Tommy Rydén. Felles var at de alle hadde ulike egenoppfatninger om sin ideologi, hevder Lööw. Utgiverne omtalte seg som alt fra rasebevisste til nasjonalsosialister, raserevolusjonære, revolusjonære nasjonalister,

---

¹⁷⁶ "Redaktionellt", i *Vit Rebell* (1989, nr. 4, s. 2).

¹⁷⁷ Lööw, Heléne. *Nazismen i Sverige 1980-1997*, 73.

¹⁷⁸ Lööw, Heléne. *Nazismen i Sverige 1980-1997*, 73.

¹⁷⁹ "Redaktionellt", i *Vit Rebell* (1989, nr. 4, s. 2).

nasjonalister eller såkalte "kreativister" – altså tilhengere av amerikanske Ben Klassen som på 1970-tallet lanserte en blanding av religion og raseteori.¹⁸⁰

Det var flere faktorer som brakte aktørene sammen. Hovedårsaken var nok ønsket om å skape et riksdekkende nyhetsmedium som kunne forene alle nynazistene i Sverige: "Frihetsrörelsen strävar efter att förena alla svenska patrioter i hela vårt land i en enad nationell front", skriver redaksjonen i sitt første nummer. Man ønsket å heve seg over interne stridigheter og ubetydelige politiske tvister som muligens hadde preget miljøet tidligere: "Vi inlåter oss inte i inbördes bråk med bröderorganisationer", erklærer *STORM*.¹⁸¹

Det fantes imidlertid unntak. Tross ønsket om en bred koalisjon av nynazister og rasister, var det klart at de såkalte "konservativa rasisterna" som fortsatt hadde tro på parlamentariske seire ikke var velkomne. Det være seg partier som NRP, men også innvandringsfiendtlige partier som Sverigedemokraterna.¹⁸² Disse "konservativa rasisterna" er i følge *STORM* å betrakte som forrædere ettersom de velger å tilpasse seg det liberale demokratiets spilleregler: "Den konservative rasisten är mycket bekymrad över opinionen som förändras från dag till dag i samhället. Vi revolutionära är inte särskilt bekymrade över vilken bild allmänheten får av år rörelse".¹⁸³ Tiden for partiorganiseringer var definitivt over. Tiden var inne for nye revolusjonære ideer.

Den revolusjonære linjen var avklart allerede fra første nummer. Derfor oppmuntret de naturlig nok til revolusjonær aktivitet. Nøyaktig hva denne aktiviteten skulle bestå av, ble ikke videre spesifisert. Likevel slo *STORM* fast at tagging og tilgrising av bygninger med hakekorssymboler bare var latterlig. Dessuten utgjorde den slags pøbelvirksomhet en unødvendig sikkerhetsrisiko, og ikke var det spesielt revolusjonært heller. Aktivistene måtte velge sine mål med omhu, og opptre med militær presisjon så de ikke ble tatt: "Därför så måste varje aktion vara väl genomtänkt, planerad in i minste detalj[...]".¹⁸⁴ For *STORM* var disiplin ett nøkkelord.

---

¹⁸⁰ Lööw, Heléne. *Nazismen i Sverige 1980-1997*, 78.

¹⁸¹ "STORMALARM", i *STORM* (1990, nr. 1, 1. årgang).

¹⁸² Lööw, Heléne. *Nazismen i Sverige 1980-1997*, 79.

¹⁸³ "Revolutionär kontra konservativ", i *STORM* (1990, nr. 2, 1. årgang).

¹⁸⁴ "Redaktionellt", i *STORM* (1990, nr. 2, 1. årgang).

Ulike forslag til voldelige aksjoner ser ut til å ha blitt delegert til ett annet magasin – *Werwolf*, som begynte å komme ut fra og med julen 1991. *Werwolf* er et magasin vi vil vende tilbake til senere. I mellomtiden ser det ut til at 1990-utgavene av *STORM* primært fokuserte på oppbygging og rekruttering til et relativt bredt nettverk av meningsfeller: "Hyr en postbox, ett postfack eller någon annan adress som ni kan använda er av för att sprida vår budkavle lokalt",¹⁸⁵ skriver redaksjonen: "Rekrytera så många frihetskämpar som möjligt".¹⁸⁶ Selv om det er vanskelig å si hvor mange som faktisk lot seg rekruttere i 1990, er det imidlertid mye tyder på at *STORM* spredte seg til flere steder i Sverige. Det fremkommer allerede i *STORMs* andre nummer:

Även i orter som t.ex. Stenhamra, Eskilstuna, Angered, Säfte, Sjöbo, Åby, Göteborg och Stockholm så har patrioter börjat förbereda sig inför revolutionen. De flesta har dock inte sett till att få "arslet ur vagnen" och börjat att förbereda och organisera sig ordentlig.¹⁸⁷

STORM var et hjemmesnekret undergrunnsmagasin som ikke kunne kjøpes via kiosk eller dagligvareutsalg. Bladet må ha blitt spredt via venner, aktivister, meningsfeller og sympatisører. Det er derfor interessant å merke seg at det tok relativt kort tid før bladet hadde spredt seg til mange ulike steder i Sverige, noe som altså fremgår av sitatet over. Det kan skyldes at myten om nasjonal renselse slik Roger Griffin formulerer den, ble forbundet med inngangen til ett nytt årtusen.¹⁸⁸ Apokalypsen var nær, og mange rasister så derfor behovet for å danne en felles front.

Men en noe mer edruelig forklaring kan ligge i *STORMs* profil. Som allerede nevnt, ønsket redaksjonen å heve seg over interne stridigheter mellom ulike nynazistiske grupperinger. Bladet utfordret heller ikke lokale ledere. Derfor ble ikke magasinet opplevd som en politisk trussel, noe som antagelig gjorde at miljøet lettere aksepterte *STORM*. Redaksjonens ønske var altså en ideologisk fremfor organisatorisk lederrolle – en rolle de også oppnådde.

Samtidig må man huske på at redaksjonen avstod fra å bygge en formell struktur av rent strategiske grunner. Dette var typisk for nynazismen fra 1990-tallet. Nynazistiske ledere og ideologispredere hadde lært at formelle organisasjoner kunne føre til juridiske problemer

---

¹⁸⁵ "STORMALARM", i *STORM* (1990, nr. 1, 1. årgang).

¹⁸⁶ "STORMALARM", i *STORM* (1990, nr. 2, 1. årgang).

¹⁸⁷ "STORM", i *STORM* (1990, nr. 2, 1. årgang).

¹⁸⁸ Griffin, Roger. *The Nature of Fascism*, 202-205.

dersom et medlem ble arrestert for vold, hets eller hærverk.¹⁸⁹ Mennene som stod bak *STORM* var dette bevisst. De hadde fått erfare det da *Vit Rebell* måtte legges ned for å unngå politianmeldelse. Man må videre anta at redaksjonen hadde kjennskap til hva som skjedde med *Vit Rebells* amerikanske kontaktperson – Tom Metzger og hans WAR. I 1990 – altså det året *STORM* utkom for første gang, ble Metzger og WAR stilt for retten og saksøkt for til sammen syv millioner dollar for et rasistisk drap WAR angivelig hadde oppfordret til.¹⁹⁰

6.2 Etablering av den nye raseideologien – "ZOG" vs. "The System":

Men selv om *STORM* gir uttrykk for revolusjonære forestillinger og blankt avviser de såkalt "konservativa rasisternas" parlamentariske anstrengelser, kan man merke seg at magasinets utgaver fra 1990 mangler referanser til ideologiske forbilder. Redaksjonen henviser ikke til sentrale skikkelser som William Pierce, Louis Beam, Ben Klassen eller Tom Metzger. The Order, Robert Jay Mathews, eller romanene *The Turner Diaries* og *Hunter* nevnes heller ikke.

Fraværet av ideologiske forbilder på et tidspunkt hvor redaksjonen er i ferd med å utvikle en revolusjonær retorikk, kan virke merkelig om man forutsetter at den nye ideologien ble hentet fra USA. En sannsynlig forklaring kan være at informasjonsutvekslingen mellom USA og Sverige gikk tregt og var sporadisk. På begynnelsen av 1990-tallet var internett for spesielt interesserte, og kommunikasjonen var derfor nødt til å foregå via post, noe som kunne ta sin tid. Videre er det ikke til å komme bort ifra at store postforsendelser med ideologisk materiell, så som kopier av *The Turner Diaries* og *Hunter*, krevde penger, noe de unge nynazistene må ha hatt problemer med å skaffe. Noen betalingsvillige svenske sponsorer eller veldedighet fra amerikansk hold, er det vanskelig å forestille seg.

Det er videre sannsynlig at kommunikasjonen mellom svenske og amerikanske meningsfeller ble avbrutt – i alle fall for en periode. En grunn til dette er at Metzger og WAR fortsatt var svenske nynazisters viktigste kilde til den nye ideologien. Men i 1990 ble Metzger stilt for retten og tiltalt for å ha oppfordret til et rasistisk drap. Ute av stand til å betale advokat, ble han nødt til å forsvare seg selv. Resultatet var at han ble dømt til å betale et skyhøyt

---

¹⁸⁹ Alexander Hoffmann, Andrea Röpke og Andreas Speit, "Det internationella nätverket" i *Brunt! Nationalistisk och nazistisk mobilisering i vår närmaste omvärld under efterkrigstiden*, red. Mats Deland og Charles Westin (Stockholm: Atlas, 2007), 187.

¹⁹⁰ Morris Dees og Steve Fiffer, *Hate on Trial: The Case Against America's Most Dangerous Neo-Nazi*. (New York: Villard Books, 1993), 272.

erstatningskrav.¹⁹¹ Metzger hadde derfor viktigere saker å ta seg til enn å besvare henvendelser fra Sverige.

Med disse forutsetningene tatt i betraktning, må man kunne anta at den revolusjonære nynazismen ennå var inne i en etableringsfase. En slik tese kan muligens forklare hvorfor svenske nynazister konstruerte egne revolusjonære begreper og slagord fremfor å overta amerikanske, noe de skulle komme til å gjøre ett år senere. Eksempelvis ser det ut til at "folklig revolution – utan pardon!" eller "hvit revolution utan pardon!" hadde sin opprinnelse i *STORM*.

Men i 1991 kom de amerikanske begrepene til Sverige. Ett som skulle få stor betydning var den kryptiske forkortelsen "ZOG", en forkortelse for "Zionst Occupation Government". I følge Heléne Lööw dukket uttrykket for første gang opp i *Vit Rebell* i 1989.¹⁹² Det skulle også komme til å dukke opp i *STORM* som ser ut til å ha forsøkt å gjøre begrepet mer forståelig gjennom en forsvensket oversettelse: "SOM" – "Sionistiska Ockupations Makten".¹⁹³ Det samme forsøkte norske meningsfeller, som fra senhøsten 1991 lærte uttrykket av sine svenske kamerater. Spesielt i bladet *BootBoys* finner man ulike fornorskede varianter: "JOR" – "Jødiske OkkupasjonsRegimet", "SOR" – "Sionistiske OkkupasjonsRegimet", eller "SOM" – "Sionistiske OkkupasjonsMakten".¹⁹⁴

Begrepet "ZOG" henspiller altså på en angivelig jødisk okkupasjon. I følge Lööw er uttrykket en ny "term för de uråldriga föreställningarna om en judisk världskonspiration".¹⁹⁵ Men istedenfor å referere til en mulig fremtidig jødisk trussel, er "ZOG" allerede et faktum. Jødene har allerede makten i samfunnet: "ZOG innefattar således inte bara judar uten även massmedia, polis, rättsväsende, byråkratin, de intellektuella osv", skriver Lööw.¹⁹⁶

Dette minner om et lignende begrep som man ble kjent med via William Pierce' bøker. For også der eksisterer en forestilling om at jødene kontrollerer det liberale demokratiet og medieapparatet i kampen mot den hvite rase. Men Pierce' univers går denne forestillingen under navnet "The System", ikke "ZOG".

---

¹⁹¹ Dees, Morris og Steve Fiffer. *Hate on Trial: The Case Against America's Most Dangerous Neo-Nazi*, 272.

¹⁹² Lööw Heléne. *Nazismen i Sverige 1980-1997*, 300.

¹⁹³ "Vila i frid", i *STORM* (1990, nr. 2, 1. årgang).

¹⁹⁴ I *BooyBoys* (okt. 1991, nr. 10). Ulike varianter av begrepet fremkommer i ulike artikler.

¹⁹⁵ Lööw Heléne. *Nazismen i Sverige 1980-1997*, 299.

¹⁹⁶ Lööw Heléne. *Nazismen i Sverige 1980-1997*, 301.

"ZOG" og "The System" referer i stor grad til det samme forestillingsuniverset. Men i følge Lööw stammer "ZOG"-begrepet ifra Ben Klassen og hans sammenblanding av religion og raseteori.¹⁹⁷ Klassen fikk en svensk avstikker som kalte seg Kreativistenes Kyrka under ledelse av Tommy Rydén – en av skribentene fra *STORM*. Den svenske "kirken" under Rydén hadde knapt noen medlemmer, påpeker Lööw.¹⁹⁸ Likevel er det sannsynlig at uttrykket kom inn i *STORM* via Rydén.

Som vi har vært inne på ble "ZOG" forsøkt forsvensket til "SOM". Men dette ser ikke ut til å ha vært svært vellykket. Ved et senere tidspunkt gikk man tilbake på de oversatte versjonene, og erklærte at det var den engelske varianten som skulle brukes. Det fremgår i *VAM-Nyhetsbulletin* for juli-august 1991: "Kom ihåg, ZOG är den internationella betäckningen på fienden [...] död åt ZOG!".¹⁹⁹ Avgjørelsen kan ha blitt fattet som et resultat av at kontakten med amerikanske meningsfeller var i vekst utover i 1991. I samme utgave av *VAM-Nyhetsbulletin* fremkommer det at forbindelsene til meningsfeller i Europa, USA og Canada hadde blitt styrket i et forsøk på å bygge et internasjonalt nettverk.²⁰⁰

Tidspunktet for denne avklaringen og gryende visjoner om et internasjonalt samarbeid, var ikke tilfeldig. Høsten 1991 kunne svenske nynazister høste ny anerkjennelse fra sine meningsfeller ute i verden. I løpet av våren og sommeren 1991 hadde den ledende klikken i Vitt Ariskt Mostånd (VAM) utført en serie oppsiktsvekkende aksjoner. I løpet av kort tid skulle det føre til at svenske nynazister oppleve en tilstrømming av nye rekrutter.

6.3 Nynazistene disiplineres og VAM går til aksjon:

I løpet av 1991 utkom tre numre av *STORM*, hvorav det tredje nummeret var et dobbeltnummer og betydelig lengre enn de to forutgående utgavene. Disse numrene skiller seg betraktelig fra de tidligere publikasjonene.

Dette merkes ved at oppmuntringene til nye etableringer og bred rekruttering som man hadde sett i 1990-utgavene, er fraværende. Holdningen har snudd, og *STORM* går aktivt inn og

---

¹⁹⁷ Lööw Heléne. *Nazismen i Sverige 1980-1997*, 103.

¹⁹⁸ Lööw Heléne. *Nazismen i Sverige 1980-1997*, 103.

¹⁹⁹ "SOR blir "ZOG"!"; i *VAM-Nyhetsbulletin* (1991, nr. 2, juli-augusti).

²⁰⁰ "Det globala nätverket"; i *VAM-Nyhetsbulletin* (1991, nr. 2, juli-augusti).

kritiserer de revolusjonære aktivistene som ikke lever opp til redaksjonens disiplinære forventinger, hevder Heléne Lööw.²⁰¹ Det høye alkoholkonsumet som tidligere hadde preget nynazistenes møter og demonstrasjoner kom under kritikk: "Att dycka upp en gång per år pissfull och odräglig på Karl XII demonstrationen kallas inte för att föra kamp".²⁰²

Fornøyelse og aktivisme var ikke forenelig. Alt fra begynnelsen var det klart at *STORM* foretrakk disiplinerte aksjoner. Et eksempel på slike aksjoner, skriver Lööw, var å møte opp på torget og stå der uniformert og maskert uten å holde appell eller besvare henvendelser fra mediene.²⁰³ Følgelig ga slike demonstrasjoner inntrykket av en disiplinert aktivisme – nettopp det *STORM* ønsket.

Denne type aksjoner hadde også en ulempe. Aktivister som ikke var like aksjonslystne risikerte å falle fra. Men det ble ikke betraktet som et tap: "På det viset så skiljer vi agnarna från vetet och får kvalitet istället för kvantitet".²⁰⁴ Medlemskap i nynazistiske grupper hadde blitt eksklusivt.

At svenske nynazister kunne stille store krav til nye rekrutter, bør sees i lys av aksjonene til en gruppe svenske nynazister som ble kjent under navnet Vitt Ariskt Motstånd, eller VAM. En av aktivistene, Klas Lund, hadde tidligere vært aktiv i *STORM*. Kanskje derfor skulle *STORM* komme til å lovprise VAM: "Äntligen så har den medicin som den vita rasen så desperat behöver funnits", skriver redaksjonen.²⁰⁵ Hyllesten finner sted etter 11. april 1991 da VAM-aktivister stormet politistasjonen i Lidingö utenfor Stockholm. Her hadde de overmannet politifolkene på jobb og stukket av med intet mindre enn trettiseks av politiets nye Sig Sauer maskinpistoler.²⁰⁶

Den 9. mai går VAM igjen til aksjon. Syv av gruppens medlemmer bryter seg inn i ett militært mobiliseringsforråd i Upplands Väsby.²⁰⁷ Alarmen går, og de syv blir arrestert mens resten av

---

²⁰¹ Lööw, Heléne. *Nazismen i Sverige 1980-1997*, 148.

²⁰² "Kampen", i *VAM Anhägarbulletin* (trolig 1992, juli august).

²⁰³ Lööw, Heléne. *Nazismen i Sverige 1980-1997*, 160-161.

²⁰⁴ "Vitt Ariskt Motstånd", i *STORM* (1991, nr. 3, 2. årgang).

²⁰⁵ "Yppie! Yahoo!", i *STORM* (1991, nr. 3, 2. årgang).

²⁰⁶ Bjørgo, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 152.

²⁰⁷ "Våra ariska hjältar", i *STORM* (1991, nr. 4, 2. årgang).

aktivistene går i dekning. Så går de resterende medlemmene til aksjon mot Föreningsbanken i Vemdalen, den 26. juli, og slipper unna med 400 000 SEK.²⁰⁸

VAM-aktivistene var ute etter å sikre seg skytevåpen og de ranet banker for å bygge opp en krigskasse som skulle finansiere den revolusjonære kampen. Men det stoppet der. I løpet av et halvt år var alle aktivistene arrestert. Forsøket på å bygge en væpnet organisasjon, en gerilja som skulle initiere en revolusjon, var fullstendig mislykket. Likevel ble VAM hyllet av *STORM* som erklærte at: "Under den korta tid som Orden [i Sverige] existerat så har de åstadkommit mer än vad evig snackande "soffpatrioter" någonsin åstadkommit".²⁰⁹

Selv om VAM mislyktes, fikk de stor anerkjennelse av sine egne. De ble erklært for martyrer, og *STORM* oppfordret leserne til å sende de fengslede aktivistene oppmuntrende brev. Aktivistene hadde blitt kjendiser, og ikke bare blant sine egne. De oppsiktsvekkende aksjonene hadde ført til en massiv oppmerksomhet: "Massmedia gör symbolerna, uniformerna, kontaktadresserna och budskapet kända för en större allmänhet", forklarer Löow.²¹⁰

Dette skapte et inntrykk av nynazistene som organiserte og uhyre farlige, påpeker Bjørge.²¹¹ På mange måter var dette et nyttig rykte som på den ene siden genererte oppmerksomhet og frykt – noe nynazistene ønsket. Samtidig førte det til at mange unge begynte å søke seg til miljøet. Nynazistene hadde ikke lenger behov for å rekruttere medlemmer – rekruttene kom av seg selv, og man kunne altså stille strenge opptakskrav for å teste deres offervilje.

På den annen side skulle det vise seg at det nye ryktet ble et problem for bevegelsen. En rekke småkriminelle eller rasistiske ungdomsgjenger som i utgangspunktet må forstås som apolitiske: "[...] kunne finne en politisk plattform for tankene sine og motivering for noe av sin kriminalitet", hevder Löow.²¹²

Utover høsten 1991 og langt inn i det nye året, ble derfor en rekke aksjoner utført i VAMs navn – ofte uten at gjerningspersonen eller gruppen av gjerningspersoner hadde noen tilknytning til

---

²⁰⁸ Bjørge, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 152.

²⁰⁹ "Slutet på en epok?", i *STORM* (1991, nr. 4, 2. årgang).

²¹⁰ Löow, Heléne. *Nazismen i Sverige 1980-1997*, 84.

²¹¹ Bjørge, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 152-153.

²¹² Löow, Heléne. "Den rasistiske undergrunns-kulturen i Sverige", 84.

nynazistene.²¹³ Av totalt 52 personer som ble arrestert for angrep mot asylsentre, klarte den svenske sikkerhetstjenesten SÄPO bare å koble to av dem til VAM.²¹⁴ Man kan således knapt ta i bruk ordet cellestruktur for å beskrive hvordan VAM inspirerte andre til aksjoner. Likevel kan man kanskje hevde at resultatet likevel ble en uformell cellestruktur – i den grad at aktørene ikke var godkjente medlemmer av det nynazistiske nettverket.

De kriminelle gruppene som benyttet VAMs navn og rykte uten offisiell tillatelse, kalte nynazistene for "rasistiska frilansare". De skulle med tiden føre til hodebry for de opprinnelige VAM-aktivistene.²¹⁵ Det hendte at nynazister med tilknytning til VAM ble arrestert og tiltalt for aksjoner de ikke hadde utført, eller til og med ikke visste noe som helst om. Kravet om at Klas Lund og de andre VAM-aktivistene måtte løslates etter bomben i Nacka den 20. desember, er et eksempel på en aksjon utført av "rasistiska frilansare", hevder Tore Bjørgo. Bomben i Stockholm Centralstation, de flere titalls bombetrusler med påfølgende lammelse av nyttårstrafikken fra Stockholm, var på sin side en avledningsmanøver fra en gruppe bankranere som kalte seg Militärligan.²¹⁶ Verken bombene eller trusselkravene ble initiert av ekte VAM-aktivister.

Men også strømmen av rekrutter som søkte seg til det offisielle nettverket, ble et problem. VAM oppdaget at de fleste av dem ikke hadde andre motiver enn den ideologiske overbevisningen. Mange av dem ble omtalt som "Hollywood-nazister" ettersom de fant glede i å vise seg frem i sine uniformer og skrøt av sine forbindelser til et farlig, nynazistisk nettverk.²¹⁷ Som følge av VAMs nye status, ble trolig det tidligere fokuset på rekruttering skrinlagt. Man hadde klart å etablere ryktet som disiplinerte og uhyre farlige, selv om dette ikke nødvendigvis stemte. Realiteten var jo at flere av de sentrale VAM-aktivistene var arrestert høsten 1991, mens det ofte var "rasistiska frilansare" som stod bak senere aksjoner.

---

²¹³ Bjørgo, Tore. "Terroristisk vold mot innvandrere og flyktninger i Skandinavia: Mønstre og motiver", 49.

²¹⁴ Bjørgo, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 105.

²¹⁵ Lööw, Heléne. *Nazismen i Sverige 1980-1997*, 85-86.

²¹⁶ Bjørgo, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 153.

²¹⁷ Bjørgo, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 164.

6.4 VAM – lederskap og organisasjon:

Aksjonene til VAM skapte begeistring i nynazistenes egne rekker: "Tänk om ett hundratal vita arier blir inspirerade av dem [VAM] och följer deras krigsstil?", skriver *STORM* drømmende.²¹⁸ For nynazistene var VAM den organisasjonen de revolusjonære kreftene behøvde.

Men VAM må likevel ikke betraktes som en organisasjon med formelle strukturer. Dette på tross av at *STORM* ved en anledning erklærte Klas Lund som leder: "Klas Lund har, både av fienden och oss själva, utpektas som vår ledare".²¹⁹ Denne erklæringen ser først og fremst ut til å være en høflig gest fra redaksjonen side, eller i beste fall en symbolsk anerkjennelse av Lunds status som arisk martyr. For Klas Lund var på dette tidspunktet – høsten 1991, fengslet og ute av stand til å lede en organisasjon som hevdet å være revolusjonær og som i teorien bygde på "celleprinsippet". Desto videre fremgår det av Heléne Lööw som i intervju med en av kjerneaktivistene i VAM kom frem til at gruppen ikke hadde noen leder. Avgjørelsene ble isteden fattet i fellesskap. Aksjonene var ikke ordret gitt av en selverklært eller valgt leder.²²⁰

Tore Bjørge bestrider Lööws oppfatning på dette punktet. Bjørge viser til at Klas Lund med sine seks år ble dømt til en lengre fengselsstraff enn de andre VAM-aktivistene. Dette skyldes at Lund var en av initiativtagerne bak VAM, mener Bjørge.²²¹ På den annen side medgir Bjørge at Klas Lund ble erklært VAM-leder av rene propagandahensyn: "In reality VAM had a collective leadership where a group of about ten young men in their 20s ran the 'organization' together", skriver Bjørge: "Lund was only one of these".²²²

VAM kunne ha et kollektivt lederskap fordi organisasjonen verken var formalisert eller hadde registrerte medlemmer. Organisasjonen var mer som ett nettverk med ulike nynazistiske grupper eller avdelinger spredt utover Sverige. Disse avdelingene var ikke fullstendig isolert fra hverandre, hevder Bjørge, men det hendte likevel at avdelingene opererte på tvers av hverandres interesser.²²³ VAM må langt på vei forstås som en paraplyorganisasjon, konkluderer Tore Bjørge.²²⁴

---

²¹⁸ "„ZOG” är skakat", i *STORM* (1991, nr. 4, 2. årgang).

²¹⁹ "VAM och ledarskap, för ärans enighet", i *STORM* (1991, nr. 5-6, 2. årgang).

²²⁰ Lööw, Heléne. *Nazismen i Sverige 1980-1997*, 81.

²²¹ Bjørge, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 152.

²²² Bjørge, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 163.

²²³ Bjørge, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 166.

²²⁴ Bjørge, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 166.

Den løse strukturen som preget VAM var likevel nettverkets "Grand Strategy". Det fremkommer i *STORM* som skriver at: "Eftersom VAM inte har några "medlemmar" så kan inte heller nätverket "dömas" för den enskilde vite aktivistens eventuella konflikt med "ZOG" [...]".²²⁵ Man hadde dermed omgått den strukturen som ved tidligere anledninger hadde skapt problemer for nynazistiske politikere i NRP, Norsk Front og Nasjonalt Folkeparti. Etter at VAM-aktivistene som stormet Lidingö politistasjon ble arrestert, kunne andre avdelinger fortsette virksomheten. *STORM* kunne fortsette å komme ut – tross tette forbindelser med Klas Lund og de andre VAM-aktivistene.

6.5 VAM og *STORM* – ideologisk påvirkning:

Fra og med våren 1991 hadde *STORM* endret fokus fra å rekruttere nye medlemmer til å disiplinere de som allerede var en del av miljøet. Parallelt med dette ser man at den revolusjonære retorikken ble kraftig skjerpet.

Dette kan ha flere forklaringer. Muligens følte redaksjonen seg tvunget til å leve opp til ryktene man hadde opparbeidet seg i mediene. Men som vi har sett, resulterte denne oppmerksomheten først og fremst i en disiplinering av medlemmene.

Det kan også tenkes at en skjerpet retorikk var et resultat av impulser ifra utlandet. I 1990 inneholdt ikke *STORM* noen oppdateringer fra utenlandske meningsfeller. Dette endret seg i løpet av 1991. Ulike artikler og nyheter fra meningsfeller ute i Europa, USA og Sør-Afrika utgjorde nå nesten halvparten av publikasjonene. Forbindelsene til utlandet var altså kraftig styrket.

Det ser fortsatt ut til at det var amerikanske organisasjoner, og særlig WAR, som forble den viktigste kanalen for ideologisk utveksling. Forbindelsen var etablert allerede i 1989 – den gang via *Vit Rebell*. Som allerede nevnt hadde trolig forbindelsene tørket inn i 1990 på grunn av rettsaken mot lederen Tom Metzger. Året etter var imidlertid rettssaken over, og *STORM* ser

---

²²⁵ "Blixtkrig", i *STORM* (1991, nr. 4, 2. årgang).

ut til å ha blitt orientert om rettsslutningen. I artikkelen "Skandalrättergangen", får leserne høre om utfallet.²²⁶

WAR hadde stor påvirkning på svenske nynazister. Som tidligere nevnt brevvekslet svenske nynazister med Metzger allerede i 1989, om ikke tidligere. Dessuten var det opplagt at VAM – "Vit Arisk Motstånd" hentet sitt navn fra WAR – "White Aryan Resistance". Dette påpeker Lööw som også understreker at den nettverksbaserte strukturen, hvor man unngår formelle medlemskap i et forsøk på å unngå klammeri med rettsstaten, var hentet av Metzgers organisasjon.²²⁷

At det eksisterte et tett bånd mellom WAR og VAM, påpeker også Tore Bjørgo. Likevel mener han at nettverket til *STORM* etter hvert ble så omfattende at det er vanskelig å peke ut en bestemt inspirasjonskilde. Bjørgo understreker at det generelt sett var organisasjoner gjennomsyret av "ZOG"-forestillinger som var inspirasjonskildene til VAM og *STORM*.²²⁸ Det var disse organisasjonene som delte VAMs verdensanskuelse, hevder Bjørgo, en verdensanskuelse som hadde fått svenske nynazister til å aksjonere:

The idea that the white race is threatened [...] created a strong feeling among VAM activists that society was rapidly heading towards disaster. And since they were the only ones who had seen the "truth" [...] they claimed to have no other choice than to resort to drastic, violent methods to avoid the catastrophe.²²⁹

Bjørgo hevder altså at VAM aksjonerte fordi de trodde det demokratiske samfunnet var i ferd med å bryte sammen. Det er dette Roger Griffin kaller renselsmyten, en myte som er selve kjernen i fiksjonen til Pierce. Også her blir de hvite heltene drevet fremover av fordi de innser at det liberale demokratiet bare er et i jødenes hender.

Pierce' fiksjon blir klart speilet i artiklene i *STORM*, understreker Bjørgo.²³⁰ På en av forsidene til *STORM* står teksten: "Död åt ZOG!" over et bilde av Sveriges daværende statsminister Ingvar Carlsson som har den jødiske kippen på hodet.²³¹ For *STORM* blir dette et bevis på "ZOG"-forestillingene: Sveriges politiske ledelse står i ledtog med jødene.

---

²²⁶"Skandalrättergangen", i *STORM* (1991, nr. 3, 2. årgang).

²²⁷ Lööw, Heléne. *Nazismen i Sverige 1980-1997*, 82-83.

²²⁸ Bjørgo, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 154-155.

²²⁹ Bjørgo, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 155.

²³⁰ Bjørgo, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 158.

²³¹ Se forsiden, i *STORM* (antagelig 1993, nr. 9-10, antagelig 4. årgang).

Det er flere likheter mellom fiksjonen til Pierce, og ideologien i *STORM*. På den annen side blir verken *The Turner Diaries* eller *Hunter* viet redaksjonell oppmerksomhet før etter at VAM aksjonerte mot Lidingö politistasjon i april 1991. Derfor er det ikke helt mulig og konkret vise til at bøkene var viktige for selve grunnleggelsen av *STORM* eller VAM. Hvis det var tilfelle, burde kanskje bøkene hatt en mer fremtredende plass i artiklene allerede i 1990.

Det kan selvfølgelig tenkes at svenske nynazister kjente til eller hadde lest *The Turner Diaries* og *Hunter* før de gikk sammen om å lage *STORM*. På den annen side er det mer som tyder på at bøkene først ble aktuelle etter stormingen av Lidingö politistasjon. Mot slutten av 1991 begynte *STORM* å reklamere for bøkene gjennom sin postordretjeneste, og artikkelen "Ett ariskt brödraskap" er en oversatt gjengivelse av hele første avsnitt fra *The Turner Diaries*.²³²

Samtidig må nok ikke bøkene bli tillagt for stor betydning. Det blir tydelig i: "Ideologisk skolning – en del av kampen". Artikkelen annonserer for at det snart blir mulig å kjøpe ideologisk litteratur gjennom *STORM*: "Men vi är inte någon bibelskola eller bokklubb", advarer redaksjonen: "Vi hämter vårt ideal från hjältar och slåss för att nå vårt mål – vit makt – genom militant HANDLING!".²³³

STORM erklærte altså at det var de såkalte "ariske martyrene" som måtte være bevegelsens forbilder, og ikke den revolusjonære litteraturen. I så fall må The Order ha vært en viktig inspirasjonskilde. I 1989 hadde *Vit Rebell* skrevet om lederen Mathews, og i 1991 publiserte *STORM* flere artikler om The Order hvis navn de forsøkte å knytte til de arresterte VAM-medlemmene ved å omtale dem som den "Svenska Orden".²³⁴ At det var en reell kobling, fremgår av en artikkel som hyller den væpnede kampen som en politisk nødvendighet: "Därför vände de [VAM] sina blickar mot den levande legenden THE ORDER och deras väpnade frihetskamp", skriver *STORM*.²³⁵

STORM antyder at det var The Order som inspirerte VAM til å aksjonere. Samtidig husker vi at The Order og dens leder Robert Mathews betraktet *The Turner Diaries* som en ideologisk håndbok. Dette var ikke ukjent for svenske nynazister. I alle fall ikke etter hvert: "Bakgrunden

---

²³² "Ett ariskt brödraskap", i *STORM* (1991, nr. 4, 2. årgang).

²³³ "Ideologisk skolning – en del av kampen", i *STORM* (1991, nr. 4, 2. årgang).

²³⁴ "Vit Mobilisering", i *STORM* (1991, nr. 4, 2. årgang).

²³⁵ "Vit Mobilisering", i *STORM* (1991, nr. 4, 2. årgang).

till Orden finns att hämta i novellen *The Turner Diaries* [...]", skriver *STORM*.²³⁶ Det kan altså tenkes at Pierce' bøker fikk aktualitet etter hvert som VAM lærte mer om The Order og hva som hadde inspirert Mathews. William Pierce' påvirkning på svenske nynazister bør betraktes som primært indirekte, i den forstand at den gikk via The Order.

Den indirekte påvirkningen var sterkere enn den direkte. Denne påstanden lar seg videre underbygge ved at *STORM* tok kontakt med flere av de innesperrete aktivistene fra The Order. De fleste av brevene som er publisert i *STORM*, er ført i pennen av David Lane (1938-2007), mannen som trolig skjøt og drepte den jødiske radioverten Alan Berg i 1984.

Fra han ble pågrepet i 1984 og til sin død i 2007, var Lane en viktig inspirator for nynazister over hele verden. Derfor er brevene fra ham svært interessante, og de byr også på en noen overraskelser. Lane råder nemlig de svenske nynazistene til å avstå fra voldelige og revolusjonære aksjoner: "Jag vill vidare tillägga att de flesta av er unga aktivister helt enkelt inte är tillräckligt utrustade (känslomässig, fysisk eller intellektuellt)[...]", skriver Lane, "[...]för att utkämpa ett gerillakrig mot den mest avancerade polisstaten i historien".²³⁷ *STORMs* lesere rådes til moderasjon, eller i alle fall forsiktighet.

Lane har ikke mistet troen på voldelige løsninger, eller endret syn på den uunngåelige rasekrigen. Han oppmuntrer bare svenskene til å vente for så å slå til på et mer gunstig tidspunkt. Samtidig tar han selvkritikk. Lane råder svenskene til ikke å kopiere The Orders strategi. Om dette skriver han:

Jag tror att ni militanta har rätt i att till sist finns det ingen annan lösning än att vandra samma väg som The Order; men, lär av Ordens misstag! Om Orden hade verkat som en liten självstyrd enhet, föredragsvis enmans enheter, så hade de **fortfarande** varit i aktion.²³⁸

Lane forkaster "celleprinsippet" som The Order hadde forsøkt å operere etter, og som VAM forsøkte å videreføre. Isteden argumenterer han for den nye doktrinen som både Louis Beam og William Pierce forsøkte å innføre, "leaderless resistance". Men hvordan denne doktrinen påvirket det nynazistiske miljøet, skal vi se nærmere på i et senere kapittel.

---

²³⁶ "En vit befrielse", i *STORM* (1991, nr. 4, 2. årgang).

²³⁷ "Det är dags att agera!", *STORM* (1991, nr. 5-6, 2. årgang).

²³⁸ "Det är dags att agera!", *STORM* (1991, nr. 5-6, 2. årgang).

7.0 Norge – ett raserevolusjonært forsøk:

Dette kapittelet vil redegjøre for hvordan den nye revolusjonære ideologien fant veien fra Sverige til Norge, og hvordan den her kom til uttrykk. Som vi skal se var de norske forsøkene amatørmessige i forhold til sine svenske meningsfeller.

7.1 "Slaget om Brumunddal" som radikaliserende faktor:

I Norge tok nynazismen en annen vending enn den gjorde i Sverige. Gjennom sine partiorganisasjoner Norsk Front og senere Nasjonalt Folkeparti, hadde nynazistene opplevd en serie skuffelser. Mot midten av 1980-tallet gikk partiorganisasjonene fullstendig i oppløsning, og de siste årene frem mot 1990-tallet hadde flere av lederskikkelsene ifra partiårene trukket seg tilbake.²³⁹ Likevel kjennetegnes perioden frem mot 1990-tallet ved at forskjellige løst organiserte grupper som skinheadsgruppen BootBoys (fra og med 1987) oppstår.

Disse gruppene var i likhet med partiene de etterfulgte opptatt av å tåkelegge sin tilslutning til nazismen.²⁴⁰ Dette bør sees i sammenheng med historien om Norge som okkupert nasjon. Heller ikke i disse temmelig løse gruppene ønsket aktørene å bli stemplet som landssvikere: "Forrædersystemet og media kaller oss nynazister og rasister [...] vi, de utstøtte, de fordømte og misforståtte gir faen i hva alle måtte mene og tro," kan man lese i *BootBoys*.²⁴¹ Men tross den tøffe tonen, brukte også *BootBoys* mindre ladede betegnelser da de fremstilte sine politiske meninger. Nasjonalist, radikal nasjonalist eller nynasjonalist var egenbetegnelser medlemmene var mer komfortable med.²⁴²

BootBoys var et blad som ble utgitt nokså sporadisk, og tidvis bare en gang i året. Rent innholdsmessig bestod det av svært korte artikler, noen ulike avisklipp og rasistiske tegneseriestriper. I utgangspunktet rettet magasinet oppmerksomheten mot skinheadsklesstilen, og rasistisk musikk (såkalt "hvit makt-musikk"). Politikk og ideologi syntes de var kjedelige greier, hevder Henrik Lunde, forsker ved antirasistisk senter.²⁴³ På tross av dette ble likevel retorikken i *BootBoys* kraftig skjerpet i løpet av 1991.

---

²³⁹ Lunde, Henrik. *Aller ytterst*, 22.

²⁴⁰ Fangen, Katrine. *En bok om nynazister*, 45.

²⁴¹ "Skinhead og Sieg Heil!", i *BootBoys* (antagelig januar/februar 1992, nr. 11).

²⁴² Fangen, Katrine. *En bok om nynazister*, 76.

²⁴³ Lunde, Henrik. *Aller ytterst*, 29.

Dette skyldes ikke ideologisk påvirkning fra utlandet. Slike forbindelser, i form av reportasjer eller intervjuer med utenlandske sympatisører, forekommer ikke i magasinet, og i følge Lodenius og Larsson hadde da heller ikke norske nynazister et slikt nettverk.²⁴⁴ En skjerpet retorikk fra BootBoys bør i større grad sees i sammenheng med konkrete hjemlige hendelser, så som konfliktene omkring Folkepartiet Mot Innvandring (FMI), og dets leder Arne Myrdal (1935-2007).²⁴⁵

FMI og partileder Myrdal definerte seg ikke som nazister, selv om deres politiske motstandere ga dem slike merkelapper. Myrdal og hans partifeller var ikke interessert i jødiske konspirasjonsteorier. Men det fantes likheter. FMI betraktet muslimske innvandrere som den første bølgen i en islamsk invasjon hvis mål var å forvandle Norge til en sharia-stat. Som et resultat av disse forestillingene identifiserte FMI seg med den norske motstandsbevegelsen fra årene med okkupasjon, hevder Bjørge.²⁴⁶ Her bør det for øvrig legges til at både partileder Myrdal og mange av hans tilhengere var gamle motstandsmenn – flere av dem var til og med høyt dekorert.²⁴⁷

Det fantes altså visse ideologiske motsetninger mellom Myrdals FMI og BootBoys. Men motsetningene var åpenbart overkommelige, og gruppene fant frem til hverandre. Dette skyldes muligens at antirasister og venstreradikale Blitz-ungdom mobiliserte mot Myrdals folkemøter. Mange i FMI følte seg fysisk truet og, tross deres tilsynelatende aversjoner mot nazismen, tok de kontakt med blant annet BootBoys. Ved ulike anledninger i tiden fremover stilte BootBoys opp med muskler ved konferanser og folkemøter i regi av FMI.²⁴⁸

Gnisningene mellom antirasister og innvandringsmotstandere eskalerte, og nådde et klimaks den 31. august, 1991. Under ett av Myrdals folkemøter i Brumunddal ble venstreradikal Blitz-ungdom og antirasister busset inn ifra Oslo. Erfaringer fra tidligere konfrontasjoner hadde fått begge sider til å forberede seg på voldeligheter. Både antirasister og rasister hadde jernstenger, steiner og kjettinger liggende klart. I tillegg ble flere av brumunddølene provosert av at antirasister og Blitzere utenbys fra forsøkte å overdøve Myrdals folkemøte.²⁴⁹

---

²⁴⁴ Lodenius, Anna-Lena og Stieg Larsson. *Extremhögern*, 234.

²⁴⁵ Fangen, Katrine. *En bok om nynazister*, 89.

²⁴⁶ Bjørge, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 284-285.

²⁴⁷ Bjørge, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 286.

²⁴⁸ Bjørge, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 99.

²⁴⁹ Frøydis Eidheim, *Hva har skjedd i Brumunddal? Bygdesamfunnet i møte med de fremmede og seg selv* (NIBR-Rapport: 1993:20), 64-65.

Politiet mistet kontrollen i det som senere skulle bli kjent som "slaget om Brumunddal". Partene braket sammen, og de tallmessig underlegne antirasistene ble drevet på flukt. I *BootBoys* nr. 10 kan man under tittelen *Slaget om Brumunddal* lese hvordan: "vi jaget søppelet [Blitzerne og antirasistene] helt ned på E6 som ligger et godt stykke utenfor bygda".²⁵⁰ Antagelig var det bare tilfeldigheter som sørget for at ingen ble alvorlig skadet.

For FMI og Arne Myrdal markerte "slaget om Brumunddal" et vendepunkt. Oppmøtene ved Myrdals folkemøter var dalende, eller ble besvart med såkalte "snu ryggen til Myrdal"-aksjoner.²⁵¹ Men for nynazistene kan det se ut til at denne konfrontasjonen virket skjerpende på retorikken.

7.2 En tur til Sverige – nye ideologiske impulser:

En gang på høsten 1991 dro en gruppe norske nynazister tilknyttet BootBoys til Sverige. Formålet med turen var å besøke meningsfeller og å utveksle ideologiske erfaringer. Men det var i utgangspunktet ikke noe unikt ved et slikt besøk: "De norske nynazistene drar ved jevne mellomrom til nabolandet[...]", skriver Katrine Fangen.²⁵²

Om det var nordmenn eller svensker som tok initiativ til besøket høsten 1991 er vanskelig å vurdere. Fangen hevder at svenskene ofte påtok seg rollen som storebror overfor norske nynazister.²⁵³ I så fall kan det tyde på at det var svenske nynazister som inviterte nordmennene i et ønske om å spre det revolusjonære budskapet.

Men at VAM skal ha drevet misjon overfor norske nynazister, virker usannsynlig. Som vi husker fra tidligere, strammet svenskene inn på rekrutteringen i løpet av sommeren 1991. Det kan altså tenkes at Tore Bjørge har rett når han hevder at det egentlig var norske nynazister som tok kontakt med svenskene.²⁵⁴ I så fall bør man ta i betraktning at det kanskje var hendelsene i Brumunddal som inspirerte de norske nynazistene i BootBoys til å knytte forbindelser til svenske VAM.

---

²⁵⁰ "Slaget i Brumunddal – Vi gjorde vårt!", i *BootBoys* (oktober 1991, nr. 10).

²⁵¹ Bjørge, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 99.

²⁵² Fangen, Katrine. *En bok om nynazister*, 41.

²⁵³ Fangen, Katrine. *En bok om nynazister*, 94.

²⁵⁴ Bjørge, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 168.

Møtet med VAM kunne raskt ha gått i vasken. Nordmennene fikk ikke slippe unna de strenge opptakskravene. De norske representantene fra BootBoys ble derfor nødt til å vise seg verdige. Dette var det bare én av nordmennene som hadde tenkt på. Jan Holthe skulle bli utpekt av svenskene til å gi VAM en norsk broderorganisasjon fordi han var den eneste som kunne dokumentere sin innvandringsfiendtlige og rasistiske aksjonsiver gjennom flere avisutklipp han hadde brakt med til Sverige.²⁵⁵

På bakgrunn av dette fikk Holthe tillatelse til å starte en norsk variant av VAM. Samtidig er det mye som tyder på at svenskene introduserte sine norske venner for *The Turner Diaries* på denne turen. I neste nummer av *BootBoys* etterlyses nemlig noen som kan oversette boken til norsk.²⁵⁶ På nyåret 1992 dukker en lignende etterlysning opp i *Vikingen* – medlemsbladet til Holthes nystartede Hvit Arisk Motstand (HAM).²⁵⁷

7.3 Hvit Arisk Motstand (HAM) – Organisasjon og politisk strategi:

"Hvit Arisk Motstand (HAM) er en nystartet organisasjon hvis fremste mål er å høyne rasebevisstheten og understøtte all arisk revolusjonær virksomhet i Norge og Norden for øvrig", erklærer *BootBoys* nr 11.²⁵⁸ Likevel var det tydeligvis ikke rom for en ny rasistisk gruppe i Oslo hvor BootBoys holdt til.

Derfor dro Holthe tilbake til hjembyen Gjøvik. Derfra planla han å bygge ut en HAM, først regionalt, siden nasjonalt: "Gruppen har sitt naturlige utspring i Mjøs-området, men har hele Norge som sitt satsningsfelt", skriver Holthe i det som skulle bli HAMs medlemsblad – *Vikingen*.²⁵⁹

At Gjøvik og Mjøs-regionen ble Holthes satsningsområde, hadde praktiske årsaker. Samtidig var det sannsynligvis et strategisk valg. Til tross for at Gjøvik og Brumunddal ligger på hver sin side av Mjøsa, er områdene geografisk nærliggende og forbundet med bro noen kilometer

---

²⁵⁵ Bjørge, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 170.

²⁵⁶ "Diverse", i *BootBoys* (antagelig januar/februar 1992, nr. 11).

²⁵⁷ "Hjelp!!!", i *Vikingen* (1993, nr. 6-7, 3. årgang).

²⁵⁸ Uten tittel, i *BootBoys* (antagelig januar/februar 1992, nr. 11).

²⁵⁹ "Vikingen, i *Vikingen* (1992, nr. 2, 2. årgang).

unna. Det er derfor sannsynlig at Holthe mente å kunne utnytte de rasistiske kreftene som hadde kommet til uttrykk i Brumunddal ved Myrdals folkemøte den 31. august 1991.

Samtidig innså han antagelig at en utelukkende nynazistisk gruppe etter mønster av VAM ville få store rekrutteringsproblemer. Som vi husker fra tidligere, var etterkrigstidens Norge sterkt preget av den tyske okkupasjonen. Alt som luktet av nasjonalsosialistisk ideologi ble koblet til landsforræderi. Nynazistene hadde fått erfare dette da de hadde partipolitiske ambisjoner på 1970 og begynnelsen av 1980-tallet. Det var ingenting som tydet på at det skulle gå annerledes med en organisasjon som HAM.

Dette var trolig årsaken til at Holthe bestemte seg for å stifte to organisasjoner: HAM skulle være den norske avdelingen av VAM og skulle utelukkende bygge på nasjonalsosialistiske prinsipper. Birkebeinergruppa skulle derimot være en mer moderat eller nasjonalistisk utgave.²⁶⁰ Den var ment å følge oppskriften til Arne Myrdal og FMI, og fremstilte den muslimske innvandringen som en invasjon.

Holthes strategi er dermed nokså tydelig. De to organisasjonene utgjorde to sider av et janusansikt. Birkebeinergruppa må betraktes som et redskap i et forsøk på å radikalisere nasjonalister og innvandringsmotstandere, hevder Tore Bjørgo, for deretter å bringe dem over i den mer ekstreme HAM.²⁶¹

Likevel ser det ikke ut til at radikaliseringsstrategien til Holthe ble konsekvent gjennomført. Både HAM og Birkebeinergruppa møttes gjennom ett felles medlemsblad: *Vikingen*, og ved Holthes person, i egenskap av å være leder for begge organisasjonene. I praksis, påpeker Bjørgo, var det derfor snakk om én og samme organisasjon, og ikke to selvstendige organisasjoner i tett samarbeid slik Holthe så for seg.²⁶²

Det ser altså ut til at Holthe fikk svært frie hender i utformingen av den norske utgaven av VAM. Selv ikke i *Vikingen* fremkommer noen retningslinjer eller veiledning fra svenske VAM. Dette kan virke noe merkelig. Ett av VAMs viktigste ideologiske prinsipper hadde vært byggingen av kampceller basert på nettverksbaserte strukturer og lederløse eller i det minste

---

²⁶⁰ "Vikingen", i *Vikingen* (1992, nr. 2, 2. årgang).

²⁶¹ Bjørgo, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 295-296.

²⁶² Bjørgo, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 295.

kollektivt lederskap. Men ved å være både utgiver av *Vikingen* og leder av både HAM og Birkebeinergruppa, gikk Holthe i stikk motsatt retning.

Likevel kan det se ut til at Holthe i alle fall forsøkte å bygge kampceller etter mønster fra VAM. I *Vikingen* skriver han at: "[...] pr. dags dato har vi fått sikret gode og sikre kampceller i alle de store Mjøs-byene".²⁶³ Hvor mange personer det dreide seg om, om de var bevæpnet eller om det hele var skryt, er høyst usikkert. I alle tilfeller ser det ikke ut til at Holthe tillot at cellene var autonome. Holthes lederskap ble i følge Henrik Lunde stadig bestridt av andre kjente skikkelser innen norsk nynazisme.²⁶⁴

7.4 HAM – politisk aksjon:

I motsetning til VAM skulle den norske broderorganisasjonen aldri oppnå noen status. Dette skyldes dels at det såkalte "slaget i Brumunddal" resulterte i en antirasistisk mobilisering ifra lokalt hold, kjent som "Brumunddal på nye veier".²⁶⁵ Men at HAM mislyktes skyldes også en rekke dårlige avgjørelser.

Lørdag 25. januar 1992 inntraff et tragisk dødsfall i Gjøvik. Etter en fuktig kveld på byen ble en nordmann knivdrept av to innvandrere av marokkansk opprinnelse. Drapet førte til at HAM/Birkebeinergruppa så sitt snitt til å mobilisere: "Hva med nordmennene som bor i Gjøvik, og som snart er en minoritet i sin egen by pga. asylinvasjonen? Har ikke disse også en soleklar rett til å bo trygt i Gjøvik?", skriver *Vikingen*.²⁶⁶ Også *BootBoys* bruker drapet i sin propaganda, og skriver: "Flere tegn tyder imidlertid på at hatet mot svartskallene og raseforræderne nå vil trappe seg betydelig opp i Gjøvik [...]".²⁶⁷ Nynazistene øynet nye rekrutteringsmuligheter, eller kanskje drømte de om en folkeoppstand i Gjøvik akkurat som i Brumunddal et halvår tidligere. I alle fall bestemte de seg for å aksjonere.

En uke etter drapet, lørdag 8. februar 1992 dro flere medlemmer av *BootBoys* til Gjøvik. Sammen med HAM/Birkebeinergruppa ønsket de å marsjere gjennom byens gater for å markere samhold og mane til kamp mot innvandringen. Men nynazistenes demonstrasjon var

---

²⁶³ "Birkebeinergruppen info", i *Vikingen* (1992, nr. 2, 2. årgang).

²⁶⁴ Lunde, Henrik. *Aller ytterst*, 33.

²⁶⁵ Bjørge, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 32.

²⁶⁶ "Drapet i Gjøvik – atter et drap begått av innvandrere", i *Vikingen* (1992, nr. 2, 2. årgang).

²⁶⁷ "Drapet i Gjøvik – atter et drap begått av innvandrere", i *BootBoys* (antagelig januar/februar 1992, nr. 11).

stusselige greier. I følge *BootBoys* deltok ikke mer enn 70 og 80 demonstranter i markeringen.²⁶⁸ I *Aller ytterst* hevder Henrik Lunde at det virkelige antallet var lavere, noe mellom 40 til 50 demonstranter.²⁶⁹ Nøyaktig hvor mange aktivister som deltok, er ikke nødvendigvis så viktig. Poenget er at nynazistenes markering ikke førte til en rasistisk mobilisering i lokalbefolkningen. Tvert om vendte innbyggerne seg imot nynazistene.

7.5 HAM – fallet:

Demonstrasjonen i Gjøvik kan ha vært et viktig vendepunkt. Først og fremst viste den at nynazistene ikke evnet å mobilisere selv når de utnyttet tragiske hendelser til eget formål. Men demonstrasjonen må betraktes som en av flere som førte til at revolusjonære nynazister ikke maktet å bygge seg opp i Norge.

Allerede før drapet i Gjøvik den 25. januar 1992 var Holthes prosjekt i ferd med å rakne. I november 1991 var han og tolv medlemmer av HAM/Birkebeinergruppa på vei til Stockholm for et nytt møte med svenske meningsfeller. Én av disse tolv skulle vise seg å være en antirasistisk spion. Vedkommende skulle i ettertid stå frem i media og fortelle om gruppens angivelige planer om å bombe det venstreradikale Blitz-huset i Oslo, og stortingspresident Jo Benkows hytte.²⁷⁰

Avsløringen i pressen var pinlig for HAM/Birkebeinergruppa. For det første svekket den gruppens troverdighet som en disiplinert, revolusjonær bevegelse med strenge opptakskrav. Men ifølge Terje Emberland førte det også til at HAM/Birkebeinergruppa mistet adgang til VAMs indre sirkel.²⁷¹ For det tredje førte avsløringene til at HAM/Birkebeinergruppa allerede fra et tidlig tidspunkt ble gjenstand for mediernes og politiets søkelys, noe som praktisk talt umuliggjorde aksjoner av det mer spektakulære slaget.

Til tross for den pinlige spionsaken ser det likevel ut til at *STORM* ga Holthe syndsforlatelse. Kanskje likte svenskene tanken på at VAM hadde en norsk avlegger – en lillebrororganisasjon.

---

²⁶⁸ ”Markering”, i *BootBoys* ((antagelig januar/februar 1992, nr. 11).

²⁶⁹ Lunde, Henrik. *Aller ytterst*, 34.

²⁷⁰ Emberland, Terje. ”Nynazisme – en økende trussel?”, 414.

²⁷¹ Emberland, Terje. ”Nynazisme – en økende trussel?”, 414.

Likevel er det med en viss motløshet *STORM* i 1993 rapporterer at Holthe atter en gang er arrestert og trenger svenske pengebidrag for å bygge opp igjen HAM/Birkebeinergruppa.²⁷²

De mange tilbakeslagene må nok ha øvet et visst press på Holthe personlig. Den nynazistiske demonstrasjonen i Gjøvik lørdag 8. februar 1992, førte til at mange vendte ryggen til HAM/Birkebeinergruppa, men antageligvis også til Holthe som person. Avsløringene i pressen føltes nok også ydmykende overfor andre grupper så som BootBoys og VAM. Omkring 1993 endte det med at Holthe la ned organisasjonen uten at noen aksjoner som minnet om de i Sverige var blitt gjennomført.

---

²⁷² ”Fortsatt terror mot kamerat Holthe”, i *STORM* (antagelig 1993, nr. 9-10, antagelig 4. årgang).

8.0 "Leaderless resistance" i Norge og Sverige:

David Lane anbefalte "leaderless resistance" til svenske nynazister. Dette kapittelet vil forsøke å se om denne strategien ble forsøkt realisert i Norge og Sverige, og i så fall i hvilken grad. Vi vil derfor se nærmere på magasinet *Werwolf* som kommer med nokså konkrete oppfordringer til voldelige aksjoner og den såkalte "lasermanen". Som et slags etterord for denne oppgaven, vil vi se om Anders Behring Breivik kan plasseres innenfor en politisk kontekst som er innenfor rammen av denne oppgaven.

8.1 *Werwolf* – et krigskommuniké for enslige aktivister:

"Celleprinsippet" hadde flere svakheter. I USA var nynazistiske ledere opprørte over at deres organisasjoner ble etterforsket for mulige forbindelser til The Order. Mer eller mindre som et resultat av dette, ble "leaderless resistance" utviklet. Doktrinen går ut på at enslige aktivister utenfor etablerte nettverk, såkalte "ensomme ulver", aksjonerer mot "ZOG". Den "ensomme ulven" vil da kunne føle seg trygg på at ingen kan angi ham, og de nynazistiske lederne kan avkrefte enhver kjennskap til aksjonen, og unnslippe en eventuell politietterforskning.

Det var The Order som inspirerte VAM til aksjon, våren 1991. Dette førte til at *STORM* etablerte kontakt med fengslede medlemmer av The Order, deriblant David Lane. Han oppmuntret svenskene til moderasjon, men han anmodet også VAM om en strategisk kursendring: "Om Orden hadde verkat som en liten självstyrd enhet, föredragsvis enmans enheter, så hade de **fortfarande** varit i aktion", skriver Lane i *STORM*.²⁷³

Ordene til en fengslet martyr som Lane veide utvilsomt tungt. Men det nynazistiske miljøet må også ha innsett at en strategisk revurdering var helt nødvendig. Som vi husker ble stadig flere VAM-aktivister arrestert utover høsten 1991.

Oppfordringer til vold kom ikke fra det revolusjonære nyhetsmediet *STORM*. Redaksjonen foretrakk som ideologisk nyhetsmedium. Oppmuntringene til vold og aksjoner mot "ZOG" kom isteden fra et nytt magasin, *Werwolf* som i sitt første nummer fra julen 1991 skriver at:

---

²⁷³ "Det är dags att agera!", *STORM* (1991, nr. 5-6, 2. årgang).

Werwolf kommer att i följande nr att ge tips och instruktioner om hur kampen skall föras. Bla om hur likvideringar och terror kan skapa skräck och förvirring hos en materiellt starkare fiende.²⁷⁴

For svenske nynazister som i 1991 ønsket å føre Sverige ut i en borgerkrig mot "ZOG", var *Werwolf* et navnevalg som ga mening. I et forsøk på å bremse den allierte fremgangen, opprettet den tyske hærledelsen *Werwolf* i 1944, en kommandostyrke som skulle drive sabotasje bak fiendens linjer. Det var sammenfallende med ønsket til magasinet *Werwolf*, som skriver artikler om hvordan man kan lage en såkalt "glödlampsbomb" (lyspærebombe) eller en "tidsutløst brandbomb". Et helt nummer er for eksempel utelukkende dedikert til spikerbomber og diverse utløsere.²⁷⁵

STORM og *Werwolf* har et tydelig redaksjonelt skille. Det var fortsatt *STORM* som tok seg av ideologien, mens *Werwolf* tok på seg det strategiske og til dels tekniske ansvaret. Dermed fikk magasinene ulike målgrupper. *STORM* var i større grad tilgjengelig for politiske sympatisører som ikke var en del av det nynazistiske nettverket, eller i det minste på vei inn i miljøet. *Werwolf* var derimot svært eksklusivt fordi den kun var tilgjengelig for de mest betrodde aktivistene, forteller Löow.²⁷⁶ Det var forventet at leserne behandlet magasinet med diskresjon: "*Werwolf* får ej falla i fiendens händer, den måste gömmas på ett sådant sätt att den ej hittas om fienden genomför en husrannsakan", skrev redaksjonen.²⁷⁷

Fra *Werwolf* ble oppfordringene gradvis mer detaljerte. For eksempel fraråder man angrep på høytstående politikere ettersom disse sannsynligvis har livvakter som kan forhindre et vellykket angrep. Derimot foreslår redaksjonen angrep mot lokalpolitikere og journalister. Ved et tilfelle publiseres da også navn, adresser og telefonnumre til en rekke motstandere med konkrete forslag til politiske attentat:

Leta bara upp någon [politiske motstandere] som bor på din ort i registeret och planera din hämnd, du kanske kan bränna ner deras hus redan imorgon eller varför inte vänta i närheten av hans hus när han kommer hem från jobbet och helt enkelt krossa knäskålarna med ett bollträ?²⁷⁸

²⁷⁴ "Skoningslös Revolution", i *Werwolf* (1991, nr. 1, 1. årgang).

²⁷⁵ Se *Werwolf* (nr. VI, ukjent årstall).

²⁷⁶ Löow, Heléne. "Den rasistiske undergrunns-kulturen i Sverige", 97.

²⁷⁷ "Tidsskrift för politiska soldater", i *Werwolf* (1992, nr. 1, 2. årgang).

²⁷⁸ "Väpnat uppror", i *Werwolf* (nr. VI, ukjent årstall).

Redaksjonen oppfordrer også til våpenanskaffelse. På ett tidspunkt avslører redaksjonen at de muligens er inspirert av *Hunter* da de hevder at det kan: "[...]ge mycket stor utdeling om man har pistol med ljuddämpare".²⁷⁹ Som vi husker var protagonisten Oscar Yeagers favorittvåpen en pistol med lyddemper.

Med de mange oppfordringene til vold, må man anta at redaksjonen virkelig håpet at noen skulle utføre ett politisk attentat. Slike attentater ble legitimert ved å vise til "ZOG"-teorien, altså at Sverige ble kontrollert av jødene og deres medsammensvorne: "Ha alltid i minnet att vår politiska tro ger oss rätten att avrätta förrädarna", skrev redaksjonen.²⁸⁰

Likevel lot likvidasjonene vente på seg. Viljen til å utføre dem ser ikke ut til å ha vært til stede. De fleste nynazistene var sannsynligvis innstilt på mindre aksjoner som ikke kunne resultere i flere år bak fengselsmurene. Med tiden ser det ut til at redaksjonen bak *Werwolf* innså dette. De grove oppfordringene ble tonet ned, og man begynte å oppfordre til mindre risikable aksjoner, så som telefonterror og falske postordrebestillinger. Det hele nådde et absolutt bunnmål i *Werwolf* nr. 1, 1995 da redaksjonen under tittelen *Terrortips* oppfordret rasistiske aktivister til å ringe en gratis hjelpetelefon for unge homofile:

Så det enda ni behöver göra är bläddra igenom dags pressen och leta rätt på de perverterade numren och sätta igång med att prata strunt med svinet i andra änden och njuta av att han får betala hela kalaset!²⁸¹

At redaksjonen virkelig trodde de kunne få svenske homoorganisasjoner til å gå konkurs på grunn av en telefonregning, illustrerer hvordan de pompøse ideene om rasekrig, revolusjon og politiske likvidasjoner gradvis ble vannet ut og erstattet med oppfordringer til langt mer patetiske aksjoner. Kan hende innså redaksjonen dette paradokset. Kort tid etter denne utgaven ble det slutt på *Werwolf*-utgivelser.

---

²⁷⁹ "Taktikmanual för politisk gatustrid", i *Werwolf* (1992, nr. 1 2. årgang).

²⁸⁰ "Vår tro ger oss rätten att handla", i *Werwolf* (1991, nr. 1, 1. årgang).

²⁸¹ "Krascha 020-nummer", i *Werwolf* (1995, nr. 1).

8.2 "Lasermannen" – "en ljuspunkt i mörkret":

Werwolf var et medium som oppfordret til voldelige aksjoner – aksjoner som også kunne utføres av "ensomme ulver". Likevel er det vanskelig å peke på en konkret aksjon med utgangspunkt i bladet. Derimot blir en serie angrep utført av den såkalte "lasermannen" ofte sett i tilknytning med nynazistenes oppfordringer.

Den 8. november 1991 ble en ung student skutt og drept på åpen gate i nærheten av Kungliga Tekniska Höskolan i Stockholm. Da politiet ankom åstedet, var gjerningsmannen forsvunnet. Ingenting tydet på at offeret hadde vært i slåsskamp. Offeret hadde ingen fiender, og var ikke involvert i noen form for kriminalitet. Til tross for at gjerningsmannen levnet få spor, skulle drapet bli et vendepunkt. Siden 2. august samme år, hadde flere tilsynelatende vilkårlige skudd blitt avfyrt mot innvandrere rundt om i Sverige. Noen av ofrene hadde blitt hardt skadd. Andre hadde sluppet lettere fra det. Men drapet den 8. november førte til at skyteepisodene endelig ble sett i sammenheng.

Saken ble snart kjent for den svenske offentligheten. Fordi flere av ofrene hadde lagt merke til en rød prikk som fløy over klærne like før de hadde blitt skutt, ble det klart at den mystiske gjerningsmannen hadde brukt ett våpen med lasersikte. Saken vakte stor frykt i innvandringsmiljøene, og stor oppmerksomhet i svenske medier som snart begynte å omtale den ukjente gjerningspersonen for "lasermannen". Men i kretsen rundt *STORM* ble attentatene hyllet. Redaksjonen så skyteepisodene i sammenheng med *Hunter*. Under overskriften: "Har Lasermannen lest *Hunter*", kan man lese følgende:

Är detta upptrappingen inför en total raskrig eller är det en ensam hämnare, som måhända har blivit offer för kulturberikningen? Ingen vet, men vi vet att boken [*Hunter*] inte lämnar någon oberörd, så tag och införskaffa ditt exemplar innan den har sålts ut.
HELL JÄGAREN!²⁸²

Å hevde at redaksjonen her oppmuntrer leserne til å følge "lasermannens" eksempel, er nok en overdrivelse. Men *STORM* tar på ingen måte avstand fra "lasermannens" aksjoner. Tvert om sitter man igjen med inntrykket av at *STORM* oppmuntrer til lesning av *Hunter* – en bok redaksjonen tilfeldigvis har tilgjengelig for salg.

---

²⁸²„Har *lasermannen* läst *Hunter*?”, i *STORM* (1991, nr. 5-6, 2. årgang).

Flere artikler om "lasermannen" gir liknende inntrykk. I *VAM nyhetsbulletin* kan man i en reklameartikkel lese at: "Många av våra böcker är dessutom mycket läsvärda, tex *Hunter* av Andrew MacDonald som har många likheter med den nu så omtalade Lasermannen".²⁸³ Igjen er hovedbudskapet til artikkelforfatteren at leserne må kjøpe *Hunter*. Og mye tyder for øvrig på at "lasermannen" ble god butikk. I følge Stieg Larsson ble klistremerker og t-skjorter med påskriften: "Lasermannen – en ljuspunkt i mörkret" snart lagt ut for salg.²⁸⁴

Eksemplene overfor antyder at *STORMs* politiske målsettinger gradvis kom i skyggen av dens økonomiske interesser. Mot slutten av 1991 var alle kjerneaktivistene i VAM arrestert, og drømmen om en væpnet revolusjon lagt i grus. På den annen side hadde de spektakulære aksjonene ført til stor oppmerksomhet. Oppmerksomheten hadde igjen resultert i et rush av nye rekrutter, men også lokale avdelinger og grupper som ikke nødvendigvis ble anerkjent av VAMs indre krets. Likevel gikk disse nye aktivistene – enten de var offisielt godkjente eller ikke, til anskaffelse av ulike effekter så som klistremerker, klær og musikk. Dette førte igjen til at *STORMs* postordretjeneste begynte å tjene penger.

Hvilke summer *STORM* omsatte for på denne tiden, er vanskelig å fastslå med sikkerhet. Ifølge Tore Bjørgo var det spesielt midten og slutten av 1990-tallet som karakteriserer perioden for store postordreselskaper, rasistiske platebyråer og konsertvirksomhet. Ett årlig anslag fra 1996, hevder Bjørgo, antyder at det rasistiske markedet i Sverige omsatte for ca. 10 millioner SEK.²⁸⁵ På begynnelsen av 1990-tallet må man derfor kunne anta at postordretjenesten til *STORM* var i vekst.

STORM brukte "lasermannen" til å promotere for *Hunter*. Hvorvidt "lasermannen" selv benyttet boken som en manual for sine aksjoner, var imidlertid uvesentlig for redaksjonen. Etter anslagsvis elleve vilkårlige attentater mot innvandrere rundt om i Sverige, kunne politiet gå til aksjon den 12. juni 1992. Etter en kort skuddveksling på åpen gate i Stockholm hvor blant annet en politimann ble skadet, ble John Ausonius arrestert. Da hadde det gått ca. 10 måneder siden "lasermannen" første gang løsnet skudd mot innvandrere i Sverige.

---

²⁸³ "T-tröjor MM", i *VAM Nyhetsbulletin* (1991, nr. 3, november).

²⁸⁴ Larsson, Stieg. "Det heliga raskriget – terrorism och judehat", 152.

²⁸⁵ Bjørgo, Tore. *Racist and Right-wing Violence in Scandinavia*, 179.

Tross flere paralleller mellom "lasermannen" og *Hunter*, lykkes ikke svensk politi å vise til koblinger mellom Ausonius og det nynazistiske miljøet. I følge ham selv var attentatene bare en avledningsmanøver. Ausonius ønsket ikke at de ni bankranene han utførte, skulle få prioritet i politiet.²⁸⁶

Men selv om Ausonius tilsynelatende ikke hadde lest *Hunter*, var ikke ofrene hans helt tilfeldige. Som kjent hadde han utelukkende skutt innvandrere. Politiets etterforskning avslørte videre at Ausonius hadde feriert i Sør-Afrika fordi han angivelig likte hvordan det rasistiske og sterkt segregerte apartheidsamfunnet var organisert.²⁸⁷ Det kan altså tyde på at Ausonius likevel hadde en politisk agenda med sine attentat. Det var han da også klar på i et intervju fra 2005: "Invandrarna blev inte så dominanta längre, det var den positiva effekten av mina attentat".²⁸⁸ Om Ausonius kan kobles til *Hunter*, er tvilsomt. Likevel er likhetene påfallende, noe som altså kan tyde på at han kjente til den nye doktrinen som ble promotert i de nynazistiske miljøene på denne tiden.

8.3 Tilfellet Anders Behring Breivik – en politisk og strategisk kontekst:

Norge opplevde sin første terroraksjon den 22.07 2011. Klokken 15:25 eksploderte en kraftig bombe basert på kunstgjødsel utenfor regjeringskvartalet i Oslo. Få timer senere ble det rapportert om skyting på en liten øy ute i Tyrifjorden hvor AUF – det regjerende Arbeiderpartiets ungdomsparti arrangerte sin årlige sommerleir. I terroraksjonen 22.07 ble intet mindre enn 77 mennesker drept av én enkelt terrorist – Anders Behring Breivik.

Ukene og månedene etter terroren 22.07 ble preget av debatt. Gjerningsmannen hevdet å ha et rensensmotiv. En ny generasjon med sosialistungdom skulle ryddes av veien. Dermed ville befolkningen innse at det såkalt "multikulturalistiske" prosjektet som landets "kulturmarxistiske" ledelse innfører, representerer en fare for nasjonens overlevelse. Men var Breiviks meninger ett uttrykk for psykotiske forestillinger, eller var de politiske meninger med velkjent klang?

---

²⁸⁶ Anders Johansson, ”-Min avsikt var ett mord”, i *Aftonbladet* (2005, 23.11, Nyheter).

²⁸⁷ Bjørge, Tore. ”Terroristisk vold mot innvandrere og flyktninger i Skandinavia: Mønstre og motiver”, 47.

²⁸⁸ Anders Johansson, ”-Min avsikt var ett mord”, i *Aftonbladet* (2005, 23.11, Nyheter).

Tilregnelighetsspørsmålet som preget nyhetsbildet i uker og måneder etter terroren er svært interessant. Likevel vil en oppgave som denne ha vanskelig for å redegjøre for en så omfattende debatt som den som fant sted i kjølvannet av 22.07. Likevel vil det være av stor interesse å plassere Anders Behring Breivik i en politisk så vel som strategisk kontekst uten dermed å ta stilling til selve tilregnelighetsspørsmålet.

I første omgang er det Breiviks valg av strategi som vekker interesse. Akkurat som nynazistene innså fordelene ved "leaderless resistance", var også Breivik klar over fordelene med å operere alene som "ensom ulv". Likevel er det ingenting som dokumenterer at Breivik har hentet strategien fra Pierce eller de nynazistiske gruppene. Begrepet "leaderless resistance" forekommer heller ikke i hans såkalt politiske manifest, *2083 – A European Declaration of Independence*.

Breivik bruker isteden begrepet "Solo Martyr Cells" når han argumenterer for enmannsterrorisme i kampen mot den "landsforræderske" statsmakten. I sitt manifest skriver han: "Solo Martyr Cells are completely unknown to our enemies and has a minimal chance of being exposed".²⁸⁹ Selv om begrepsbruken er ulik, er det altså klart at Breivik i realiteten argumenterer for "leaderless resistance". Og det var nettopp dette valget av strategi, hevdet Bjørge i den påfølgende rettssaken, som gjorde Breivik i stand til å holde seg under sikkerhetspolitiets radar i planleggingsfasen av angrepet.²⁹⁰

Doktrinevalget bør imidlertid ikke tolkes dit hen at Breivik er nynazist. I manifestet skriver han: "Personally, I don't fully consider NS [National Socialism] as a right wing alternative due to its socialist nature".²⁹¹ Breivik tar altså tilsynelatende avstand fra nazismen. Likevel kan det virke som om dette skyldes pragmatiske og ikke ideologiske grunner, hevder historiker Terje Emberland.²⁹²

Dersom man studerer Breiviks såkalte manifest, kan det se ut til at Emberland har rett. I manifestet argumenteres det for at nazismen er skandalisert og utdatert. Ideen om den muslimske fare, påpeker Breivik, er derimot politisk gangbar. Derfor bør kreftene på den ekstreme ytre høyrefløy mobilisere rundt myten om en kulturell krig mellom den kristne og

---

²⁸⁹ Breivik, Anders Behring. *2083 – A European Declaration of Independence*, 840.

²⁹⁰ Bjørge, Tore (2012). *Fra terrorrettssaken mot Breivik*. 31. mai. Fra klokken 14:51.

²⁹¹ Anders Behring Breivik, *2083 – A European Declaration of Independence*. (2011), 1366.

²⁹² Emberland, Terje (2012). *Fra terrorrettssaken mot Breivik*. 31. mai. Fra klokken 13:33.

muslimske verden.²⁹³ Men heller ikke ideen om en kulturell krig mellom kristne og muslimer er spesielt ny, påpeker Bjørge. Ideene om en muslimsk invasjon, har blitt fremmet en rekke ganger, deriblant av FMI-lederen Arne Myrdal på begynnelsen av 1990-tallet.²⁹⁴

Breivik forsøker til dels å omgå den tradisjonelle raseideologien. Men i sitt manifest avslører han likevel seg selv når han appellerer til politiske meningsfeller: "Always remember: We are stronger and more agile due to biological enhancers".²⁹⁵ Tross ideene om en kulturkrig mellom kristne og muslimske verdier, har Breivik likevel en tendens til å sette likhetstegn mellom genetikk og kultur. Dette påpeker også Emberland i rettssaken mot Breivik. I likhet med tyske nazister, hevder Emberland, argumenterer også Breivik for at det må avles frem flere hvite barn "av nordisk opphav" for å komme den muslimske bølgen i møte.²⁹⁶

Rent politisk er altså Breivik lite original. Hans ideologi ligner ett lappeteppe hvor ideologiske elementer er hentet ifra flere ulike politiske bevegelser. Breivik representerer således en politisk mutasjon, konkluderer Emberland.²⁹⁷ Med sitt forsøk på å lansere en dels ny mytologi basert på middelalderske korstog, befinner Breivik seg likevel innenfor rammen av Roger Griffins fascismeforståelse.^{298,299} Breiviks forestilling om et samfunn i oppløsning med et skrikende behov for en nasjonal renselse som skal resultere i en ny gullalder, er ifølge Griffins øyne et kjennetegn ved fascistiske bevegelser.³⁰⁰

Terroren 22.07 ble utført av en enkelt person. Selv om Breivik ikke bruker begrepet leaderless resistance, viser han gjennom sitt manifest at han har innsett fordelene ved å utføre en soloaksjon. Ideologisk prøver Breivik å distansere seg fra nazisme og raseideologi, men Breivik viser likevel at han har visse likhetstrekk med nasjonalsosialismen. Hans ideologi bør likevel betraktes som en fascisme hvor de ideologiske verdiene er hentet fra flere ulike politiske bevegelser.

---

²⁹³ Breivik, Anders Behring. 2083 – *A European Declaration of Independence*, 672.

²⁹⁴ Bjørge, Tore (2012). *Fra terrorrettssaken mot Breivik*. 31. mai. Fra klokken 14:29.

²⁹⁵ Breivik, Anders Behring. 2083 – *A European Declaration of Independence*, 869.

²⁹⁶ Emberland, Terje (2012). *Fra terrorrettssaken mot Breivik*. 31. mai. Fra klokken 12:55.

²⁹⁷ Emberland, Terje (2012). *Fra terrorrettssaken mot Breivik*. 31. mai. Fra klokken 12:48.

²⁹⁸ Emberland, Terje (2012). *Fra terrorrettssaken mot Breivik*. 31. mai. Fra klokken 12:45.

²⁹⁹ Emberland, Terje (2012). *Fra terrorrettssaken mot Breivik*. 31. mai. Fra klokken 13:33.

³⁰⁰ Griffin, Roger. *The Nature of Fascism*, 201.

9.0 Konklusjon:

I denne oppgaven har vi sett at drapet på partilederen George Rockwell i 1967 utløste en konflikt om den videre kurs i det lille partiet The American Nazi Party (ANP). På den ene siden stod en gruppe som ønsket å fortsette Rockwells konfrontasjonsstrategi bestående av skarp retorikk og provokasjoner. På den annen side stod en gruppe radikale som innså at en etterkrigsnazistisk bevegelse aldri ville være i stand til å vinne frem med politisk legitime midler. Denne fløyen tok til ordet for revolusjonære virkemidler.

En intern maktkamp mellom de to fløyene førte til at tradisjonalistene vant kontrollen over ANP. Som et resultat av dette ble de radikale ekskludert fra partiet. En av disse var William Pierce. I løpet av noen år skulle han grunnlegge sin egen organisasjon, National Alliance. Det var som leder av denne organisasjonen at Pierce innledet sitt forfatterskap, først med *The Turner Diaries* som utkom i 1978, deretter med *Hunter* i 1989.

Bøkene har både en skjønnlitterær og strategisk funksjon. På den ene siden har både *The Turner Diaries* og *Hunter* en viss rasistisk underholdningsverdi i den grad at de tegner et dystopisk bilde et liberalt demokrati som tjener jødiske og de svarte minoritetenes interesser fremfor den hvite majoriteten. Karakterene minner om science-fiction ettersom de enten står på den gode eller onde siden i den kommende apokalypsen mellom lyse og mørke krefter – mellom tilsynelatende hvite og jødiske verdier.

På den annen side har bøkene til Pierce en strategisk funksjon. Bøkene peker ut mål den anser som legitime i den forestilte apokalyptiske krigen mellom rasene. Jøder, svarte og såkalte raseforrædere, i hovedsak kvinner som har seksuelt samkvem med svarte og jødiske menn, er legitime mål. Men bøkene legitimerer også angrep på statlige institusjoner, media og umoralske forretninger. Dette er institusjoner og private foretak som i bøkene inngår i den jødiske verdenskonspirasjonen, hvor den endelige planen er å utrydde den hvite rase.

The Turner Diaries introduserer også et organisatorisk prinsipp – det såkalte "celleprinsippet". Dette er imidlertid ingen ny idé. For eksempel har "celleprinsippet" vært førende doktrine blant motstandsbevegelser og geriljastyrker underlagt okkupasjon og fremmedstyre. "Celleprinsippet" går ut på at aktivistene organiseres i små celler bestående av en håndfull personer. Disse utfører ulike aksjoner så som attentater, sabotasje og angrep på fiendtlige mål. I

The Turner Diaries er cellene underlagt en hierarkisk struktur, og operer innenfor geografisk avgrensede områder. Pierce fremstiller disse cellene som autonome i den forstand at de sørger for eget utstyr og økonomiske midler.

I 1983 ble *The Turner Diaries* forsøkt omgjort til politisk praksis. Robert Jay Mathews og en gruppe hvite menn som kalte seg The Silent Brotherhood, eller The Order, erklærte rasekrig. I likhet med boken til Pierce mente de at apokalypsen var nært forestående, og at demokratiet ville bryte sammen. I løpet av ett år sto gruppen bak en serie aksjoner – deriblant ran av banker og verditransporter. En del av ranspengene ble omfordelt til ulike rasistiske grupper og organisasjoner. En annen del ble brukt til å kjøpe eiendommer som skulle fungere som treningsleirer for den hvite geriljaen Mathews planla å bygge opp. Men The Order ble raskt infiltrert, og i begynnelsen av desember 1984 fikk organisasjonen en brå slutt da Mathews ble skutt og drept etter at han nektet å overgi seg til FBI.

The Orders undergang resulterte i at det føderale USA tok et rettslig oppgjør med flere nynazistiske organisasjoner. Samtidig ble det klart for de revolusjonære nynazistene at "celleprinsippet" ikke kunne garantere mot infiltrasjon. Som et resultat av dette begynte nynazistiske ideologer å argumentere for en ny doktrine – "leaderless resistance". I stedet for å organisere celler argumenterte man nå for at enkeltpersoner – såkalte "ensomme ulver", skulle utføre aksjoner utenfor etablerte organisasjoner og nettverk av meningsfeller. I 1989 utga William Pierce *Hunter* som illustrerer de mange fordelene med den nye doktrinen. Men boken har ikke fått den samme oppmerksomheten som *The Turner Diaries*. Da Timothy McVeigh ble arrestert for Oklahoma-bombingen i 1995, mente forskere og journalister at *The Turner Diaries* var inspirasjonskilden.

De revolusjonære strømningene som hadde preget amerikansk nynazisme, kom til Norge og Sverige på begynnelsen av 1990-tallet. Da hadde norske og svenske nynazister i mange år trodd at de kunne fremstå som et politisk alternativ ved å følge demokratiske spilleregler. Disse drømmene ble imidlertid knust i løpet av 1980-tallet. Årsaken var at de nynazistiske partiene dannet voldelige aksjonsgrupper. Hensikten med disse var å skape oppmerksomhet om eget parti og å beskytte partiledelsene. Disse aksjonsgruppene gikk imidlertid for langt. I 1979 la Norsk Front ned etter at ett medlem av aksjonsgruppen kastet en bombe mot 1. mai-toget i Oslo, mens Nasjonalt Folkeparti raknet etter at ett medlem plantet en bombe utenfor Nor-Moskéen på Frogner den 14. juni 1985. Det samme året innledet Göteborg-avdelingen til

partiet NRP en brevbombekampanje mot politiske motstandere. NRP-ledelsen tok offentlig avstand fra kampanjen, men mistet støtten fra sine medlemmer, og overlevde kun i navnet.

Etter at partiene falt fra hverandre omkring 1985, ble det tydelig for norske og svenske nynazister at de aldri kunne bli et politisk alternativ. Ideologiske impulser som kunne føre til en maktovertagelse, kom først til Sverige via USA. Dette skyldes at svenske nynazister var bedre organisert i etterkrigstiden grunnet mangelen på rettsoppgjør.

Svenske nynazister hadde altså et etablert nettverk til meningsfeller rundt om i verden. Likevel er det noe uklart nøyaktig hvordan den revolusjonære ideologien fant veien til Sverige. Man kan tenke seg at det foregikk en formidling mellom uformelle kanaler, altså mellom enkeltpersoner. Men mye tyder imidlertid på at utvekslingen skjedde mellom formelle kanaler, altså mellom organisasjoner med relativt like politiske meninger. I all hovedsak ser denne utvekslingen ut til å ha foregått via den amerikanske organisasjonen White Aryan Resistance (WAR) ledet av Tom Metzger som i 1989 blir intervjuet av det nynazistiske magasinet *Vit Rebell*.

I 1990 ble *Vit Rebell* erstattet av magasinet *STORM*, og for en tid ser det ut til at forbindelsen til WAR ble kuttet. Årsaken til bruddet skyldes mest sannsynlig rettsaken mot Metzger der WAR ble kjent skyldig i å oppfordre til rasistiske drap. Forbindelsen mellom WAR og *STORM* ser imidlertid ut til å ta seg opp igjen i 1991. *STORM* kommer da med en nyhetsoppdatering om rettssaken mot Metzger. 1991 er for øvrig et år hvor magasinet *STORM* kan presentere en rekke utenriksartikler, noe som tyder på at kontakten til utenlandske meningsfeller hadde blitt styrket.

På denne tiden er svenske nynazisters interesse for The Order svært merkbar. I *STORM* skrives det en hel del om Robert Mathews og The Order. Videre opprettet *STORM* kontakt og publiserte brev fra fengslede medlemmer av The Order, så som fra David Lane. Etter stormingen av Lidingö politistasjon, er det *STORM* som hevder at Vitt Arisk Motstånd – VAM, var inspirert av de såkalte martyrene i The Order, og for en kort tid omtales VAM for Svenska Orden. Når *STORM* etter all sannsynlighet får mulighet til å selge eksemplarer av *The Turner Diaries* gjennom sin postordretjeneste, gjør redaksjonen det klart for sine lesere at det er såkalte ariske martyrer, og ikke fiksjon som må være bevegelsens forbilder. Dette til tross for at *STORM* fra ett tidlig tidspunkt var klar over at Mathews og The Order var inspirert av *The*

Turner Diaries. Konklusjonen må være at svenske nynazister først og fremst var inspirert av The Order. Man må derfor anta at den raserevolusjonære ideologien til William Pierce i første omgang påvirket svenske nynazister indirekte via WAR, fremfor direkte som følge av lesning av bøkene.

Høsten 1991 dro norske nynazister ifra BootBoys til Sverige. Nordmennene følte seg styrket etter "slaget om Brumunddal", og hadde antagelig hørt om aksjonene til VAM. De ønsket å opprette forbindelse. VAM hadde på denne tiden fått ett etablert image som farlig og militarisert, og opplevde et relativt medlemsrush. I motsetning til tidligere kunne VAM stille krav til nye rekrutter – også av nordmennene. VAM valgte derfor Jan Holthe til å grunnlegge en norsk broderorganisasjon av VAM ettersom Holthe kunne dokumentere sitt engasjement for bevegelsen gjennom avisutklipp.

Med på reisen hjem fikk nordmennene eksemplarer av *The Turner Diaries*. I ettertid etterlyste Jan Holthes *Vikingen* og *BootBoys* aktivister som kunne oversette boken. Utover dette er det ingen referanser i norske publikasjonertil William Pierce, Robert Jay Mathews eller The Order. Dette til tross for at deres raserevolusjonære forestillinger er tydelig til stede i norske magasiner ifra 1991. Igjen er det altså mulig å konkludere med at påvirkningen ifra William Pierce er indirekte fremfor direkte.

Den norske avleggeren, Hvitt Arisk Motstand (HAM), støtte på en rekke problemer. Gruppen ble fra et tidlig tidspunkt infiltrert, og det viste seg at HAM grovt feilberegnet stemningen blant lokalbefolkningen i Gjøvik. Mjøs-regionen hvor HAM forsøkte å etablere seg, var i ferd med å reflektere over egne holdninger til rasisme etter det såkalte "slaget om Brumunddal" den 31. august 1991. Stort bedre gikk det ikke med VAM i Sverige. Selv om VAM opplevde betydelig vekst i kjølvannet av aksjonene våren og sommeren 1991, hadde de sentrale aktivistene havnet i fengsel. I likhet med amerikanske nynazister på 1980-tallet, opplevde norske og svenske nynazister at "celleprinsippet" ikke var en garanti mot opprulling.

Innsikten førte imidlertid ikke til at norske og svenske nynazister gikk aktivt inn for "leaderless resistance" etter råd fra David Lane. I Sverige ble det opprettet ett nytt magasin, *Werwolf*, fra julen 1991 hvor redaksjonen kom med konkrete råd til hvordan "ensomme ulver" kunne gå til aksjon. Likevel ser det ikke ut til at de angrepene *Werwolf* foreslo ble etterfulgt. Til tross for innledende oppfordringer til vold og attentater, senket redaksjonen snart forventningene

betraktelig. Deres revolusjonære kamp bestod til slutt av telefonterror og falske postordrebestillinger.

Werwolf mislyktes i sine oppfordringer til "leaderless resistance". Likevel er det interessant å merke seg parallellene mellom den såkalte "lasermannen" og handlingen i *Hunter*. *STORM* påpekte også disse likhetene, og brukte "lasermannen" aktivt i sin propaganda. "Lasermannens" attentater hadde dels til hensikt å skremme innvandrere vekk fra gatene, likevel fant man under etterforskningen ingen kobling mellom "lasermannen", *STORM* og ideene presentert i *Hunter*.

Den 22. juli 2011 sprengte Anders Behring Breivik en bombe utenfor regjeringskvartalet i Oslo før han reiste til Utøya og skjøt og drepte medlemmer av Arbeiderpartiets ungdomsorganisasjon, AUF. Angrepene var nøye planlagt, og helt i tråd med "leaderless resistance". Dette til tross for at Breivik bruker andre begreper om den samme doktrinen. Men når det gjelder ideologi er det uklart om Breivik kan karakteriseres som nasjonalsosialist. Forskere har slått fast at Breiviks holdning til nasjonalsosialismen som propagandamessig uegnet som følge av dens blodige historie. Likevel viser Breiviks manifest tydelige innslag av tradisjonell raseideologi. Breivik må nok helst forstås som en fascist som ønsker å fornye og realisere fascistiske ideer gjennom ny mytologi basert på de kristne korstogene mot muslimer.

Denne oppgaven har påvist at den revolusjonære ideologien og strategien William Pierce argumenterte for hadde en indirekte og leddvis påvirkning på svenske og norske nynazister. Det er for eksempel vanskelig å se for seg at HAM kunne ha oppstått uten inspirasjon fra svenske VAM. Det er videre tydelig at VAM først og fremst hentet inspirasjon ifra The Order, som igjen betraktet *The Turner Diaries* som sin bibel. Men denne oppgaven har også redegjort for at Oklahoma-bomberen Timothy McVeigh hentet inspirasjon ifra *The Turner Diaries*. I den anledning har det åpnet seg en interessant mulighet som denne oppgaven ikke har hatt anledning til å undersøke nærmere: kan det tenkes at det finnes en leddvis påvirkningskjede fra *The Turner Diaries*, via Timothy McVeigh til Anders Behring Breivik? I Breiviks manifest finnes i hvert fall referanser til Oklahoma-bomben. Hendelsene 22. juli åpner for ny forskning på dette området. Det vil for eksempel være mulig å undersøke koblinger mellom Breivik og revolusjonær nazisme i en bredere kontekst. Eksempelvis vil det være interessant å se om Breiviks terrordåd og manifest kan ha påvirket og endret ideologi og strategi i de nynazistiske og høyreekstreme miljøene både nasjonalt og internasjonalt.

10.0 Litteraturliste:

10.1 Litteratur:

- Bangsund, Per. *Arvtakerne: nazisme i Norge etter krigen*. Oslo: Pax Forlag, 1984.
- Barkun, Michael. *Religion and the Racist Right – The Origins of the Christian Identity Movement*. The University of North Carolina Press, 1994.
- Bjørge, Tore. *Racist And Right-wing Violence in Scandinavia: patterns, perpetrators, and responses*. Oslo: Tano Aschehoug, 1997.
- Dees, Morris og Steve Fiffer. *Hate on Trial: The Case Against America's Most Dangerous Neo-Nazi*. New York: Villard Books, 1993.
- Eidheim, Frøydis. *Hva har skjedd i Brumunddal? Bygdesamfunnet i møte med de fremmede og seg selv*. NIBR-rapport 1993:20.
- Eriksen, Trond Berg, Håkon Harket, og Einhart O. Lorenz. *Jødehat: antisemittismens historie fra antikken til i dag*. Oslo: N.W. Damm, 2005.
- Ezekiel, Raphael S. *The Racist Mind – Portraits of American Neo-Nazis and Klansmen*. New York: Viking Penguin, 1995.
- Fangen, Katrine. *En bok om nynazister*. Oslo: Universitetsforlaget, 2001.
- Flynn, Kevin og Gary Gerhardt. *The Silent Brotherhood: Inside America's Racist Underground*. New York: Signet, 1990.
- Gable, Gerry og Paul Jackson. *Lone Wolves: Myth or Reality?*. Ilford: Searchlight, 2011.
- Griffin, Robert S. *The Fame of a Dead Man's Deeds: An Up-close Portrait of White Nationalist William Pierce*. Bloomington: AuthorHouse, 2001.
- Griffin, Roger. *The Nature of Fascism*. Routledge: London and New York: 1991.
- Hårseth, Espen Olavsson. *Folk og Land 1967-1975: Fra rehabilitering til nyfascistisk opposisjonsorgan*. Universitetet i Oslo: masteroppgave i historie, det humanistiske fakultet IAKH. Våren 2010.
- Kaplan, Jeffrey. *Encyclopedia of White Power: A Sourcebook on the Radical Racist Right*. Walnut Creek: AltaMira, 2000.
- Lodenius, Anna-Lena og Stieg Larsson. *Extremhögern*. Stockholm: Tiden, 1994.
- Lunde, Henrik. *Aller ytterst: de rasistiske grupperinger i dagens Norge*. Oslo: Antirasistisk senter, 1993.

- Lööw, Heléne. *Hakkorset och Wasakärven: en studie av nationalsocialismen i Sverige 1924-1950*. Göteborg: Historiska Institutionen, 1990.
- Lööw, Heléne. *Nazismen i Sverige 1980-1997: Den rasideologiska undergroundrörelsen: musiken, myterna, riterna*. Stockholm: Ordfront Förlag, 2000.
- Ridgeway, James. *Blood in the Face: The Ku Klux Klan, Aryan Nations, Nazi Skinheads, and the Rise of a New White Culture*. New York: Thunder's Mouth, 1995.
- Sørensen, Øystein. *Drømmen om det fullkomne samfunn: Fire totalitære ideologier – én totalitær mentalitet?*. Oslo: Aschehoug, 2011.

10.2 Artikler og antologier:

- Bjørge, Tore. "Terroristisk vold mot innvandrere og flyktninger i Skandinavia: Mønstre og motiver" i *Rasistisk vold i Europa*. Red. Tore Bjørge og Rob Witte, 43-62. Oslo: Tiden Norsk Forlag, 1993.
- Emberland, Terje. "Nynazisme – en økende trussel?" i *Kriminalitet i Norge 1994*. Oslo: Kriminaliteknisk Forum, 1994.
- Gardell, Mattias. "Rasstaten och dens försvarare" i *Brunt! Nationalistisk och nazistisk mobilisering i vår närmaste omvärld under efterkrigstiden*. Red. Mats Deland og Charles Westin, 15-61. Stockholm: Atlas, 2007.
- Gomel, Elana. "Aliens among Us: Fascism and Narrativity" i *Journal of Narrative Theory*, 127-162. Vol. 30, nr. 1 vinteren 2000. (<http://www.jstor.org/stable/30224554>).
- Hoffmann, Alexander, Andrea Röpke og Andreas Speit. "Det internationella nätverket" i *Brunt! Nationalistisk och nazistisk mobilisering i vår närmaste omvärld under efterkrigstiden*. Red. Mats Deland og Charles Westin, 183-196. Stockholm: Atlas, 2007.
- Kaplan, Jeffrey. "The Postwar Paths of Occult National Socialism" i *The Cultic Milieu: Oppositional Subcultures in an Age of Globalization*. Red. Jeffrey Kaplan og Heléne Lööw, 225-264. Walnut Creek: AltaMira, 2002.
- Lammers, Karl Christian. "Fra Nazisme til nynazisme" i *Nazisme og nynazisme: gammel og ny fascisme og nazisme i Norden og Europa*. Red. Ottar Dahl og Øystein Sørensen, 95-107. Oslo: Historisk institutt ved Universitetet i Oslo, 1995.
- Larsson, Stieg. "Det heliga raskriget – terrorism och judehat" i *Demokratins förgörare*. Red. Bim Clinell, 135-155. Stockholm: Fakta Info Direkt, 1999.
- Lööw, Heléne. "Den rasistiske undergrunnskulturen i Sverige" i *Rasistisk vold i Europa*. Red. Tore Bjørge og Rob Witte, 81-101. Oslo: Tiden Norsk Forlag, 1993.

- Lööw, Heléne. "Det förflutnas skuggor" i *Brunt! Nationalistisk och nazistisk mobilisering i vår närmaste omvärld under efterkrigstiden*. Red. Mats Deland og Charles Westin, 81-107. Stockholm: Atlas, 2007.
- Simonelli, Frederick J. "Thriving in a Cultic Milieu" i *The Cultic Milieu: Oppositional Subcultures in an Age of Globalization*. Red. Jeffrey Kaplan og Heléne Lööw, 211-224. Walnut Creek: AltaMira, 2002.
- Söderlind, Didrik. "Odins Guru: David Lane og kampen for den hvite rase" i *Konspiranoia: konspirasjonsteorier fra 666 til WTC*. Red. Arnfinn Pettersen og Terje Emberland, 213-228. Oslo: Humanist Forlag, 2011.
- Sørensen, Øystein "Nyere forskning om norsk nasjonalsosialisme og nynazisme" i *Nazisme og nynazisme: gammel og ny fascisme og nazisme i Norden og Europa*. Red. Ottar Dahl og Øystein Sørensen, 86-94. Oslo: Historisk institutt ved Universitetet i Oslo, 1995.
- Whitsel, Brad. "The Turner Diaries and Cosmotheism: William Pierce's Theology" i *Nova Religio: The Journal of Alternative and Emergent Religions*, 183-197. University of California Press: Vol. 1, nr. 2 april 1998 (<http://www.jstor.org/stable/10.1525/nr.1998.1.2.183>).

10.3 Kilder:

- Beam, Louis. "Leaderless Resistance", i *Seditionist* Issue 12, February 1992. Gjengitt i *Encyclopedia of White Power: A Sourcebook on the Radical Racist Right*. av Jeffrey Kaplan, 503-511. Walnut Creek: AltaMira, 2000.
- Breivik, Anders Behring. *2083 – A European Declaration of Independence*. 2011.
- *BootBoys* nr. 10, oktober 1991.
- *BootBoys* nr. 11, antagelig januar/februar 1992.
- Johansson, Anders. "- Min avsikt var ett mord", i *Aftonbladet* 23. nov. 2005, Nyheter (<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article10715482.ab>).
- Macdonald, Andrew (William Pierce). *The Turner Diaries*. Hillsboro: National Vanguard Books, førstegang utgitt 1978. Utgaven i oppgaven er trolig utgitt etter 1995.
- Macdonald, Andrew (William Pierce). *Hunter*. Hillsboro: National Vanguard Books, 1989.
- *STORM* nr. 1, 1. årgang, 1990.
- *STORM* nr. 2, 1. årgang, 1990.

- *STORM* nr. 3, 2. årgang, 1991.
- *STORM* nr. 4, 2. årgang, 1991.
- *STORM* nr. 5-6, 2. årgang, 1991.
- *STORM* nr. 7-8, 3. årgang, 1992.
- *STORM* nr. 9-10, antagelig 4. årgang, antagelig 1993.
- *VAM Nyhetsbulletin* nr. 2, juli-augusti 1991.
- *VAM Nyhetsbulletin* nr. 3, november 1991.
- *VAM Anhängarbulletin* juli-aug, trolig 1992.
- *Werwolf* nr. 1, 1. årgang, 1991.
- *Werwolf* nr. 1, 2. årgang, 1992.
- *Werwolf* nr. VI, ukjent årstall.
- *Werwolf* nr. 1, 1995.
- *Vikingen* nr. 2, 2. årgang, 1992.
- *Vikingen* nr. 6-7, 3. årgang, 1993.
- *Vit Rebell* nr. 4, 1989.

10.4 Muntlige kilder:

- Bjørge, Tore (2011). Samtale ved Politihøgskolen i Oslo, 08. april.
- Bjørge, Tore (2012). *Fra terrorrettssaken mot Breivik*. 31. mai.
- Emberland, Terje (2012). *Fra terrorrettssaken mot Breivik*. 31. mai.

Vitnemålene ble kringkastet på direktesendt tv. Opptakene ligger arkivert på NRK sine nettsider: <http://www.nrk.no/nett-tv/klipp/850125/>

10.5 Ikke anvendte kilder:

- *BootBoys* nr. 6, trolig 1988.
- *BootBoys* nr. 7, ukjent årstall.
- *BootBoys* nr. 13, ukjent årstall.
- *STORM* nr. 11, antagelig 4. årgang, antagelig 1993.
- *Werwolf* nr. 9, ukjent årstall.